

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 27. SEPTEMBRA 1984

ŠTEVILKA: 38 • XXXIII

Nas kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vartl - Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2621. Fisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

VPLIV ZNIŽANJA OZIROMA ZVIŠANJA PLANIRANIH STROŠKOV NA POSLOVNI REZULTAT V AVGUSTU

V avgustu smo prodali 28.184 ton izdelkov osnovne dejavnosti in opravili 3.180 ton storitev prevallanja. Na poslovni rezultat so pozitivno vplivali: razlika med prodajno in lastno ceno prodanih izdelkov skupaj s storitvami prevallanja, ostali stroški, ki se preračunavajo iz skupnega prihodka ter proizvodni stroški temeljnih organizacij, ki so bili nižji od načrtovanih. Negativni vpliv pa so imele višje cene nabavljenega materiala od planskih, razlika med domačo in izvozno ceno, stroški izvoza, stroški delovnih skupnosti skupnih služb (ki v cenah izdelkov oziroma storitev niso vključeni) ter fiksni stroški v zalogah nedovršene proizvodnje polizdelkov in gotovih izdelkov.

CILJ SPREMOMB V ORGANIZIRANOSTI ŽELEZARNE MORA BITI RACIONALNO IN UČINKOVITO GOSPODARJENJE

V prihodnjih dneh se bo v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih naše železarnje začela razprava o predlogu sprememb organiziranosti Železarnje oziroma posameznih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki izhaja iz programa ukrepov za sanacijo poslovnega rezultata delovne organizacije. Predlog sprememb predvideva združitev temeljnih organizacij Vratni podboji in Profilarna, nadalje temeljnih organizacij Hladna valjarna-Bela in Hladna valjarna Jesenice, temeljnih organizacij Vzdrževanje in Remontne delavnice ter novo organiziranost delovnih skupnosti skupnih služb. Ob vsem tem je vsekakor potrebno povedati, da pobude in razgovori o nekaterih spremembah v organiziranosti Železarnje niso nove, da so že dalj časa prisotne v samoupravnih in poslovodnih organih ter družbenopolitičnih organizacijah in da so negativni poslovni rezultati in uresničevanje dolgoročnih ciljev gospodarske stabilizacije le pospešili te aktivnosti, katerih končni cilj je vsekakor doseči kar najbolj racionalno in učinkovito gospodarjenje tako posameznih temeljnih organizacij oziroma delovnih skupnosti kakor delovne organizacije v celoti.

Po zakonu o združenem delu je prvi pogoj, da se del delovne organizacije organizira kot temeljna organizacija, da je to delovna celota, del proizvodnje oziroma drugega družbenega dela v delovni organizaciji, v katerem so delavci neposredno povezani z enotnim delovnim procesom in s tem pri delu med seboj odvisni, in v katerem dosegajo z delom s sredstvi skupnega dela skupen rezultat dela. Drugi zakonski pogoj je, če se da rezultat skupnega dela delavcev v delovni celoti, ki se organizira kot temeljna organizacija, samostojno izraziti kot vrednost v delovni organizaciji ali na trgu, oziroma, če je sposobna ustvarjati celoten prihodek in pridobivati dohodek na način in pod pogoji, ki jih določa zakon o združenem delu. Tretji pogoj, ki ga opredeljuje zakon pa je, če lahko delavci kot temeljna samoupravna skupnost delavcev v tej delovni celoti uresničujejo svoje družbenoekonomske in druge samoupravne pravice, oziroma, kot v nadaljevanju naveda zakon, če jih lahko uresničujejo neposredno in če lahko v temeljni organizaciji skupaj in enakopravno odločajo o delu in poslovanju temeljne organizacije ter delovne organizacije, združujejo delo in sredstva z drugimi delavci in odločajo o dohodku, ki ga ustvarijo v različnih oblikah združevanja dela in sredstev, ter o zadevah in sredstvih v celoti odnosov družbene reprodukcije, urejajo delovno razmerje in sodelujejo pri uresničevanju funkcij samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti.

Cepprav v razpravah ne bi smeli zanemariti nobenega od treh pogojev, ki jih opredeljuje zakon o združenem delu, bi vendarle še predvsem morali imeti pred očmi tretji pogoj, še posebno, ker uvodni del sklepnega dela programa dolgoročne gospodarske stabilizacije ugotavlja, da je eden glavnih razlogov za položaj, v katerega smo prišli v Jugoslaviji in seveda tudi v konkretnih organizacijah združenega dela v tem, da se ne uresničujejo temeljni proizvodni odnosi tako, kot jih opredeljuje ustava in zakon o združenem delu, to se pravi, da delavci ne odločajo o svojih neodtujljivih pravicah, kot jih opredeljuje tretji pogoj za organiziranje dela delovne organizacije kot temeljne organizacije. To pa je temeljni pogoj za racionalno in učinkovito gospodarjenje, najsi bo v temeljnih organizacijah ali delovnih skupnostih, kar pa seveda ne zagotavlja že sama po sebi drugačna organiziranost.

Zato predlagane samoupravne organiziranosti Železarnje ne bi smeli obravnavati samo z vidika organizacijske, tehnološke in delovne povezanosti, ki ima prav gotovo določene prednosti, vsaj kar se tiče temeljnih organizacij, pred sedanjo organiziranostjo, temveč tudi z vidika tretjega pogoja, ali združevanje zagotavlja krepitev samoupravnega položaja delavcev in uresničevanje njihovih neodtujljivih pravic iz dela z družbenimi sredstvi, od česar je odvisna tudi njihova udeležba — prek delegacij in delegatov — v procesu odločanja v delegatskem skupščinskem sistemu, to je v samoupravnih interesnih skupnostih, zboru združenega dela in drugih združenjih in organizacijah, kar pa seveda velja tudi za ostale temeljne organizacije in delovne skupnosti. Če tega vidika ne bomo imeli prvenstveno pred očmi, potem ne bomo dosegli temeljnega cilja, h kateremu je, oziroma mora biti organiziranost usmerjena, to je racionalno in učinkovito gospodarjenje in posledno uresničevanje ciljev dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije Jugoslavije in našega lastnega.

In ne samo to, hkrati s poudarkom na tretjem pogoj, ki ga bomo morali odgovorno vsebinsko uveljaviti v vseh temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, bomo morali odgovorno spregovoriti tudi o skupnih kriterijih in merilih, ki jih naveda zakon in so večkrat poudarjena v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije, za ugotavljanje rezultatov temeljnih organizacij združenega dela pri poslovanju in pri upravljanju z družbenimi sredstvi in o objektivnih merilih za urejanje medsebojnih odnosov med TOZD, oziroma za čiste račune med njimi.

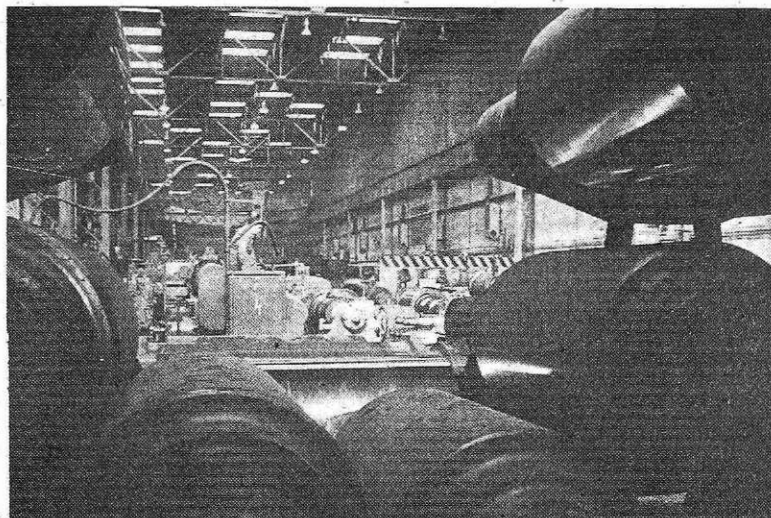
Ista vsebinska vprašanja bi morala prevladovati v razpravah o predlogu organizacije delovnih skupnosti skupnih služb, ali iz sedanjih treh organizirati dve ali eno, da bi bilo poslovanje bolj racionalno, gospodarno in učinkovito. Tudi na tem področju bomo zastavljene cilje dosegli le, če bomo hkrati z boljšo organiziranostjo delavcem v delovnih skupnostih zagotovili enakopraven družbenoekonomski položaj z delavci v TOZD, to pa pomeni ureditev odnosov med delavci temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti na osnovi svobodne menjave dela. Da bodo delavci skupnih služb pridobivali dohodek na podlagi skupno določenih programov med njimi in delavci TOZD z upoštevanjem kriterijev in meril za delitev dohodka oziroma udeležbo v dohodku na podlagi prispevka delavcev skupnih služb k ustvarjeni novi vrednosti v materialni proizvodnji. Šele s tako urejenimi odnosi bodo tudi delavci v delovnih skupnostih gospodarili s pogoji in rezultati svojega dela in prek delegatov in delegacij tudi enakopravno odločali o celotnem delegatskem sistemu. To pa je edina pot, da ob dobri organiziranosti dosežemo racionalno, gospodarno in učinkovito organiziranost skupnih služb.

Če ne bomo vseh teh vidikov imeli pred očmi pri obravnavah predlagane organiziranosti Železarnje, ne bomo dosegli, dolgoročno gledano, zastavljenih ciljev in namenov spremenjene organiziranosti — to je bolj racionalnega in učinkovitega gospodarjenja.

Poleg teh stroškov pa so morale temeljne organizacije pokriti še obveznosti do skupne in splošne porabe (v ceni izdelkov niso vključene), pogodbene in ostale zakonske obveznosti, izredne materialne stroške ter razliko med vključitvami in izplačili osebnimi dohodki. Končni rezultat poslovanja Železarnje Jesenice v avgustu je pozitiven rezultat v višini 458,2 milijona dinarjev.

Rezultat poslovanja Železarnje Jesenice po fakturirani realizaciji v osmih mesecih je izguba v višini 1.381,7 milijonov dinarjev. Ob upoštevanju čistega dohodka, ki so ga temeljne organizacije razporedile na

(Nadaljevanje na 3. strani)

Strugarna valjev na Beli (foto I. Kučina)

RAZPRAVE O PREDLOGU SKLEPOV 13. SEJE CENTRALNEGA KOMITEJA ZKJ V ŽELEZARNI

Sredi tega meseca so se v Železarni sestali predsedstvo stalne akcijske konference in sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov in se dogovorili o poteku razprav o predlogu sklepov centralnega komiteja ZKJ o uresničevanju vodilne vloge ZKJ ter krepitevi njene idejne in akcijske enotnosti.

Po sprejetem rokovniku bodo razprave o predlogu sklepov v osnovnih organizacijah zveze komunistov zaključene do 5. oktobra. Po tem bo predsedstvo stalne akcijske konference zveze komunistov Železarnje analiziralo in strnilo pripombe in sklepe osnovnih organizacij in na osnovi tega izdelalo predlog akcijskega programa in vse skupaj do 15. oktobra obravnavalo na sestanku s sekretarji osnovnih organizacij zveze komunistov, na katerem se bodo tudi dogovorili za njegovo dosledno iz-

vajanje. V tem času predvidevajo tudi razgovor na nivoju Železarnje ob prisotnosti sekretarja predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Miha Ravnika. Razprave v Železarni potekajo in bodo potekale o naslednjih sklopih vprašanj:

URESNIČEVANJE PROGRAMA GOSPODARSKE STABILIZACIJE

Kot osnovo za razpravo o tem vprašanju razpravljalci uporabljajo program ukrepov za sanacijo poslov-

nih rezultatov v Železarni, ki ga je sprejel delavski svet Železarnje na sedmi seji 16. maja in program aktivnosti, nalog in ciljev za odpravo motenj v poslovanju Železarnje, ki jih je pripravila strokovna grupa na osnovi sklepov avgustovske seje delavskega sveta Železarnje, poleg enakih dokumentov, ki so jih sprejeli v TOZD in delovnih skupnostih Železarnje. Izvrševanje teh nalog in ciljev tudi z vidika dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, to je vključno s kvalitetnimi dejavniki razvoja, izvozno orientacijo in nadaljnjim razvojem posameznih TOZD oziroma služb in Železarnje kot celote, še posebno glede na pričetek gradnje jeklarne 2. V zvezi z nadaljnjim razvojem razpravljajo tudi o nekaterih predvidenih spremembah v samoupravni organiziranosti Železarnje oziroma združevanju nekaterih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti.

Razprave in preverjanje uresničevanja stabilizacijskih in sanacijskih nalog v posameznih okoljih izhajajo tudi iz v sklepah opredeljenih vred-

(Nadaljevanje na 5. strani)

SPREMEMBE NA PODROČJU ORGANIZIRANOSTI V ŽELEZARNI JESENICE

Po sklepu sedme seje delavskega sveta Železarnje so poslovodni odbor, vodje TOZD in delovnih skupnosti dolžni pripraviti in izvajati program ukrepov za sanacijo poslovnega rezultata. V točki A 9.1. tega programa je naveden predlog združitve: TOZD Vratni podboji in TOZD Profilarna, vzdrževalnih temeljnih organizacij in obeh TOZD hladnih valjarn. Na osnovi ocen, stališč in sklepov konference osnovnih organizacij sindikata, problemske konference ZKS in v okviru projekta »Nadaljnji razvoj družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v Železarni« moramo proučiti in dopolniti organiziranost Železarnje in še posebej organiziranost delovnih skupnosti.

(Nadaljevanje na 6. strani)

METALURGI V INVESTICIJSKEM ŠKRIPC

IZGUBE IN NAMERAVANE INVESTICIJE KAZIJO ŽE TAKO DOVOLJ SIVO SLIKO TEH PANOG V SLOVENIJI

Slovenske železarnje so v prvem polletju letos naredile 418.965 ton jekla, kar je za 2 odstotka manj kot v istem času lani in kot je bilo planirano. Povečala se je proizvodnja tanke pločevine in betonskega jekla, zmanjšala pa proizvodnja debele, srednje in druge prevlečene pločevine, rebrastega betonskega jekla in polproizvodov. Celotni prihodek se je hitro povečal in tako so ustvarile železarnje 52,7 milijarde dinarjev celotnega prihodka oziroma 6,4 milijarde dinarjev dohodka.

(Nadaljevanje na 7. strani)

KAKŠNA BO LETOŠNJA ENERGETSKA JESEN?

Lanskoletne jesenske in zimske omejitve porabe električne energije so sicer v manjši meri kot drugod po Jugoslaviji zajele tudi nas. Ker smo odvisni od dobav surovin, predvsem ferolegur, katerih proizvodnja je tudi velik porabnik električne energije in je bila proizvodnja zaradi tega okrnjena, smo poleg lastnih redukcij imeli zmanjšano proizvodnjo tudi zaradi takih izpadov. Poleg tega pa smo občutili motnje tudi zaradi odvisnosti od proizvodnje na drugih področjih Jugoslavije. Zato nas zanima, kakšno bo letošnje energetska stanje v Jugoslaviji.

Prve napovedi so ugodne, vsaj take so objave v časopisih in izjave odgovornih v elektrogospodarstvu. Jugoslovanske hidroelektrarne ta trenutke razpolagajo z več kot tremi milijardami kWh rezervne hidroenergije, dotoki v akumulacije pa so nad nivojem predvidevanja. Plan

akumulacije je presežen za 1,2 milijarde kWh. Tako so stanja teh akumulacij bistveno boljša kot pred lansko jesenjo in zimo.

Dnevna poraba električne energije v Jugoslaviji znaša sedaj 165 milijonov kWh. To je za 8 % nad lansko

(Nadaljevanje na 2. strani)

DOSEŽKI BOLJ OBETAVNI KOT V PREJŠNJEM MESECU, Vendar še vedno pod planom

Po podatkih statistične službe smo do 24. septembra izdelali 94.413,7 tone skupne proizvodnje, kar je 94,9 % družbenega plana in 94 % nekoliko višjega operativnega programa. Operativni program skupne proizvodnje so presegli le v TOZD Valjarna debele pločevine, Elektrode, Željalna in Livarna. V ostalih temeljnih organizacijah plana še niso dosegli.

V TOZD Plavž so izdelali 11.210,4 tone grodlja in tako dosegli 87,6 % operativnega programa, ki je enak družbenemu planu.

V TOZD Jeklarne so le malenkost pod planom, saj so vili 31.557 ton jekla in s tem izpolnili 95,5 % družbenega plana in 99,6 % nekoliko nižjega operativnega programa.

Do 24. septembra smo odpremili 21.053,7 tone gotovih izdelkov in storitev ter tako dosegli le 78,9 % družbenega plana oziroma 85,9 % nekoliko nižjega operativnega programa. Plan odpreme so visoko presegli v TOZD Valjarna žice in profilov, ker so znižali plan zaradi ustvarjanja zalog za predelavo, ker imajo v mesecu oktobru predviden remont. V zadnjem tednu bo odpremljanje gotovih izdelkov pospešeno, tako da predvidevamo izpolnitev mesečnega plana.

NE ZNAMO IZKORISTITI DOBRE CENE NAVOJNIH ŽEBLJEV

Tako kot večina temeljnih organizacij v železarni je tudi TOZD Žebljarna v prvem polletju poslovala z izgubo. Ta je znašala okoli 26 mio din. Po besedah Leona Mesariča, vodja TOZD, je izguba pravzaprav odraz njihovega dela v preteklem obdobju. S 5598 ton proizvodnje so za družbenim planom zaostali za 152,2 tone. Ta zaostanek so »pridelali« žv v prvem tromesečju, ko so za planom zaostali za 208 ton.

»Samo v januarju smo za planom zaostali za 103 tone,« pravi Leon Mesarič. »Tako po novem letu so bile medfazne zaloge v temeljni organizaciji dobesedno izropane. Porabili smo jih za dosego čim boljnjih poslovnih rezultatov v preteklem letu in to se nam je potem maščevalo. V februarju in marcu smo za planom zaostali še za nadaljnjih 160 ton. Od takrat naprej pa se je stanje začelo izboljševati in v drugem tromesečju smo dosegli za 56 ton višjo proizvodnjo od planirane. Več nismo mogli narediti, kajti izredno velik vpliv na proizvodnjo ima pomanjkanje delavcev v temeljni organizaciji, kar nam ob visoki bolezenski odsotnosti povzroča veliko zastojev na žebljarskih strojih, tako da slabih delovnih rezultatov iz prvih dveh mesecev še do danes nismo uspeli nadoknaditi.

Planirane višine celotnega prihodka nismo dosegli tudi zato, ker ga niti Železarna kot celota ni dosegla. Skupno pokrivanje poslovnega neuspeha v Železarni nalaga namreč tudi TOZD Žebljarna določeno breme.

TOZD Žebljarna skoraj vso svojo proizvodnjo izvaža (v prvem polletju 95,57 %) in je za domači trg ostane le majhen del. Pri izvozu sicer ne dosegamo lastne cene proizvodnje, ker je cena žice v preteklem obdobju hitro naraščala in je močno preseglala prodajno ceno žebeljev. Kljub temu je cena žebeljev na zahodnoevropskem in ameriškem trgu precej višja kot doma. Razlika v dohodku, ki smo ga v prvem polletju dosegli z izvozom, je ogromna: iztržili smo namreč 101 mio din več, kot če bi isto količino žebeljev prodali doma. Vsa ta pozitivna razlika pa ne pomeni za nas čiste dohodka, kajti 63 mio din smo morali odšteti za prevoz žebeljev do prve ameriške luke, torej nam ostane 38 mio din pozitivne razlike. Ti podatki nam jasno kažejo, da se doma ne izplača prodajati žebeljev.

Zaradi položaja, v katerem so se znašli, je tudi delavski svet TOZD Žebljarna po obravnavi na zborih delavcev sprejel vrsto internih ukrepov za odpravo motenj v poslovanju. Najbolj bistveni nalogi sta zapisani tudi v programu ukrepov, ki jih je pripravil poslovodni odbor za celotno Železarno in ga je potrdil delavski svet Železarnar. Prva naloga je pospešiti proizvodnjo na novih strojih za valjanje navojnih žičnikov, druga pa povečati količino žičnikov, pakiranih v enolitrskih škatlah (ena libra — 0,45 kg).

Izvajanje teh ukrepov je vodja TOZD Žebljarna opisal takole: »Navojni žebelji imajo ugodno ceno tako na zahodnoevropskem kot na ameriškem trgu. Kar 40 % je višja od cene klasičnih žebeljev, na domačem trgu pa cena teh žebeljev omogoča pozitivne prihodke brez izgub (pri klasičnih žebeljih je cena doma za 30—40 din nižja od cene žice).

V temeljni organizaciji so sedaj montirani trije stroji za valjanje žičnikov, ki obratujejo na dve izmeni. Na montažo čaka še sedem takih strojev (zadnji so v Železarno prispele pred nekaj dnevi). Za delo na teh strojih so usposobljeni trije žičarji in v TOZD trenutno ni več ljudi, ki bi jih premestili na te stroje, tako da stroji, ko bodo montirani, ne bodo mogli obratovati. Sedaj delata na teh strojih dva najboljše žebljarska, zaradi česar klasični žebljarski stroji ne obratujejo s tako kapaciteto, ki bi zagotavljala izpolnitev družbenega plana. Da je število delavcev v TOZD res kritično lahko, pojasnimo z naslednjim podatkom. Ob koncu preteklega leta smo imeli 87 zaposlenih delavcev, kar je bilo precej čez cega leta. Za planirano novo proizvodnjo na valjarskih strojih potrebujemo 95 delavcev. To bi omogočilo polno izrabo desetih strojev z obratovanjem na dve izmeni. Že vse tekoče leto pa stalež niha med 79 in 81 delavci. Posledica takega stanja so nizki osebni dohodki v temeljni organizaciji, za kar pa delavci niso sani krivi. Stimulacije so vezane na ežo mesečne gotove proizvodnje, ki pa se s pričetkom proizvodnje navojnih žebeljev bistveno zmanjšuje. Storitnost je zaradi dvojne predelave teh žebeljev zelo padla, ob tem pa izgubimo velik del proizvodnje na klasičnih žebljarskih strojih, kar tudi zmanjšuje končno količino izdelkov, tako da so odpadke premije za izpolnitev družbenega plana.

O teh težavah se v zadnjih dveh mesecih potekale izredno živahne razprave na SDS, na odboru za go-

spodarstvo in delavskem svetu. Postavljene so določene zahteve za spremembo načina stimuliranja delovnih rezultatov, vendar predlogov za spremembe s strani odgovornih služb še nismo prejeli. V TOZD Žebljarna je potrebno pri merilih za višino osebnega dohodka upoštevati obračunsko težo. Ne bi namreč smeli pozabiti, da navojni žebelji prinašajo bistveno višji prihodek, brez izgube in je količinsko manjša proizvodnja pokrita z boljimi finančnimi efekti. Torej ob manjši količini boljši finančni rezultati zaradi višje stopnje predelave.

Trenutno novi valjarski stroji ne obratujejo. Ustavili smo jih, ker odgovornim v službah v Železarni še ni uspelo dostaviti v TOZD potrebna naročila za valjanje žebeljev, čeprav vemo, da je povpraševanje po njih precejšnje tako v Zahodni Evropi kot v Ameriki in doma. Osebnostim, da službe na tem področju niso naredile dovolj. Z novim izdelkom je treba tržišče osvojiti in ne čakati, da kupci sami pridejo ponj. Tega pa pri nas nismo navajeni.

Druga naloga: povečanje količin žičnikov, zapakiranih v enolitrsko embalažo, je uspešno stekla. Ameriški kupci v svojih naročilih zahtevajo določen delež žebeljev v tej embalaži (ca. 20 % naročenih količin). To je namreč tudi eden od pogojev, da naročila redno prihajajo. Prav zato že nekaj let skušamo kar največ žičnikov zapakirati v to drobno embalažo, vendar nam to ne uspeva najbolje predvsem zaradi bolniške odsotnosti delavcev v adjustaži. Ob zaostrenem gospodarskem položaju smo bili prisiljeni razmišljati, kako povečati izvozno realizacijo. Prav drobna embalaža je ena od možnosti za to, ker so doplačila za tako embalaranje zelo ugodna. Ameriški kupec nam pri toni tako pakiranih žebeljev priznava 132 dolarjev višjo ceno.

V TOZD Žebljarna smo se dogovorili, to je potrdil tudi odbor za gospodarstvo, da bomo omogočili vsem delavcem v temeljni organizaciji in v železarni delo pri pakiranju žebeljev v prostem času za določeno ceno. Zanimanje za to je bilo presenetljivo veliko, tako pri delavkah iz Žebljarne kot pri delavkah iz skupnih služb. Naj navedem za primer pretekli mesec, ko je bilo zapakirano preko 70 ton žičnikov. V prihodnje pričakujemo, da nam bo z boljšo organizacijo dela uspelo zapakirati tudi 100 ton žičnikov na mesec. Če to dosežemo, nam ne bo treba več razmišljati o iskanju možnosti pakiranja žebeljev izven Železarnar.

Doslej smo poskušali organizirati pakiranje žičnikov na šoli Polde Stražišar, kjer je za to delo veliko zanimanje; delo samo pa je tudi primerno za prizadeto mladino. Toda prostori, ki jih imajo, niso primerni za tako delo predvsem zaradi transporta velikih bremen in dostave težkih zabojev. Prostor, kjer bi to bilo možno izvajati, bi morali najprej adaptirati, za kar pa so potrebna velika sredstva.

To delo je izredno primerno za opravljanje dodatnega prostovoljnega dela, kar že uspešno izvajamo in

nekateri delavci iz skupnih služb so pri tem dosegli kar lepe rezultate. Odločili smo se, da bodo v proizvodnji delali tudi vsi režijski delavci iz TOZD. Pri nas za čiščenje, pometanje prostorov, pomivanje oken ne mislimo zapravljati tako pridobljenega časa.

Ob omenjenih nalogah so v TOZD Žebljarna sprejeli še vrsto internih nalog, ki jih je potrdil odbor za gospodarstvo in delavski svet TOZD. Izvajanje teh nalog redno spremljajo in na odboru za gospodarstvo tudi analizirajo. S temi ukrepi želijo doseči zmanjševanje izmeta na žebljarskih strojih in v čistilnici. To je tisti del proizvodnje, ki jo zaradi zamešnjav dimenzij ali drugih manjših napak prodajajo preko male prodaje. Pomembna je tudi štednja električne energije. »Menim,« pravi Leon Mesarič, »da smo prav pri tej nalogi dosegli spontano sodelovanje vseh zaposlenih. Nobena naloga ni vključena, če to ni nujno potrebno. Ob vsakem odmoru pogasimo vse luči v TOZD, izklopili pa smo tudi električne kaloriferje.

Spremljanje proizvodnje na žebljarskih strojih in drugih napravah kaže, da se storitnost ponovno dviga. V mesecu avgustu smo dosegli celo rekordno storitnost na žebljarskih strojih. Žal družbenega plana nismo dosegli, ker smo delali na strojih za valjanje žebeljev, kjer je potrebno dvakratno valjanje in zaradi bolniške odsotnosti, ki je bila izredno visoka.

Poleg omenjenih je še nekaj drugih manjših nalog, ki kot pravi, niso ravno ekonomsko donosne, vendar prispevajo k boljši organizaciji dela. Z izvajanjem teh nalog so že dosegli določene pozitivne rezultate. Predvsem pakiranje večjih količin žebeljev v enolitrsko embalažo daje pozitivne finančne učinke. Samo doplačilo v avgustu za 71 ton žebeljev znaša 9370 dolarjev, kar je lep finančni dosežek.

Pri izboljšanju izplena v avgustu so prihranili 336.000 din, stroške porabe električne energije pa jim je uspelo zmanjšati za 26.000 din.

»Do ukrepov, sprejetih za izboljšanje poslovanja TOZD Žebljarna, imajo delavci dober odnos. To se čuti tudi pri razgovorih na SDS in tudi v zasebnih razgovorih z delavci. Zelo pa so ljudje nezadovoljni zaradi belžanja cen in padanja standarda.

V TOZD Žebljarna imamo namreč najnižje osebne dohodke v Železarni, za nami je le TOZD Družbena prehrana. Za poprečjem Železarnar močno zaostajamo, to pa povzroča, da nam delavci uhajajo v druge TOZD ali iz Železarnar. V naši temeljni organizaciji se vsa opravljena dela merijo s tehnično in vsak dobi toliko, kolikor dela. Žal pa je to delo premalo vrednoteno. Delavcev z individualnimi normami v Železarni ne cenimo dovolj. Ne zavedamo se, da so to ključni delavci za ustvarjanje dohodka v Železarni. Ves riziko nerazpoloženja delavca se pozna tudi na kuverti. Za kolikor delavec v individualni normi naredi manj zaradi slabega razpoloženja ali zaradi bolehnosti, za toliko je tisti dan manjši tudi njegov osebni dohodek. Delavci, ki se jim delo meri samo z opravljenimi urami, so lahko kdaj tudi nerazpoloženi, njihovi delovni učinki so lahko izredno slabi, pa zato niso prikrajšani pri osebnem dohodku.

GRADBENA DELA ZA JEKLARNO 2 ZAUPANA GIP GRADIS

Izbira domačih izvajalcev del in dobaviteljev opreme je bila opravljena prek natečaja o sposobnosti in oddaji del za graditev jeklarne 2. Tekst natečaja je bil objavljen v Uradnem listu SRS št. 38, 8. decembra 1983. Dobave in storitve so bile zajete v 20 pozicijah.

Komisija za izvedbo natečaja — imenoval jo je projektni svet — je priznala sposobnost 25 prijavljenim organizacijam.

Izvajalcem in dobaviteljem opreme, katerim je bila priznana sposobnost, so bili poslani zahtevki za ponudbo z rokom oddaje 30 dni. Skupno je bilo odposlano 107 zahtevkov in to organizacijam iz SR Slovenije, SR Hrvatske, SR Bosne in Hercegovine, SR Makedonije in SR Srbije.

V roku prispele ponudbe so člani komisije pregledali, izdelali primerjavo ter po razgovorih z vsemi ponudniki opravili ožji izbor najugodnejših.

Za izvajalca gradbenih del je bila izbrana delovna organizacija GIP Gradis iz Ljubljane. Osnovna pogodba med GIP Gradis in Železarno Jesenice je bila podpisana 30. julija 1984.

Gradbena dela so vključena v prve tri pozicije natečaja in obsegajo:

— poz. 1 — površinski izkopi, kanalizacija in temelji tehnološke opreme;

— poz. 2 — gradbeni objekti — glavna zgradba, pomožni prostori jeklarne 2, pomožni prostori v skladišču vložka Jesenice, hala legur, razkladalna postaja, naprava za odpravevanje, skladišče maziv in olj, skladišče vložka Jesenice, RTP 110/35/5 kV, 35/5 kV razvod s transformatorskimi postajami, črpalnica s čistilno napravo, strojnica za električne peči, VOD in naprave za kontinuirno vlivanje in cestna tehtnica;

— poz. 3 — cestno in železniško omrežje.

V naslednjem tednu je predviden pričetek izkopa in izravnave tal na Belškem polju.

KAKŠNA BO LETOŠNJA ENERGETSKA JESEN?

(Nadaljevanje s 1. strani)

letno količino v istem mesecu. Če upoštevamo povečanje industrijske proizvodnje, je ta porast v mejah planiranega. V planu kontinuitete oziroma planu za izgradnjo novih kapacitet je za proizvodnjo električne energije v Sloveniji predvidena letna rast od 3,5 do 5 %.

Ob lanskoletnih težavah so glavno težo proizvodnje nosile termoelektrarne, iz katerih pridobivamo od 110 do 120 milijonov kWh električne energije, proizvodnja v hidroelektrarnah pa znaša do 40 milijonov kWh dnevno, ostanek pa je iz nuklearne elektrarne Krško in uvoza. Sedaj Jugoslavija vrača del uvožene električne energije, ki smo jo lanske jesen in zimo dobili iz Avstrije in Italije. Celotni dolg se je zmanjšal na 300 milijonov kWh, kar je v mejah možnega vračanja.

Objavljajo, da so glavni remontni popravila že opravljena, kar tudi daje jamstvo boljše oskrbe, kot je bila lani. Predvsem pa nam pomagajo boljše hidrološke razmere. Tudi zaloge premoga so boljše. V krizi so le elektrarne, ki delajo na mazut. Zato pravijo, da so lahko občasne težave v SR Črni gori in v SR Hrvaški, če bi zmanjkalo mazuta, ker je precejšen del proizvodnje odvisen od termoelektrarn, ki delajo na mazut. Oskr-

ba z mazutom ni vnaprej zagotovljena. Doslej so uvozili za 1,4 milijone ton manj nafte, kot je bilo predvideno po bilanci. Do konca leta bi morali uvoziti še 1,3 milijona ton nafte s konvertibilnega področja, za kar pa manjka deviz. Domače rafinerije ne morejo pokrivati oziroma dobaviti vseh potreb. Tudi v BiH niso povsem brez skrbi, ker morajo vrniti precejšen del sposojene elektroenergije iz drugih republik.

V izvršnem odboru Združenja za energetiko v Sloveniji so tudi potrdili, da do konca leta v Sloveniji ne bi smelo biti težav z oskrbo z elektroenergijo. Poleg hidroelektrarn je tudi dovolj premoga za termoelektrarne. Oskrba z zemeljskim plinom in večino naftnih derivatov je zagotovljena. Lahko pa so občasne težave z mazutom (to potrjuje pravilno odločitev v Železarni, da maksimalno predela naprave na zemeljski plin). Glede premoga za široko potrošnjo so težave zaradi prevoza iz rudnikov, ker primanjkuje vagonov.

Poleg oskrbe moramo pri energiji računati tudi s stroški. Cene še naraščajo. Glede na lansko leto so stroški za energijo za 106 % večji, zato sta racionalna poraba in varčevanje nujna. Specifične porabe so še vedno previsoke, kar znatno vpliva na rentabilnost proizvodnje.

N. Š.

PROGRAM SAMOURPAVNIH AKTIVNOSTI V OKTOBRU

V mesecu oktobru bomo v Železarni Jesenice obravnavali:
1. SPREMEMBE NA PODROČJU ORGANIZIRANOSTI V ŽELEZARNI JESENICE

V mesecu maju 1984. leta smo na delavskem svetu Železarnar sprejeli sklep, da bomo do decembra realizirali združevanje TOZD Vratni podboji — Profilarna, Vzdrževanje — Remontne delavnice in Hladna valjalna Bela — Hladna valjalna Jesenice. Naknadno smo se odločili tudi za proučitev in dopolnitev organiziranosti delovnih skupnosti. Sektor za ekonomiko in organizacijo je pripravil osnutek sprememb, odbor za uresničevanje zakona o združenem delu je osnutek sprejel in ga dal delavcem v javno razpravo do 15. oktobra 1984.

Povzetek osnutka objavljamo v tej številki Železarnarja, da bo javna razprava lahko nemoteno potekala.

2. KONVERZIJA (SPREMEMBA) KREDITOV

Na osnovi sprejetega zakona o spreminjanju dela kratkoročnih kreditov bank in organizacij združenega dela iz primarne emisije v dolgoročni kredit za obratna sredstva je Narodna banka Jugoslavije predvidela konverzijo (pretvorbo) kratkoročnih selektivnih kreditov v dolgoročne, ki naj bi jih organizacije združenega dela uporabile samo za obratna sredstva. To pomeni, da bomo plačevali nižjo obrestno mero za kratkoročne kredite in s tem zmanjšali stroške, po drugi strani pa bomo omilili kronični primanjkljaj kvalitativnih virov obratnih sredstev.

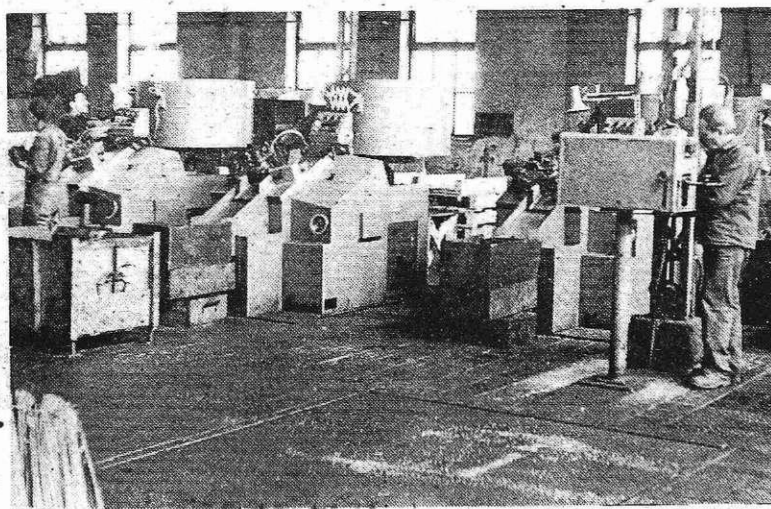
Dolgoročni kredit, ki ga banke po tem zakonu dajejo, bodo morale delovne organizacije vrniti v 20 letih, prvi obrok zapade v plačilo 1990. leta, zadnji pa 2004.

Tudi Železarna Jesenice oziroma njene temeljne organizacije ima take kratkoročne kredite, ki jih bo pretvorila v dolgoročne. To so krediti za pripravo izvoza, izvozni krediti ter krediti za uvoz reprovromateriala, ki jih črpamo prek trgovinskih delovnih organizacij in Interne banke SOZD SZ.

Nosilci kreditov morajo sprejeti ustrezne sklepe, da bodo lahko podpisali pogodbe za konverzijo.

CPSI

DANES V VSEH TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTIH POTEKA OD 5. DO 17. URE REFERENDUM ZA SPREJEM SPREMEMB IN DOPOLNIL K STATUTU ŽELEZARNAR IN PRAVILNIKA O UREJANJU STANOVANJSKIH ZADEV V ŽELEZARNI.

Novi stroji za izdelavo vseh vrst navojnih žičnikov (foto-I. Kučina)

VPLIV ZNIŽANJA OZIROMA ZVIŠANJA PLANIRANIH STROŠKOV NA POSLOVNI REZULTAT V AVGUSTU

(Nadaljevanje s 1. strani)

sklade, pa znaša konsolidirana izguba 692,7 milijonov dinarjev.

Temeljne organizacije so v avgustu zaostale za načrtovanimi proizvodnimi stroški v vrednosti 23,2 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili nižji od načrtovanih za 62,1 milijona dinarjev, stroški predelave pa so bili višji od načrtovanih za 38,9 milijona dinarjev. Planirane izpene na vložku so presegle v TOZD Livarna, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Hladna valjarna Jesenice, Žičarna, Profilarna, Jeklovlek in Elektrode. Na nivoju delovne organizacije so bili stroški iz tega naslova višji od načrtovanih za 15,6 milijona dinarjev zaradi nedoseganja planiranega izpene v ostalih temeljnih organizacijah (posebno izstopata TOZD Jeklarna in Valjarna bluming-štekel). Doseženi dobropisi pri proizvodnji so stroške vložka znižali za 9,9 milijona dinarjev. Znižanje stroškov za 45,7 milijona dinarjev je bilo zaradi manjše porabe kovinskih dodatkov in spremembe asortimenta vložka v TOZD Jeklarna ter sprememb v zalozah nedokončane proizvodnje. Nižje cene nabavljenega vložka so stroške znižale za 22,1 milijona dinarjev. Dodatni stroški pri uporabi tujega vložka so znašali 11 milijonov dinarjev.

Planirane stroške v avgustu so presegle naslednje temeljne organizacije: Plavž, Valjarna bluming-štekel, Profilarna, Žebljarna, Remontne delavnice, Vzdrževanje, Energetika in Transport.

V TOZD PLAVŽ so imeli v avgustu za 9,6 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili v skupnem znesku višji za 8,6 milijona dinarjev. Zaradi višje doseženih dobropisov od načrtovanih so bili stroški nižji za 0,9 milijona dinarjev. Za 9,7 milijona dinarjev višje stroške so imeli zaradi spremembe asortimenta vložka (porabljen je bilo več predelane rude in rude iz uvoza). Vrednost proizvodnje je bila višja, kar je vplivalo na znižanje stroškov v vrednosti 0,2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji za milijon dinarjev zaradi nižje doseženega proizvodnje od načrtovane in povečanega kalkulativenega odpisa za remont plavža.

V TOZD JEKLARNA so za načrtovanimi stroški zaostali za 19,2 milijona dinarjev. V SM jeklarni so načrtovane stroške presegle za 0,1 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili v skupnem znesku višji za 2,9 milijona dinarjev. Zaradi spremembe asortimenta vložka in nižje porabe kovinskih dodatkov so bili stroški vložka nižji za 7,6 milijona dinarjev. Zaradi višje doseženih dobropisov od načrtovanih so imeli za 7,6 milijona dinarjev nižje stroške vložka. Nastalo znižanje pa so zmanjšale interne reklamacije in nedoseganje planiranega izpene v vrednosti 14,2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 1,8 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov vzdrževanja in manjše obremenitve za energetiko. Vrednost proizvodnje je bila višja za milijon dinarjev zaradi kvalitetnejšega asortimana proizvodnje.

V elektro jeklarni so dosegli za 4,4 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili sicer nižji za 103,8 milijona dinarjev, vendar pa je bila tudi vrednost proizvodnje nižja za 60,1 milijona dinarjev, saj je bilo izdelanih okoli 600 ton manj nerjavnih jekel. Na znižanje stroškov vložka v vrednosti 104,9 milijona dinarjev je vplivala sprememba asortimenta vložka in nižja poraba kovinskih dodatkov. Višje doseženi dobropisi od načrtovanih so stroške vložka znižali za 8,8 milijona dinarjev. Nedoseženi planirani izplen in interne reklamacije so stroške vložka znižali za 9,9 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili za 39,3 milijona dinarjev višji od načrtovanih zaradi večje porabe pomožnega materiala, večje porabe električne energije, mazuta in specifičnega orodja, višjih stroškov za OD, prevajenih stroškov, ostalih primarnih stroškov ter fiksnih stroškov.

Na kontilivu so dosegli za 3,1 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih zaradi preseganja načrtovane proizvodnje. Tudi v oddelku za predelavo talilniških odpadkov so dosegli v avgustu nižje stroške od načrtovanih in to v vrednosti 11,8 milijona dinarjev zaradi velike količine izkopanega starega železa in prodane žilindre tujim naročnikom.

V TOZD LIVARNA so imeli za 5,6 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili nižji od načrtovanih za 5,1 milijona dinarjev zaradi boljšega izpene in spremembe asortimenta vložka. Vrednost proizvodnje je bila višja od

načrtovane za 0,2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 0,3 milijona dinarjev zaradi višje proizvodnje od načrtovane v jeklovilarni in večjega števila obračunanih modelov.

V TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL so načrtovane stroške presegle za 133,4 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili v skupnem znesku višji za 112,6 milijona dinarjev. Nedoseganje planiranega izpene na blumingu za 3,5 odstotnih točk in na šteklu za 1,3 odstotnih točk je stroške vložka zvišalo za 64,7 milijona dinarjev. Za 6,4 milijona dinarjev višje stroške so imeli zaradi odpisa proizvodnje v III. hali. Nižje doseženi dobropisi za odpadke so stroške vložka znižali za 3,4 milijona dinarjev, interne reklamacije pa dodatno za 10,7 milijona dinarjev. Za 27,4 milijona dinarjev zvišanje stroškov vložka je zaradi dvakratnega valjanja. Tudi stroški predelave so bili višji od načrtovanih, in sicer za 20,8 milijona dinarjev zaradi višjih stroškov energije, materiala na delovni nalog, ostalih primarnih stroškov, slabše doseženega asortimana ter nižje dosežene proizvodnje od načrtovane zaradi slabše doseženih izpene.

V TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV so dosegli za 15,6 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili v skupnem znesku nižji za 23,2 milijona dinarjev. S preseganjem planiranega izpene za 0,9 odstotnih točk ter s preklasifikacijami so stroške vložka znižali za 3,8 milijona dinarjev. Nižje doseženi dobropisi za odpadke in interne reklamacije so stroške znižale za 19,6 milijona dinarjev. Nižje cene gredic iz kontiliva so stroške znižale za 19,6 milijona dinarjev. Stroški predelave pa so bili višji od načrtovanih za 7,6 milijona dinarjev zaradi nižje dosežene proizvodnje od načrtovane, višjih stroškov materiala na delovni nalog, stroškov energije in obremenitve TOZD Jeklovlek za dodatno predelavo.

V TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so imeli za 17,2 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili v skupnem znesku nižji za 18,2 milijona dinarjev. S preseganjem planiranega izpene za 0,6 odstotnih točk so stroške vložka znižali za 3,3 milijona dinarjev, ostalo znižanje pa je nastalo zaradi spremembe asortimenta v zalozah nedovršene proizvodnje. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za milijon dinarjev zaradi nižje dosežene proizvodnje od načrtovane.

V TOZD HLADNA VALJARNA BELA so imeli v avgustu za 76,6 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili nižji za 44,2 milijona dinarjev. S preseganjem planiranega izpene na liniji za pripravo kolobarjev in pri prevajanju so dosegli za 29,1 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Interne reklamacije so stroške vložka znižale za 14,2 milijona dinarjev, ostalo znižanje pa je nastalo zaradi spremembe v zalozah nedovršene proizvodnje. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 32,4 milijona dinarjev zaradi večje proizvodnje in manjše porabe.

V TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE so dosegli za 34,8 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. S preseganjem planiranega izpene so stroške vložka znižali za 2,3 milijona dinarjev. Znižanje v vrednosti 25 milijonov dinarjev so dosegli zaradi nižjih planskih cen nabavljenega tujega vložka v primerjavi s plansko ceno domačega vložka. Izpad proizvodnje oziroma dodatni stroški predelave tujega vložka so znašali 11 milijonov dinarjev. Interne reklamacije in spremembe v zalozah nedovršene proizvodnje pa so stroške znižale za 5,2 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 2,3 milijona dinarjev zaradi nižjih stroškov materiala na delovni nalog, stroškov energije in stroškov ostalih storitev.

V TOZD ŽIČARNA so za načrtovanimi stroški zaostali za 3,5 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili v skupnem znesku nižji za 5,4 milijona dinarjev. Zaradi boljšega izpene so bili stroški vložka nižji za 5,5 milijona dinarjev. Zvišanje stroškov vložka v vrednosti 0,2 milijona dinarjev pa je nastalo zaradi večje porabe cinka. Interne reklamacije so stroške vložka znižale za 0,1 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 1,9 milijona dinarjev zaradi nedosežene načrtovane proizvodnje in večje porabe.

V TOZD PROFILARNA so načrtovane stroške presegle za 3,4 milijona dinarjev. Za 4 milijone dinarjev višje stroške so imeli zaradi povečane ga izvoza. Ti stroški se nanašajo na

dodatne stroške prebiranja profilov. Izvoz (2,1 milijona dinarjev) in na višje stroške vložnega materiala zaradi slabšega izpene (1,9 milijona dinarjev).

S preseganjem planiranega izpene za 0,7 odstotnih točk so stroške vložka znižali za 0,3 milijona dinarjev. Tudi stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 0,3 milijona dinarjev zaradi nižjih ostalih primarnih stroškov, stroškov energije in nižjih stroškov delavnic.

V TOZD VRATNI PODBOJI so dosegli za 5,1 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka ne odstopajo od plana, ker je dejanski izplen enak planiranemu. Celotno znižanje stroškov je nastalo na stroških predelave in to v vrednosti 5,1 milijona dinarjev zaradi večje proizvodnje, nižjih stroškov za OD, stroškov pomožnega materiala, materiala na delovni nalog, ostalih primarnih stroškov, nižjih stroškov energije, stroškov vzdrževanja in fiksnih stroškov.

V TOZD JEKLOVLEK so imeli za 1,7 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Stroški vložka so bili v skupnem znesku nižji za 2,5 milijona dinarjev. S preseganjem planiranega izpene za 1,7 odstotnih točk so stroške vložka znižali za 2,4 milijona dinarjev. Zaradi boljšega asortimenta proizvodnje, kot so ga načrtovali, so dosegli za 0,1 milijona dinarjev nižje stroške vložka. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 0,8 milijona dinarjev zaradi višjih stroškov za OD, stroškov specifičnega orodja — embalaže, stroškov TOZD Energetika, Strojnih delavnic in Transporta ter višjih fiksnih stroškov. V mesecu avgustu je bil enotevski remont, zato družbenega plana proizvodnje niso dosegli, za 10 % pa so presegle nižji operativni plan proizvodnje.

V TOZD ELEKTRODE so dosegli za 23,1 milijona dinarjev nižje stroške od načrtovanih. Zaradi boljšega izpene za 2 odstotni točki so dosegli za 2,4 milijona dinarjev nižje stroške vložka. Zvišanje stroškov v višini 2,9 milijona dinarjev je nastalo zaradi porabe surovine Potaša za izdelavo vodnega stekla, ki je vložek za oplačene elektrode (v kalkulaciji ta surovina ni zajeta). Zaradi razlike med plansko ceno doma izdelane Emone in plansko ceno kupljene Emone Zagreb pa je nastalo znižanje stroškov vložka v vrednosti 14,5 milijona dinarjev. Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 9,1 milijona dinarjev zaradi manjše porabe.

V TOZD ŽEBLJARNA so načrtovane stroške presegle za 3,1 milijona dinarjev. Stroški vložka so bili višji od načrtovanih za 0,1 milijona dinarjev zaradi slabšega izpene. Stroški predelave so bili višji od načrtovanih za 3 milijone dinarjev zaradi slabše dosežene proizvodnje od načrtovane in večje porabe.

V TOZD STROJNE DELAVNICE so dosegli za 0,3 milijone dinarjev nižje stroške od načrtovanih zaradi manjše porabe, plana izdelavnih ur pa niso dosegli.

V TOZD REMONTNE DELAVNICE so načrtovane stroške presegle za 2 milijona dinarjev zaradi nedoseganja plana izdelavnih ur in višjih stroškov za osebne dohodke.

V TOZD VZDRŽEVANJE so imeli za 3,6 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih zaradi nedoseganja plana izdelavnih ur.

V TOZD ENERGETIKA so v avgustu dosegli za 24,1 milijona dinarjev višje stroške od načrtovanih. Vsi obrati so dosegli nižje stroške od načrtovanih, zvišanje stroškov je nastalo zaradi vkaluliranih podražitev energetskih medijev.

Načrtovane stroške so presegle tudi v TOZD TRANSPORT, in sicer za 0,3 milijona dinarjev zaradi višjih stroškov materiala za popravila in vzdrževanje, stroškov za osebne dohodke in storitev TOZD Remontne delavnice.

Stroški delovne skupnosti KO-FI so bili v avgustu višji od načrtovanih (višje cene nabavljenega materiala v centralnih skladiščih), stroški delovnih skupnosti KSI in E-TKR-NG pa so bili nižji od načrtovanih.

V. Š.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 1. DO 7. OKTOBRA

1. oktobra, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-130.
2. oktobra, Lade ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-136.
3. oktobra, Jernej HOČEVAR, vodja prodaje, Jesenice, Kejžarjeva 38, tel. št. 82-118.
4. oktobra, Franc VIČAR, vodja invest. razvoja, Žirovnica, Rodine 51.
5. oktobra, Emil AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Žirovnica, Breg 129.
6. oktobra, Stanko ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90/a, tel. št. 80-036.
7. oktobra, Božidar Bartelj, član PO, Jesenice, Titova 3/a, tel. št. 81-453.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 1. 10.	BOŽIDAR ČERNE	IVAN KVAČIČ
TOREK — 2. 10.	MARTIN BRUMAT	ANTON KAVČIČ
SREDA — 3. 10.	JOŽE CEJ	IVAN MEŽIK
ČETRTEK — 4. 10.	MITJA KERSNIK	VLADO REPE
PETEK — 5. 10.	AHMED TELALOVIC	MIROSLAV ZUPAN
SOBOTA — 6. 10.	BOGO SVETINA	IGOR LOGAR
NEDELJA — 7. 10.	FRANC BERNIK	JOŽE PEZDIRNIK

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 1. do 6. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andoljšek.

V soboto, 6. oktobra, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andoljšek.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mg. dr. Bela Gazafi.

Po SS za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.
POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce vsak dan od 13.30 do 14.30.
V soboto, 6. oktobra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

29. in 30. septembra, Milenko PERIČ, Jesenice, Savska 1/a, tel. št. 83-944.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu oktobru bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: SREČKO SODJA, Valjarna bluming-štekel — 3. oktobra; JANEZ SMOLEJ, Valjarna bluming-štekel — 4. oktobra; BESIM ČATAK, Valjarna žice — 5. oktobra; FRANCKA ŽUPANČIČ, Remontne delavnice — 6. oktobra; STANKO ŠPEC, Valjarna debele pločevine — 9. oktobra; CILKA ARH, Družbena prehrana — 10. oktobra; FRANC MERTELJ, Energetika — 10. oktobra; JANEZ OVSENEK, Valjarna bluming-štekel — 12. oktobra; SLAVKO ŠMITRAN, Jeklarna — 17. oktobra; FRANC GRILC, Remontne delavnice — 18. oktobra; SONJA PETAC, Strojne delavnice — 20. oktobra; STANKO SLEKOVEC, Plavž — 21. oktobra; BORIS KOKOŠINEK — KO-FI, komercialni sektor — 21. oktobra in SALIH MULALIĆ, Jeklarna — 27. oktobra. Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

ČLANOM ZIT

Spoznajte novo tehnologijo, odprite svoje okno v svet računalnikov, pojdite z nami po poti napredka in pridite

na predavanje

dipl. inž. Miha Skumavca — »Funkcionalna specifikacija centralnega vodenja porabe vseh vrst energije v železarni z računalniki«, ki bo v prostorih Kazine, 3. oktobra, ob 17. uri. Pridobljeno znanje vam bo koristilo, če boste šli z nami

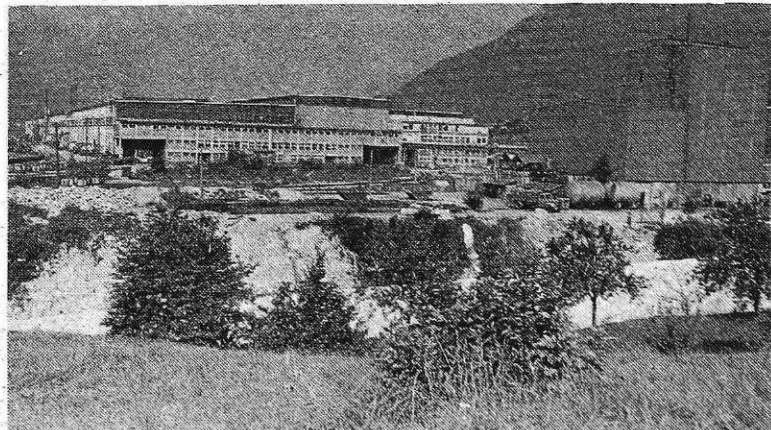
na strokovno ekskurzijo

v Iskro Avtomatiko (TOZD — sistemi) in na sejum elektronike 4. oktobra.

Odhod avtobusa bo 4. oktobra ob 10. uri s parkirnega prostora Železarne. Prijave sprejema do 3. oktobra, oziroma do polne zasedbe avtobusa, Vinko Rekar, tel. 20-58.

Udeleženci ekskurzije plačajo ob prijavi 250 din.

UO ED Jesenice

Valjarne na Beli (foto I. Kučina)

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Jeklovlek

17. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 13. septembra, je bila v TOZD Jeklovlek 17. redna seja delavskega sveta, ki jo je vodil predsednik Janez Židan. Delegati so najprej pregledali sklepe 16. redne seje in ugotovili, da so izvršeni.

Obpravnavali so še sklepe odbora za gospodarstvo in odbora za delovna razmerja in nanje niso imeli pripomb.

Soglašali so s predlogom poslovnega odbora Železarne o akciji za prostovoljno delo v okviru aktivnosti za odpravo motenj v poslovanju. Akcija se mora dobro organizirati, kajti brez organiziranosti bodo stroški večji kot prihranek.

Sprejeli so sklep, da je vsak delavec dolžan delati osem ur za izboljšanje poslovnih rezultatov tako v TOZD Jeklovlek kot v Železarni.

Ugotovili so, da so bile s predlogom o refinanciranju kreditov seznanjene vse samoupravne delovne skupine.

Po razpravi so sprejeli program za odpravo motenj v poslovanju Železarne. Obpravnavali in potrdili so tudi lasten program ukrepov za odpravo motenj v poslovanju:

— v vseh oddelkih skrbeti, da bo dejanski izplen nad planiranim,

— izboljšati delovno in tehnološko disciplino in s tem dvigniti produktivnost,

— izboljšati kvaliteto vložka, posebno površine, saj je to glavni vzrok za povečanje zaloge in občasno višje stroške predelave,

— izpopolniti število delavcev na normativno višino,

— znižati zastoje z boljšim vzdrževanjem,

— zmanjšati porabo pomožnih materialov in zaščitnih sredstev,

— izboljšati kvaliteto zaščitnih sredstev,

— zaloga gotovih proizvodov se mora znižati na stanje 1. januarja 1984.

Delavski svet je ugotovil, da so osnutek samoupravnega sporazuma o oblikovanju in uporabi prihodka, razporejanju skupnega dohodka ter o združevanju v sklade Ljubljanske banke, Temeljne banke Gorenjske Kranj, obravnavale vse samoupravne delovne skupine in ga potrdile.

E. T.

16. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V TOZD Jeklovlek je bila 12. septembra 16. redna seja odbora za gospodarstvo, ki jo je vodil predsednik Stane Horvat. Odbor je ugotovil, da so sklepi petnajste seje izvršeni.

Obpravnavali so poročilo o vrednotenju ukrepov za izboljšanje poslovnega rezultata v TOZD Jeklovlek, ki ga je podal vodja TOZD. V mesecu avgustu je bil izboljšan izplen, ki je bil 1,7 % nad planiranim, s čimer je bilo prihranjenih 3.987.000 din. Prav tako so presegli operativni plan, ki je bil enak gospodaskemu načrtu za okrog 10 % in s tem prihranili 1.938.000 din. Poleg tega so zaradi neustreznih površin prebrusili na nižjo dimenzijo 7.905 kg in dvakrat vlekli zaradi previsoke dimenzije toplovaljanih profilov 43.444 kg jekla.

Tehnolog je poročal o kvalitetni problematiki v TOZD Jeklovlek.

Poudaril je, da za kvaliteto ne odgovarjata samo tehnolog in kvalitetna kontrola, temveč vsak posamezni delavec. Potrebno je materialno ustrezno etiketirati, ker je vse preveč reklamacij na račun zamenjav. Posebno je opozoril na shranjevanje votlic, ravnalnih valjev ter kalibrov na liniji KOCH, kajti pravilno shranjevanje in nega dajejo zaželeni učinek.

Odbor je obravnaval plan proizvodnje za mesec september, ki znaša 1.990 ton, od tega je vlečenega jekla 1.650, brušenega 170 in valjano poboljšane 170 ton. Obpravnavali in potrdili so nadure in ure za manjkačo, ki so bile opravljene v mesecu

avgusta. Skupno število nadur znaša 367, ur za manjkajočo pa je 248.

Obpravnavali so idejo za kontrolno adjustažno linijo avtorja Marjana Bizjaka in mu odobrili nagrado za

idejo v višini 2,5 % poprečnega osebnega dohodka v znesku 495,00 din.

Odbor je obravnaval predlog poslovnega odbora Železarne o akciji za prostovoljno delo v okviru aktivnosti za odpravo motenj v poslovanju in s predlogom soglašal. Po tem je poudaril, da mora biti akcija dobro pripravljena, da ne bodo stroški višji kot naj bi bil prihranek.

E. T.

TOZD Elektrode

13. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Elektrode je imel 18. septembra 13. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Ivan Lakota. Na seji so pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje in ugotovili, da so sklepi izvršeni, ali pa so namenjeni za daljše obdobje. Soglašali so tudi z uresničitvijo sklepa o premetitvi delavke v TOZD Valjarna debele pločevine.

Sprejeli so poročilo o stažu delavcev v TOZD za mesec avgust. V tem mesecu je bilo v TOZD zaposlenih 249 delavcev. Skupna odsotnost je znašala 2008 dni ali 35,18 %, od tega: 473 dni ali 8,30 % bolezenske, 60 dni ali 1,04 % porodniškega dopusta, 1399 dni ali 24,52 % rednih dopustov, 24 dni ali 0,42 % izredno plačanega dopusta, 12 dni ali 0,21 % izredno neplačanega dopusta, 23 dni ali 0,40 % ostale odsotnosti in 17 dni ali 0,29 % neopravičenih izostankov.

V mesecu avgustu je bilo korišče 176 dni rednega dopusta več, kot je bilo planirano, v obdobju januar—avgust pa 40 dni manj. Sprejeli so tudi analizo bolezenske odsotnosti za prvo polletje 1984 in ugotovili, da je v TOZD znašala poprečno 11,81 %, v Železarni pa 7,28 %. Iz analize je razvidno, da se je bolezenska odsotnost močno zmanjšala od meseca aprila dalje in se giblje od 7—9 % mesečno, v prvih treh mesecih leta pa od 12—17 %. Iz analize je tudi razvidno, da je največ neopravičenih bolnih, kar 21,6 %, potem so obolenja gibal s 13,9 % in obolenja dihal 9,6 %.

Potrdili so prekinitev delovnega razmerja delavcu v skrajšanem odpovednem roku.

Soglašali so s sprejemom treh delavcev iz ŠMD in jih razporedili kot pripravnike III. stopnje, dveh mladolletnih delavcev za določen čas šestih mesecev, en delavec pa se je vrnil iz JLA.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Dvema delavkama so odobrili po sedem dni izredno plačanega dopusta za zdravljenje v ČSSR, dvema delavkama pa so odobrili neplačan dopust.

Odklonili so ponovni sprejem enemu delavcu, prošnji delavke za sprejem v TOZD Elektrode pa prav tako niso mogli ustreči, ker v TOZD ni prostih ustreznih del in nalog.

Ob koncu seje so potrdili razporeditev enega delavca in podaljšali delovno razmerje za določen čas eni delavki.

S. M.

16. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 13. septembra 16. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Janez Kosmač. Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so sklepi izvršeni, ali pa se nanašajo na daljše obdobje.

Ugotovili so, da so bile vse samoupravne delovne skupine v TOZD seznanjene z informacijo o refinanciranju kreditov. Ugotovili so tudi, da so vse samoupravne delovne skupine obravnavale osnutek samoupravnega sporazuma o oblikovanju in uporabi prihodka, razporejanju skupnega dohodka ter o združevanju v sklade Ljubljanske banke, Temeljne banke Gorenjske Kranj in nanj niso imele pripomb.

Obpravnavali in sprejeli so program za odpravo motenj v poslovanju Železarne Jesenice in ugotovili, da so ga obravnavale in sprejele tudi vse samoupravne delovne skupine v TOZD. Ob obravnavi programa so sprejeli pripombo, da bi morala vsaka TOZD prednostno oskrbeti z vlož-

kom drugo TOZD v Železarni, povezano v proizvodni verigi — primer EO žice — in šele potem prodajati.

Podprli so akcijo za prostovoljno delo vseh zaposlenih v Železarni.

Obpravnavali in sprejeli so program za odpravo motenj v poslovanju TOZD Elektrode v prvem polletju z ugotovitvijo, da so program obravnavale in sprejele tudi vse samoupravne delovne skupine na sestankih samoupravnih delovnih skupin.

Sprejeli so pobudo, da je treba organizirati sestanek vodij oplaševalnih linij in strojnikov, na katerem se je treba dogovoriti o boljšem in odgovornejšem delu na oplaševalnih linijah.

S. M.

PREGLED SESTANKOV SDS

(nadlajevanje iz prejšnje številke)

Iz TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, adjustaža bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štel 1 in 2, odprema, adjustaža Javornik ter lužilnica. SDS vodstvo TOZD se s predlogom povečanja osnov osebnega dohodka za 20 % sicer strinja, vendar pa pripominja, »naj se v bodoče prouči možnost, da je dvig v enakih zneskih za vse, kadar se rešuje z dvigom osebnega dohodka socialno najbolj prizadete«. SDS bluming 1 se pritožuje nad stanjem v umivalnicah. Pravijo, da naj se popravi izvedejo tako, da bodo nekaj časa zalegli. Tudi čevlji, ki jih dobe kot zaščitno sredstvo, »so zanič« (podplati se zelo hitro odlepijo). Pripombe imajo na dežurstvo »ker ni nobenega efekta«, vprašujejo pa tudi, zakaj ne dela odpravevalna naprava. Na sestanku SDS bluming 2 so valjavnici opozorili, da med ukrepi ni nikjer zapisana zadolžitev za boljšo preskrbo z rezervnimi deli. Pod razno zahtevajo pojasnilo o uspehu valjarstva štel 1 in »kampanje za žično valjarno in valjarno 2400«. SDS adjustaža bluming 1 meni, da povečanje osnov osebnih dohodkov — glede na razpon med najvišjo in najnižjo kategorijo — ni pravilno (tisti z najnižjo kategorijo dobi premalo, tistim z najvišjo pa se bo osebni dohodek bistveno povečal). Zanimajo jih tudi, kakaj kljub dobri rezultati ostaja plača v adjustaži najnižja (»V materialni pa vlivajo slabo kvaliteto, veliko rene, a imajo visoke plače«). SDS adjustaža bluming 2 meni, da sedanji način povečevanja osebnih dohodkov ni pravilen, ker se večja tudi razlika med najvišjim in najnižjim osebnim dohodkom. Pod razno so naslovili posebno opozorilo na delavski svet v zvezi z otežkočenim delom v adjustaži bluminga: Ne razpolagajo z 20-tonskim žerjavom. Ovirajo jih veliko pomanjkanje skladiščnega prostora in hladilnih zabojev oziroma nepravilno programiranje kvalitete. Zato predlagajo: 1. Valjanje oziroma programiranje bi moralo biti bolj enakomerno in ne kampanjsko. 2. Programiranje kvalitete za hlajenje pod hladilnimi zvonovi bi moralo biti bolj nadzorovano glede na njihovo kapaciteto. 3. Sprejem gotovega polizdelka v žično valjarno in valjarno 2400 bi moral biti bolj dosleden in po količini večji. 4. Poostri bi morali kontrolno nad vzdrževalci »posebej za 16 t. m. ž.«. 5. Bolje stimulirati oziroma nagradjevati delavce in vse druge, ki skrbijo in ki pripomorejo h kolikor toliko nemotenemu delu. SDS adjustaža bluming 2 predlaga, da sporazume, kot je bil, na primer, v zvezi z banko, v bodoče ne bi potrjevali na SDS. Sprejemali naj bi jih delavski sveti, »ker so nejasni, nerazumljivi, zaradi česar se bolj naslanjajo na pripombe CPSI ali kakakega drugega sektorja«. Pod razno pa ponovno poudarja, da je situacija v oddelku adjustaže nevdružna (pomanjkanje prostora, delavcev, slabo vzdrževanje agregatov). SDS adjustaža bluming 3 na sestanku dne 1. septembra pod razno najprej vprašuje, zakaj se jim ne odgovori na vprašanja, ki jih postavljajo na SDS in se na njih zahteva pismen odgovor. »Primer: vprašanje predsednika OOS tov. Celarcu, postavljeno na sestanku SDS dne 10. maja 1984 in ponovno 18. julija 1984 glede organizacije piknikov po izmenah. Odgovora še vedno ni. Vprašanje vodstvu TOZD na sestanku SDS dne 7. avgusta 1984 glede premij za mesec julij — odgovor še vedno ni... Ali je to samoupravljanje? Podobno kot druge se tudi ta SDS pritožuje nad razmerami v oddelku: »Do kdaj bomo še zdržali tak način dela, kot je sedaj (kampanjsko valjanje)? Povsod v Železarni imajo žerjave, da delajo le takrat, kadar je potreba (zakladajo stroje, prekladajo material in podobno), pri nas pa ljudje (delavci) delajo le takrat, kadar dobijo žerjav (brusilni stroji, odprema in flemanja). Zakaj se nam izjemni napor, da delo gre naprej, ne poznajo pri pla-

či?« Na sestanku SDS dne 11. septembra pa omenjajo, da niso zadovoljni z odgovori vodje TOZD iz sledečih razlogov: »Situacija v oddelku glede prenatrpanosti je vedno hujša, materiala je vedno več, delavcev pa vedno manj (v pisarnah jih ne manjka). Zastoji na žerjavih se vrstijo, ni pa odgovora, kako bomo nagradijeni za izjemne napore, ki jih vlagamo, da se delo v takih pogojih premika (delovodji, vodji transporta, žerjavovodji). — Glede piknikov nič ni rešeno, kajti delegata v odboru OOS ima le naša dnina in še ta je dobič vabilo po sestanku odbora, vse ostale dnine pa kot delegati predstavljajo delavci, ki niso razporejeni po dninah (Lazar, Podlipnik, Celarc K., Rajakovič, Drakulič).« »Klicu v silo« se pridružuje tudi SDS adjustaža bluming 4: »SDS se pritožuje nad stanjem našega neznoznega oddelka. Težki pogoji dela, žerjavov ni, zastoji, od strani vzdrževalcev prepočasno ukrepanje. Vse to vpliva na naš OD in stimulacijo. Predpretekli mesec so delavci vložili mnogo truda, a so OD nizki, premije pa za najslabše pogoje dela ni bilo niti za povohati. Med delavci se poraja nerazpoloženje in nezadovoljstvo. — Na sestanku SDS adjustaža štel 1 in 2 ter odprema je bilo izrečenih precej pripomb v zvezi z izplačilom premije za uspešnost za avgust: »Delovne skupine se ne strinjajo z delitvijo premije za izredno proizvodnjo, ker ni upoštevan sklep odbora za gospodarstvo, da se na koncu vsakega meseca plan korigira in obračunava premija za linijo rezanja na dve izmeni. Plan, ki je postavljen na tri izmene je nedosegljiv. Istočasno pa zastavlja vprašanje, zakaj ne bo izplačano tako, kot je bilo prvotno izračunano (102 %). Delavci se čutijo prevarani. Saj so dobro delali. Kljub pomanjkanju ljudi so dosegli dobre rezultate. Zato vprašujejo, ali ne drži pravilo: za dobro delo, dobro plačilo! Delavci nadalje vprašujejo, kako je mogoče, da se dela na dve izmeni za plan, za izplačilo premije se pa računajo tri izmene. Imajo občutek, da se jim kratki pravico do premije za uspešnost, ker dokler se bo delalo na dve izmeni, je nemogoče doseči plan treh izmen.« Člane SDS adjustaža Javornik in lužilnica adjustaže Javornik prav tako, kot že nekatere druge, moti enako (20-odstotno) povečanje osnov za osebne dohodke, ker menijo, da bo tisti, ki ima večjo osnovo, dobil veliko več, kot pa, na primer, snailka, ali pa tisti z nižjo osnovo.

Iz TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnika SDS valjarne žice 2 in 4. SDS valjarne žice 2 opozarja na slabo stanje vseh agregatov od peči do adjustaže, kar povzroča porast valjarjskih zastojev. Ob vsem tem pa se planira letni remont šele po 18 mesecih obratovanja, čeprav je bil običajno opravljen po 12 mesecih. Tudi pomanjkanje delavcev je iz meseca v mesec večje. SDS valjarne žice 4 pa meni, da vzdrževalci premalo store za dobro delo valjarne. »SDS je mnenja, da občasni prihod delovodij in izmenskih vodij vzdrževanja v valjarno žice in s tem občasna kontrola nad izvajanjem del njihovih podrejenih, ne bi škodovala temveč pripomogla k boljšemu doseganju ciljev in boljšemu delu postrojenja.« Člani SDS so zadolžili delegata v delavskem svetu, naj ponovno sproži vprašanje razsvetljave v žični valjarni. Ta je tako slabotna, da že ogroža varno delo.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2, OTOP ter odprema. SDS adjustaža 2400-2 je med drugim razpravljala tudi o varnosti pri delu (zaradi novih okoliščin, ki so se pojavile zaradi gradbenih del). Na sestanku SDS OTOP je bilo v zvezi z vprašanjem, kakšna je možnost za dvig grup vezalkam, dano pojasnilo: »da katalog del in opravil odpravlja neskladja, ki se pojavljajo v primerjavi med nekaterimi delovnimi mesti. Na zahtevo delavk pri sektorjih pa bo treba preveriti norme.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela in odprema, lužilnica + priprava vložka 1, 2 in 3, žarilnica 3 in 4, adjustaža in strojna adjustaža 1, 2 in 3 ter valjarna 1, 2, 3 in 4. SDS lužilnica + priprava vložka 1 meni, da je potrebno postaviti kabino na vstopu Scap linije, uskladiti grupe varilcev z varilci Crno linije ter povečati faktor med procenti CBL in ZRM, ki daje povprečje za lužilnico. SDS lužilnica + priprava vložka 2 vprašuje, kaj je s kleščami za obračanje kolobarjev (za prenos težkih kolobarjev). Lužilci vprašujejo, če je možno njihovo

delo normirati, oziroma predlagajo, naj se — če to ni možno — dvigne faktor za izračun procentov (od 90 na 100). SDS se pritožuje tudi nad kvaliteto matice. SDS lužilnica + priprava vložka 3 pa opozarja, da zaradi pomanjkanja prostora prihaja do težav pri razkladanju vagonov s polizdelki. Zato je treba opozoriti tuje firme, posebno Vatrostalo, da prostor ob tirih ni mesto za skladiščenje raznega materiala in naj se odpadni material odstrani. Člani SDS žarilnica 3 podpirajo akcijo za 8-urno prostovoljno delo, pri čemer pa hkrati poudarjajo, »naj bi vodstveni delavci dosledno opravili efektivne ure v proizvodnji«. Na sestanku SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 ima v zvezi z akcijo za prostovoljno delo več pripomb (»četravno jo podpira in meni, da je v današnjem času v Železarni zelo potrebna«). »Kje lahko delajo delavci iz služb, ki imajo kot zaščitno obleko haljo. Vemo pa, da bi ravno ti delavci morali biti razporejeni predvsem v tistih TOZD (proizvodnih), kjer delavcev primanjkuje (Jeklarne, Plavž, Žičarna itd.). SDS meni, da čiščenje okolja okoli stavb in urejanje raznih prostorov ne prinaša večjega proizvodnega efekta. V dopisu se ne ujemajo ure, ki so predvidene s številom zaposlenih v Železarni (cca 6000 x 8 = 48.000 ur, v dopisu pa samo 10.500 ur). Koliko bodo stala zaščitna sredstva, ki bodo ob tej akciji uporabljena (enkratno).« SDS v zapisniku opozarjajo se na nekaj drugih problemov. V njihovem skladišču je treba urediti deljenje mila in drugega potrošnega materiala, ki ga je po pravilniku treba dodeliti delavcem. Na srednjem žerjavu bo treba ponovno napraviti večji remont. Nad linijami je treba zamenjati pregorele žarnice. Zanimajo jih, kdaj se bo na sektorju uredilo peskar za izdelavo palet z utori. Izdelovalcem palet naj bi popravili premije s 70 % na 100 %, ker imajo isto odgovornost kot adjusterji, s to razliko, da je njihovo delo fizično še bolj zahtevno. Nezadovoljni so tudi s popravilom strehe. Na sestanku SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2 so delavci iz drugih republik v zvezi s pravilnikom o urejanju stanovanjskih zadev, ki ga bomo sprejemali na referendumu, predlagali, »naj se interesentom za gradnjo stanovanjske hiše v domačem kraju omogoči najetje kredita v manjšem znesku 30—50 % od limita, ki ga daje DO, s pogojem, da ne bi bilo treba v zakonskem roku izprazniti družbenega stanovanja; če izprazni stanovanje, nima kje stanovati.« Menijo, da je potrebno, da si zgradijo hišo in da, ko odidejo iz Železarne v zaslužni pokoj, imajo svoj lastni dom. Tehtalke T-5 vprašujejo, zakaj ne prejemajo 100 % premije. Skupina tudi zahteva, da v oddelku adjustaže dobe iz predhodnih oddelkov kvaliteten material in da je dostavljen v adjustažo. Sedaj se namreč dogaja, »da iščejo kolobarje po žarilnici in po nepotrebnem izgubljajo čas.« V žarilnici imajo dovolj časa, posebej še v prostih sobotah in nedeljah, da te kolobarje dostavijo v adjustažo. SDS strojna adjustaža 3 in adjustaža 3 sta pod razno razpravljali tudi o disciplinskem prekršku delegata, ki zastopa SDS v delavskem svetu. Stališče članov je, »da teža storjenega prekrška ni tolikšna, da ne bi smel delegat še nadalje zastopati SDS« in da »SDS pričakuje, da bo delegat še nadalje vestno opravljal vse funkcije in delegatske dolžnosti«. SDS valjarne 1 v zvezi z 8-urnim prostovoljnim delom zastavlja več vprašanj oziroma zahtev: »Kako naj delamo še eno dnino, če se za redne dnine težko zagotovimo delo? Delavcem je treba prikazati količinsko in finančno, koliko bomo z eno dnino prispevali k zmanjšanju izgube.« Opozarjajo tudi, da »pisarne« ne bi slučajno izpadle iz te »plus dnine«. In še nekaj vprašanj iste SDS pod točko razno: Kdaj se bodo zamenjale žarnice nad ZRM, CTM in brusilci valjev? Kdaj se bo popravila hidravlika na ZRM? Kdaj se bo popravila streha v hali (ker močno pušča)? Kaj je s klima napravami za žerjave? Delavci ZRM vprašujejo, če bi lahko žigosali prisotnost pri stroju ob 7.35 in ne ob 7.40 zaradi izredno umazanega dela? Vprašanje je tudi, kdo je planiral tako oddaljene garderobe, ker se za prihod do stroja porabi tudi 10 minut. SDS valjarne 3 opozarja, da je zaradi prihajajočih hladnejših dni treba pravočasno poskrbeti za ogrevanje hale. Podobnega mnenja je tudi SDS valjarne 4, ki opozarja, da je potrebno očistiti kalorije in da med lužilnico in valjarno streha močno pušča.

Center za proučevanje samoupravljanja ter ... informiranje — Božidar Lakota

Železarski globus

INDONEZIJA

Japonska vlada je ugodila želji indonezijske vlade za tehnično pomoč pri izdelavi pripravljalne študije za gradnjo druge integralne železarne v tej deželi. Izdelana bo v treh delih. Prvi del bo obravnaval upravičenost gradnje takšne železarne v povezavi s potrebami in proizvodnjo indonezijske železarske industrije do leta 1990. Drugi bo analiziral izbiro njene lokacije izmed šestih možnih, ki jih je predložila indonezijska vlada. In tretji bo obravnaval podrobnosti o tehnološki in tehnični opremljenosti nove železarne. Rok za izdelavo študije je marec leta 1986.

LATINSKA AMERIKA

Kot odgovor na slabo prodajo železarskih izdelkov zaradi gospodarskih težav na domačem tržišču skušajo železarne v deželah Latinske Amerike povečati svoj izvoz in to ne samo na doslej tradicionalna tržišča zahodnega sveta, temveč tudi na nova področja Azije in srednjega vzhoda. V letu 1983 je bila doslej prvič dosežena v teh deželah pozitivna razlika med izvozom in uvozom v skupni količini 5,1 milijona ton. Lani so te težave izvozile skupno 7,9 milijona ton železarskih izdelkov, in sicer največ Brazilija 5,2 milijona ton. Načrtujejo, da bodo letos dosegli 9 milijonov ton. Skupno dosegojajo dežele Latinske Amerike okoli 5 % svetovnega izvoza železarn.

RAZPRAVE O PREDLOGU SKLEPOV 13. SEJE CENTRALNEGA KOMITEJA ZKJ V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

nostnih meril kadrovske politike, ki slonijo na delu in dosledni opredelitvi za ustavo, zakon o združenem delu in stabilizacijski program. Ta merila pri presojanju kadrovske politike in posameznih kadrov morajo veljati za vsa mesta v poslovnih, samoupravnih in političnih organih.

V ta sklop vprašanj v razpravah uvrščajo tudi delitvene odnose oziroma ekonomske odnose med delavci oziroma med temeljnimi organizacijami združenega dela pri pridobivanju, razporejanju, združevanju in skupni uporabi dohodka, da bi delavci postali materialno zainteresirani za kar največji delovni učinek in gospodarno izkoriščanje družbenih sredstev, s čimer se bo povečevala tudi njihova vrednost. Le taki delitveni odnosi bodo namreč zagotavljali, da bodo delavci dejansko postali nosilci družbenega premoženja ter odgovorni zanj in vse stanje in razvoj družbene skupnosti.

IDEJNOPOLITIČNA, ORGANIZACIJSKA IN AKCIJSKA USPOSOBLJENOST ČLANOV, ORGANIZACIJ IN ORGANOV ZK

Predlog obravnavanih sklepov navaja, da »zahtevne in težavne neposredne in dolgoročne naloge, ki so pred zvezo komunistov in družbo, zahtevajo idejnopolitično usposobljeno članstvo, globlje teoretsko delo in živahni idejni boj v luči spoznanj, do katerih je prišla marksistična znanstvena in teoretska misel nasploš ter deleža vidnih revolucio-

narjev, mislecev jugoslovanskega delavskega gibanja, zlasti Tita in Kardelja.« V zvezi s tem, kakor obvezuje predlog sklepov, v vseh osnovnih organizacijah in organih zveze komunistov kritično in samokritično ter objektivno ovrednotijo dejansko delovno in politično zavzetost, dosežke, vedenje in prizadevnost vsakega člana zveze komunistov, še zlasti tistih na odgovornih družbenih in političnih dolžnostih. Delo svojih članov v osnovnih organizacijah merijo po njihovi dejavnosti in procesih samoupravnega, in delegatskega odločanja, v samoupravnih organih, krajevnih skupnostih, socialistični zvezi, sindikatu, mladinski organizaciji in drugih družbenih organizacijah. To preverjanje je in mora biti konkretno in odločno, kajti zveza komunistov se mora otresti neaktivnih, omahljivih in korumpiranih članov, različnih oportunistov in karieristov ter vseh, ki s svojim vedenjem in kršitvami moralnih norm spodkopavajo ugled zveze komunistov in zaupanje delovnih ljudi.

Prav tako v razpravah kritično, samokritično in objektivno ocenjujejo delo in ugled svoje osnovne organizacije in organov zveze komunistov. Znano je, čeprav to ni edino merilo, da se nekatere osnovne organizacije zelo redno sestajajo, nekatere pa tudi samo enkrat na leto, da nekatere ne odigravajo svoje avantgardne vloge v svojem okolju, da so njihovi sestanki blede, praktičistični in podobno. Ocenjujejo, kakšna je neposredna povezanost med osnovnimi organizacijami in organi zveze komunistov, predvsem občinskim vodstvom,

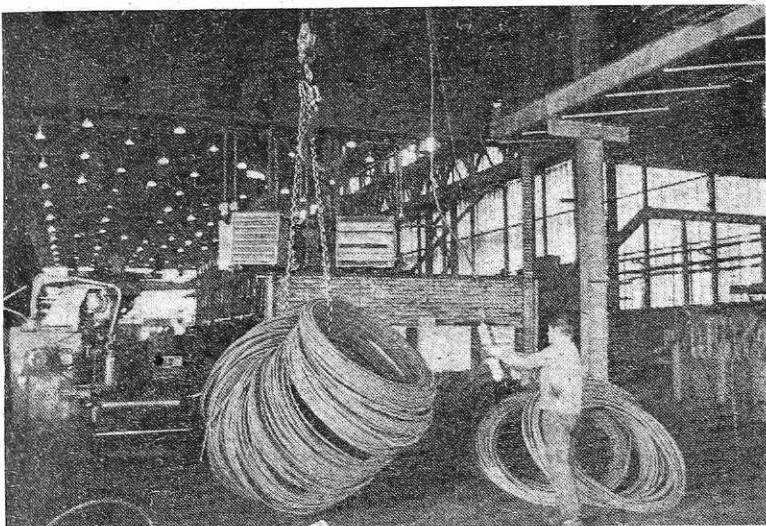
ali se ob sprejemanju bistvenih stališč in sklepov posvetuje s članstvom in organizacijami zveze komunistov in ali občinsko vodstvo uresničuje svojo vlogo, ki mu jo opredeljuje statut ob dejstvu, da je v občini čez 100 osnovnih organizacij zveze komunistov.

V razpravah in ocenah v osnovnih organizacijah zveze komunistov govorijo tudi o idejnopolitični usposobljenosti svojih članov in kako le-ti uresničujejo svojo statutarno pravico in dolžnost »spoznavati teorijo in prakso ter izkušnje socialističnega razvoja in politike zveze komunistov, se stalno idejnopolitično izobraževati in se s tem usposabljaati za kar najbolj samostojno družbenopolitično delovanje v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v samoupravnih delovnih skupnostih, v krajevnih skupnostih, v organih družbenega samoupravljanja, v družbenopolitičnih organizacijah in v javnem življenju.« Najtesneje s tem pa je povezano tudi vprašanje uveljavljanja in uresničevanja demokratičnega centralizma, tako posameznih članov, kot organov zveze komunistov.

DELOVANJE SAMOUPRAVNEGA IN DELEGATSKEGA SISTEMA

Tretji sklop vprašanj, o katerem poteka razprava, zajema analizo in oceno delovanja delegatskega sistema in vloge zveze komunistov oziroma konkretnih osnovnih organizacij in članov, ki delujejo v delegatskem sistemu, da bi le-ta dejansko postal središče odločanja. Pri teh razpravah izhajajo iz ocene delovanja samoupravnih delovnih skupin, kot oblike delovanja zborov delavcev, delegatskega delovanja znotraj TOZD in delovnih skupnosti oziroma Železarne, delegatske povezanosti v okviru SOZD Slovenske železarne, kakor tudi delegatskega delovanja v okviru samoupravnih interesnih skupnosti družbenih in drugih dejavnosti ter družbenopolitične skupnosti ali konkretno v zboru združenega dela Skupščine občine Jesenice. Tudi pri tem ocenjujejo odgovornost subjektivnih sil pri delovanju delegatskega sistema, pri čemer ne obravnavajo samo vloge družbenopolitičnih organizacij, temveč tudi poslovnih organov in strokovnih služb, kot sestavnega dela subjektivnih sil.

Ob vsem tem moramo poudariti, da pri teh razpravah ne gre za neko trenutno kampanjo, temveč za trajno aktivnost, za utrjevanje oblik in metod dela, ki so bile in morajo ponovno postati lastne zvezi komunistov, da si povrne in utrdi svoj ugled med delavci in občani. »Od tega,« ob zaključku poudarja predlog sklepov, »kako odločno bomo odpravljali slabosti v lastnih vrstah, spremenili zavest in ravnanje komunistov, od njihove večje dejavnosti med delovnimi ljudmi in skupaj z njimi — od vsega tega je močno odvisen tudi preobrat v tokovih družbenega in gospodarskega življenja, hitrejši izhod iz težav in današnjega stanja ter zanesljiva perspektiva našega razvoja.«

Sodelavec v TOZD Jeklovlek (foto I. Kučina)

INFORMATIVNI FUŽINAR

EPŽ BRAMA — NOV IZDELEK ŽELEZARNE RAVNE

Pred dvema letoma je v ravenski železarni začela obratovati nova naprava za elektro pretaljevanje pod žlindro — EPŽ naprava. S tehnološkimi možnostmi nove naprave so danes zelo zadovoljni, prav tako s kvaliteto EPŽ jekla. Sedaj rešujejo še nekatere tehnološke probleme, tako, na primer, pretaljevanje jekel, občutljivih na kosmiče.

Koncentracije vodika v jeklu med 2 in 3 ppm pri ingotih premera 1000 mm so bistveno nevarnejše kot pri manjših ingotih. Nižje koncentracije je mogoče doseči le s pretaljevanjem pod zaščitno atmosfero ob čim nižji vsebnosti vodika v EPŽ elektrodah. Hkrati morajo za pretaljevanje kvalitetno neoporečnih 6 m dolgih EPŽ ingotov uvesti tudi pravo sestavo žlindre med pretaljevanjem. Obja predloga tehnoloških dopolnitev sta sad dvoletnega dela na novi EPŽ peči in se pospešeno uvajata v proizvodnjo.

Nova naprava omogoča z majhnimi dopolnitvami tudi pretaljevanje ingotov pravokotnega preseka — bram — in različno oblikovanih teles. Med slednjimi so najzanimivejši surovci za hladne valje ali predoblikovani valji s premerom delovnega dela med 400 in 900 mm. Takšni surovci so neposredno uporabni za mehansko obdelavo brez vmesnega kovanja, kar predstavlja velik prihranek energije in časa. Razvoj pretaljevanja treh surovcev bo odvisen od obsega proizvodnje hladnih valjev, ki so jih že pred leti uvrstili med osnovne in perspektivne izdelke ravenske železarne.

Trenutno so večje potrebe po pretaljevanju bram in zato so najprej razvili to proizvodnjo. Brame, pretaljene pod žlindro, so iskan polizdelek za specialno legirano pločevino in ploščate profile. Pred tem so morali tako pločevino izdelati iz okroglih ingotov tako, da so jih predkovali v primeren slab za nadaljnje valjanje. Z osvojitvijo izdelave EPŽ

bram vmesno kovanje z ogrevanjem in termično obdelavo odpade, ker pločevino valjajo neposredno iz brame.

Pretaljevanje EPŽ bram je nekoliko zahtevnejše kot pretaljevanje okroglih ali kvadratnih ingotov. Vzrok je v tem, ker istočasno pretaljujejo dve elektrodi, pri ingotih pa navadno le eno. S tem dosežejo zadovoljivo porazdelitev temperatur v žlindrini kopeli, kar je osnova za homogenizirano strukturo brame in kvalitetno površino tudi na robovih. Večina izdelovalcev EPŽ bram uporablja sistem z eno elektrodo ploščate oblike, ki je kovana ali valjana in je teža brame odvisna od teže elektrode. Prednost ravenskega sistema pa je v tem, da uporabljajo standardne elektrode JM 35, lite v kokile, ki so bistveno cenejše od kovanih ali valjanih. Ker naprava omogoča menjavo elektrod med pretaljevanjem, teža brame ni odvisna od teže elektrode. Tako so 7. avgusta pretalili šest parov elektrod v bramo dimenzije 530 x 960 x 4100 mm in teže prek 16 ton.

Za usluge prevajanja bram se zanimajo tudi drugi, ki so se z ravenskimi razvojnimi načrti in tehnološkimi možnostmi električnega pretaljevanja pod žlindro lahko seznanili na drugem mednarodnem posvetovanju za elektro pretaljevanje pod žlindro, ki je bilo v aprilu na Ravnah.

(Povzeto iz članka Milana Svajgerja iz 9. štev. Informativnega fužinarja)

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Oprema identifikacijske ekipe je naslednja:

- šotor z vhodom in izhodom, pregrajen v dva delovna prostora,
- dve posebni mizi za obdelavo trupel,
- ena tehtnica in lesen meter,
- kompletni pribor za daktiloskopijo,
- fotografski aparat z barvnimi filmi,
- dvoje miz za shranjevanje dokumentacije ekipe,
- miza za odlaganje predmetov,
- obdukcijski pribor,
- zobno ogledalo,
- šestilo za merjenje kosti,
- kovinski meter,
- pisalni pribor,
- delovna zaščitna obleka z ustreznimi maskami,
- sredstva osebne higiene,
- gumijasti predpasniki,
- gumijaste rokavice,
- agregat za osvetlitev in pogon aparatov,
- plinske peči za ogrevanje šotorov,
- nosila in toaletni pribor.

Razvijanje filmov, ugotavljanje prstnih odtisov in določitev krvnih skupin poteka naknadno v ustreznih laboratorijih.

Posebno pomembno je, da je center za identifikacijo za celotno področje SFRJ v Ljubljani pod vodstvom prof. dr. Janeza Milčinskega. Ta center ima odlične ekipe znane v domovini, predvsem pa uspešne tudi v tujini.

Naloge centra so, da skladno delujejo vse ekipe, ki so na območju Jugoslavije. Vse te republiške ekipe so se strokovno usposobile prav pod vodstvom dr. prof. Milčinskega in njegovih sodelavcev.

OBRAMBNA MOČ DRŽAVE, V VELIKI MERI ODVISNA OD GOZDOV

Gozdovi so bili vselej pomembni za posameznika in za ohranitev življenjskega okolja. So nenadomestljivi in opravljajo več funkcij, kot so: reguliranje vodnega režima, čiščenje okuženega ozračja, regeneracija okuženih voda, zaščita pred erozijo, zaščita vodnih akumulacij, ublažitev izjemnih podnebnih pogojev ter varovanje naselij in komunikacij.

Obrambna moč države je v veliki meri odvisna od gozdov, od njihove razporeditve, njihove razprostranjenosti, vrste in kakovosti. V novih okoliščinah vojskovanja so znanstveni dosežki množično zlorabljeni in prihaja do uničevalnih posegov velikega obsega, katerih cilj so vse dobrine na ozemlju napadene države. Pogosto prihaja tudi do uničevanja življenjskega okolja, ne le industrijskih obratov, komunikacij, vojaških objektov in ljudi.

Zlasti izpostavljeni so gozdovi, saj so zelo primerni za prekrivanje vojaških objektov, za zbiranje orožja in čet, za deponiranje blagovnih rezerv ter za pribežališče prebivalstva.

Obisk delegacije iz Nagolda (ZRN) (foto J. Rabič)

DELEGACIJA IZ BADEN-WÜRTTEMBERGA V NAŠI ŽELEZARNI

V sredo, 19. septembra, so bili v naši železarni na obisku predstavniki deželne vlade in sindikata iz dežele Baden-Württemberg v Zvezni republiki Nemčiji. S predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine in Železarne, predsedniki samoupravnih organov in predstavniki poslovnega odbora naše železarne so se pogovarjali o problemih naših železarjev in poteh za njihovo reševanje.

Delegacija iz Baden-Württemberga je tako vrnila obisk predstavnikom Skupščine občine Jesenice, ki so prvi navezali stike z Nagoldom kjer živi okoli 1000 jugoslovanskih delavcev.

Jeseniška občinska skupščina je ob letošnjem 1. avgustu — občinskem prazniku podpisala listino o stalnem pokroviteljstvu nad društvom naših delavcev Triglav v Nagoldu.

Občino Jesenice je gostom predstavil predsednik občinskega sindikalnega sveta, Posebej je poudaril akcije na športnem in kulturnem področju, ki prispevajo k boljšemu sodelovanju treh obmejnih dežel. Te akcije so spontana srečanja prebivalcev iz treh držav z različno družbeno ureditvijo.

Železarno Jesenice je predstavila članica poslovnega odbora Albina Tušar. Poudarila je predvsem organizacijsko, narodnostno, izobražbeno in samoupravno strukturo ter

možnosti in načine odločanja delavcev.

Gostje so bili zelo zadovoljni, da se tako zavzemamo za boljše medosebno sodelovanje, ker s tem prispevamo tudi k boljšim meddržavnim odnosom in sožitju. Medsebojno sodelovanje je zelo pomembno, ker imajo delavci po vsem svetu velike probleme. V Jugoslaviji je to izredno visoka inflacija, v Zvezni republiki Nemčiji pa je največji problem velika brezposelnost. To poskušajo reševati z novimi investicijami, predvsem v varstvo okolja, kjer lahko pridobijo veliko število dodatnih delovnih mest, s skrajševanjem delovnega časa in z zniževanjem pokojninske dobe.

Najbolj problematično je zaposlovanje mladih, saj le 40 % podjetij izobražuje svoj kader, zato si sindikat prizadeva, da bi se vsi vključili v financiranje izobraževanja.

V Zvezni republiki Nemčiji delavci nimajo takega deleža in moči pri odločanju. Čeprav je novi zakon o participaciji delavcev prinesel nekaj

sprememb, o vseh pomembnih odločitvah še vedno odločajo lastniki podjetij.

Goste je predvsem zanimalo, kakšne so potrebe po stanovanjih, kakšni so bili učinki racionalizacijskih ukrepov in kakšne možnosti imajo delavci, da se dodatno izobražujejo. Glede na nacionalno strukturo zaposlenih jih je zanimalo, ali obstajajo težave pri šolanju delavcev iz drugih republik. V zvezi s proizvodnim programom Železarne in gradnjo nove jeklarne pa jih je zanimalo, ali bo potrebno prestrukturiranje kadra in kakšne stike ima naša železarna z železarnami v ZRN.

Z zanimanjem so si ogledali temeljno organizacijo Hladna valjarna Bela in se iskreno zahvalili za gostoljubnost in lepo knjižno darilo, ki jim bo dragocen spomin.

V soboto, 22. septembra, so se člani delegacije srečali s predstavniki Skupščine občine Jesenice. V pogovoru so med drugim poudarili, naj to sodelovanje v prihodnje predstavlja skromen, a zato nič manj pomemben prispevek k ohranjanju miru in sodelovanja v Evropi.

Lilijana Kos

SPREMEMBE NA PODROČJU ORGANIZIRANOSTI V ŽELEZARNI JESENICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Odbor za uresničevanje zakona o združenem delu pri delavskem svetu Železarn je na svoji seji dne 19. septembra obravnaval pripravljene osnutek take organiziranosti in sklenil, da je treba osnutek organiziranosti v skrajšani obliki posredovati delavcem TOZD in delovnih skupnosti v javno obravnavo.

Analize naše organiziranosti kažejo na nekatere pomanjkljivosti, ki neposredno vplivajo na uspešnost izvajanja poslovne politike Železarn. Nekatere naloge na področju organiziranosti so bile že začete in je treba pospešiti le izdelavo, da dosežemo večjo učinkovitost poslovnih funkcij in čim boljše ekonomske rezultate.

V osnutku organiziranosti so predlagane naslednje rešitve:

1. OCENA POGOJEV ZA ZDRUŽITEV TOZD HV BELA IN TOZD HV JESENICE

Ugotovitve so pokazale, da obe hladni valjarni nista tehnološko povezani, imata vsaka svoj proizvodni program in tehnologijo. Vsaka zase ima izdelani tudi svoj srednjeročni razvoj. Lokacijsko sta oddaljeni in zato ni mogoče skrajšati komunikacijskih poti ter združevati režijska dela. Samo organizacijska združitev ne bi prinesla pričakovanih ekonomskih koristi. Predlagana je postopna tehnološka povezava pred organizacijsko združitvijo.

2. ZDRUŽITEV TOZD PROFILARNA IN TOZD VRATNI PODBOJI

Cilji združitve so: enotni skupni razvoj, skupni proizvodni program, skupni vložek in povezana tehnologija, skupno tržišče, združenje funkcij poslovanja, priprave dela, odpreme in referata prodaje v sektorju komercialne, bolj učinkovita kadrovska politika in večja možnost izkoriščanja kapacitet.

Brez združitve je vprašljiv nadaljnji obstoj dveh tako majhnih TOZD. Združitev omogoča doseganje boljše ekonomskih rezultatov, predvsem v pogledu celovitega reševanja kvalitetne problematike in večjega izplesa. Z racionalnim koriščenjem delovnih sredstev je možno znižati stroške predelave, z izvolitvijo skupnih samoupravnih organov in vodstev družbenopolitičnih organizacij se bo zmanjšala poraba delovnega časa za dogovarjanja.

V organizacijski shemi so predvideni trije oddelki: oblikovanje profilov, izdelava podbojev in oddelke predelava profilov, ki vključuje predelavo profilov, vzorčno delavnico in izdelavo diskov. Poleg teh treh oddelkov bo formirana skupina za tehnologijo in razvoj, ki bo načrtovala nove proizvodne programe, razvijala več predelave z višjo stopnjo finalnih izdelkov in s tem pridobivala nove kupce in širila tržišče.

Najprej pa je treba urediti sedanje proizvodne pogoje in uskladiti cene vložka z lastno ceno in prodajno ceno izdelkov.

3. ZDRUŽITEV TOZD VZDRŽEVANJE IN TOZD REMONTNE DELAVNICE

Opredeljeni so bili naslednji cilji, ki naj jih omogoči organiziranost vzdrževanja v Železarni:

- z rednim vzdrževanjem proizvodnih naprav je treba omogočiti proizvodnim TOZD doseganje planiranih količin po čim nižji lastni ceni, v dogovorjenih rokih in kvaliteti izdelkov;
- dosegati čim nižje stroške vzdrževanja in obratovanja v času trajanja delovnega sredstva;
- zagotoviti proizvodnim TOZD

celovito vzdrževalno storitev, vključno z materialom za vzdrževanje in rezervnimi deli;

— doseči tesnejšo povezanost proizvodnih in vzdrževalnih delavcev na skupnih delovnih sredstvih;

— prenesti odgovornost za porabo rezervnih delov in materiala (RDM) ter pristojnosti za njihovo naročanje na vzdrževanje, kar je bistveni pogoj za:

- racionalno vzdrževanje po stanju (zamenjave samo tistih rezervnih delov, ki so obrabljeni ali pokvarjeni);
- racionalno porabo rezervnih delov in materiala ter zmanjšanje stroškov vzdrževanja;
- pravočasno naročanje rezervnih delov in materiala (RDM) in upravljanje z zalogami RDM;
- metodološko izpopolniti postopke preventivne strategije vzdrževanja po stanju in priprave podatkov z računalniško podprtim sistemom;
- formiranje sistema nagrajevanja, v odvisnosti od proizvodnih rezultatov in uspehov po posameznih proizvodnih TOZD;
- razviti med vzdrževalnimi delavci samoupravne odnose s krepitvijo neposrednega samoupravljanja, delegatskega odločanja in delovanja subjektivnih sil.

Sedanja organiziranost vzdrževanja je neustrezna. Posledice tega so tudi večji stroški vzdrževanja ter pogostejši in večji zastoji v proizvodnji zaradi okvar. Analiza sedanjega stanja kaže, da je celotna struktura strokovnega kadra precej zaposlena s problematiko rezervnih delov, zelo malo časa pa je porabljenega za preventivo (pregledi, čiščenje, mazanje), premalo časa pa ostaja tudi za popravila okvar. Vzdrževanje bo tem bolj uspešno in zastoji manjši, ko bomo več časa lahko namenili za preventivo in za popravila okvar. Tudi komunikacijske poti pri poslovanju z rezervnimi deli so preštevile in predolge in jih je treba racionalizirati.

Delovna skupina je obravnavala pet variant možne organiziranosti vzdrževanja, ocenjevala je njihove prednosti in slabosti ter na osnovi strateške odločitve, da se TOZD Strojne delavnice ne vključijo v TOZD Vzdrževanje, predlagala naslednjo organizacijsko rešitev (združitev TOZD Vzdrževanja in TOZD Remontnih delavnic).

Na prvem nivoju delitve dela ločimo:

- skupne funkcije vzdrževanja (konstrukcija, osnovna priprava dela in skupna opravila);
- tekoče plansko vzdrževanje (TPV), ki je razdeljeno na osnovno opremo po lokacijah: Jesenice, Bela, Javornik, za žerjave pa je posebna enota;
- centralne delavnice (CD), ki so združene po specialnosti: elektro delavnice, regulacijska tehnika in avtomatika (RTA), gradbene delavnice.

V skupne funkcije je vključena:

- konstrukcija, ki opravlja konstruktorska dela pri odpravljanju šibkih mest na obstoječih delovnih napravah;
- osnovna priprava dela (PD) se izvaja za ponavljajoča dela (izvajanje preventivnih pregledov, čiščenje, mazanje, naročanje rezervnih delov itd.). Tekoča priprava dela mora biti čim bližje izvajanju dela; zato je kot dejavnost sestavni del TPV in CD, funkcionalno pa se povezuje z osnovno pripravo dela in konstrukcijo;
- skupna opravila zajemajo tehnično administrativna dela za potrebe vzdrževanja.

Tekoča planska popravila (TPV) obsegajo: popravilo okvar, pregledi stanja, čiščenje in mazanje (mali remont), iskanje in odstranjevanje šibkih mest, kontrolni pregledi, planska popravila (večji remont).

Centralne delavnice opravljajo: sodelujejo s TPV v večjih popravilih in planskih popravilih ter zunanje storitve.

— na področju hidravlike in pnevmatike se konstrukcijska, tehnološka in meritvena dela vključuje v RTA, montažna in demontažna dela pa v TPV;

— Strojne delavnice se zaradi samostojnega razvoja v Železarni ne vključijo v isto organizacijsko enoto vzdrževanja, kot tudi ne Livarna in Transport, ki imata tudi delni vpliv na vzdrževanje. Predlagano pa je koordiniranje vzdrževanja in področja storitev na nivoju poslovnega odbora Železarn.

4. SPREMEMBE ORGANIZIRANOSTI DELOVNIH SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB (DSSS)

Z upoštevanjem težkega gospodarskega stanja v Železarni so cilji reorganizacije DSSS naslednji: povečati učinkovitost dela DSSS in zmanjšati stroške poslovanja ter racionalno povezati delovne procese. Na področju raziskav in načrtovanja razvoja Železarn doseči večjo učinkovitost, doseči večjo odgovornost vodstvene strukture za delo in rezultate dela v DSSS.

V sedanjem težkem ekonomskem položaju Železarn nam potrebe narokujejo, da se ustrezno organiziramo za učinkovito izpolnjevanje nalog, da znižamo stroške, ki bremenijo proizvodnjo in zmanjšamo ali uklenemo nekatera režijska dela, ki za racionalno vodeni proizvodni proces niso neobhodno potrebna.

Ustreznejša organiziranost delavcev v DSSS mora biti osnova za pridobitev celotnih pogojev pri ustanavljanju samostojnih TOZD skupnega pomena za delovno organizacijo, zato organiziranost DSSS, ki jo v nadaljevanju predlagamo, ne more biti dokončna v procesu razvoja organizacije v Železarni in je treba še nadalje razvijati organiziranost in družbene ekonomske odnose v DSSS v skladu z uveljavljanjem načel zakona o združenem delu (ZZD).

Predlagamo formiranje sektorjev po strokovnih področjih dela, ki so med seboj procesno povezani in spadajo skupaj po poslovnih funkcijah ter ustanovitev treh samostojnih sektorjev:

Raziskovalno-razvojni sektor (RRS): ki bo združel delovne naloge raziskovalnega oddelka (RO), oddelka industrijske dokumentacije, oddelka za investicijski razvoj, oddelka za zaščito industrijske lastnine, energetskega gospodarstva in naloge tehničnih izboljšav delovnih naprav. Raziskovalno-razvojni dejavnost je najvažnejši del poslovne politike, ki v Železarni in enotno organizirana in se zaradi tega kažejo negativne posledice. RRS mora biti nosilec tehnično-tehnološkega razvoja v sodelovanju z vsemi TOZD in DSSS v okviru projektne organizacije. Njegova osnovna naloga je uporaba znanosti in tehnike kot bistvenih elementov strategije delovne organizacije.

Sektor tehnične kontrole (STK): sedanja organizacija OTK je že preživeta oblika, zato je treba dati kontroli kvalitete proizvodnje in kontroli kvalitete vhodnih materialov večji pomen. Za uspešno delo STK so potrebni neposredni stiki s poslovnim odborom Železarn, vodji TOZD in sektorjev, kot tudi stiki s kupci in neposrednimi uporabniki ter konstrukterji.

Sektor elektro-računski center (ERC): uspešnost dela je zelo odvisna od njenega mesta v organizacijski strukturi. ERC je del integriranega informacijskega sistema, ki sega skoraj v vse poslovne funkcije. Imeti mora možnost kontaktiranja z vsemi uporabniki pri razčiščevanju problematike in uvažanja aplikacij. Neposrednejša organizacijska povezava s poslovnim odborom Železarn je pomembna za uspešnejše uveljavljanje računalniških informacijskih sistemov.

Vodenje DSSS, ki obsega skrb za pridobivanje dohodka DSSS, svo-

bodno menjava dela, disciplinsko in samoupravno aktivnost, bi opravljal eden izmed vodij sektorjev. Predlog je izdelan v dveh variantah:

I. varianta: organiziranje vseh delavcev, ki opravljajo naloge skupnega pomena za delovno organizacijo v eno DSSS.

II. varianta: ostanemo organizirani v treh DSSS.

Prednosti prve variante so predvsem:

- sredstva amortizacije se združujejo in je njihova namenska uporaba večja;
 - hitrejša reševanje in formiranje projektne organizacije in teamskega dela;
 - lažje premeščanje kadrov v DSSS ob nastalih potrebah;
 - enotni kriterij vodenja in samoupravljanja v DSSS;
 - manjša poraba časa pri samoupravnem dogovarjanju.
- Prednosti druge variante so:
- ostanemo pri obstoječem stanju treh DSSS, kjer so komunikacijske poti že utečene;
 - DSSS so še vedno velike, vendar manjše, kot če bi bile združene v eno DSSS;
 - medsebojna povezanost delavcev je boljša, vendar še vedno ne taka kot v pogojih TOZD skupnega pomena;
 - lažje usklajevanje ter obravnavanje in odločanje na delavskem svetu.

Skupne lastnosti obeh variant pa so:

- predlagana organiziranost daje samostojnost dejavnostim, ki imajo možnost razvoja in informiranja TOZD skupnega pomena, ko bi zato dosegli celovite pogoje;
- predlog upošteva zaokroževanje tistih delovnih procesov, kjer so delavci pri delu neposredno povezani, s čimer dosežemo večjo učinkovitost in boljše rezultate dela;

— osnovne samoupravne pravice in dolžnosti, ki se opravljajo v samoupravnih delovnih skupinah, so v obeh variantah neokrnjene;

— ugotovitve centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja kažejo, da imajo vse tri DSSS skoraj popolnoma enake dnevne rede na delavskih svetih.

Na osnovi ocenjenih prednosti in slabosti obeh variant predlagamo, da organiziramo DSSS po prvi varianti.

5. ZAKLJUČEK

Kratek povzetek osnutka spremembe organiziranosti predstavlja osnovno informacijo za razpravo o združitvi TOZD in spremembe organiziranosti DSSS. V razpravi moramo posvetiti posebno pozornost opredeljenim ciljem, oceni stanja kot tudi predloženim rešitvam v cilju odpravljanja slabosti pri izvajanju ukrepov za sanacijo poslovnega rezultata.

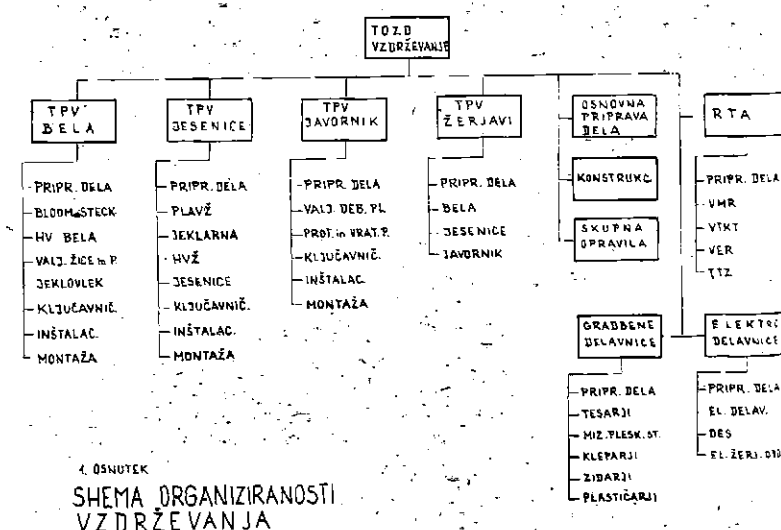
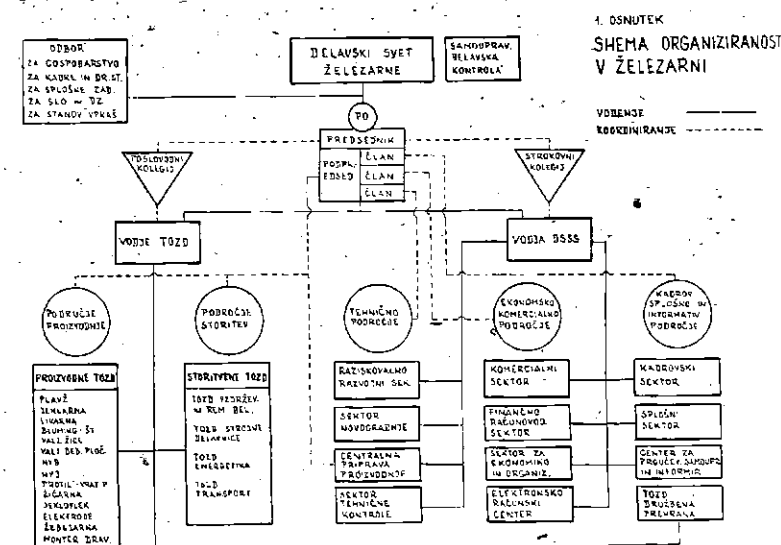
Vodje TOZD in sektorjev so prejeli osnutek spremembe organiziranosti, ki obsega obravnavo predlagane spremembe in ga delegati lahko dobijo na vpogled in ga proučijo.

Osnutek bomo na osnovi zbranih pripomb po zaključeni razpravi dopolnili in ga na referendumu predložili delavcem v sprejem. V sodelovanju z vodstvi TOZD bomo pripravili mikro organizacijo, ki jo bodo sprejemali delavski sveti.

V prilogi so osnutki shem organiziranosti:

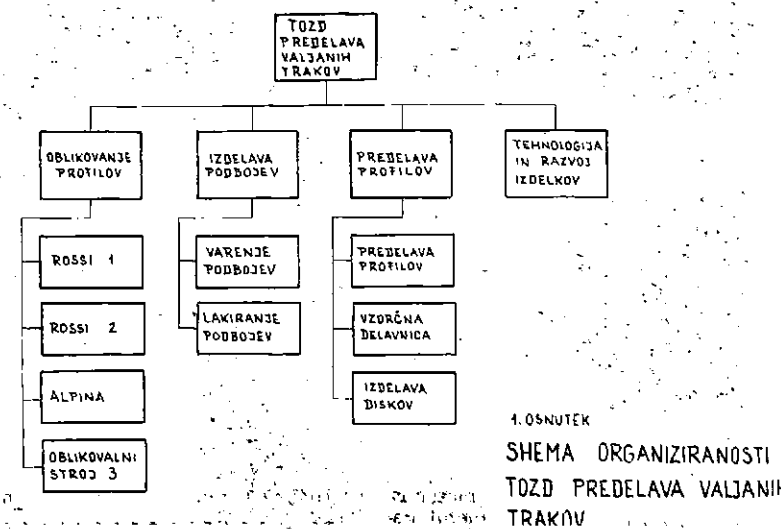
- TOZD Predelava valjanih trakov (PVT);
- TOZD Vzdrževanje;
- organiziranost Železarn s poudarkom na organiziranosti DSSS.

Povzetek pripravil OOD

ANALIZA OSEBNIH DOHODKOV SOZD SŽ ZA PRVO POLLETJE

Zap. št.	DO	I-XII 83 (±100 %)	I - VI 1983	1984	IND 5:4	IND 5:3	Dinamika po kvartalih I. kv.	II. kv.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Železarna Jesenice		19.382	17.195	23.382	136	121	113	129
2. Železarna Ravne		19.711	17.658	23.225	132	118	111	124
3. Železarna Store		19.962	17.806	25.949	146	130	116	144
4. Veriga Lesce		17.857	14.808	22.845	154	128	123	133
5. Plamen Kropa		18.423	15.625	22.417	144	122	121	123
6. Tovil Ljubljana		18.871	16.530	21.647	131	115	110	120
7. Žična Celja		17.637	15.365	22.226	145	126	118	134
8. Metalurški inštitut		25.839	23.151	32.314	140	125	115	136
9. DSSS SOZD SŽ		25.507	23.761	33.252	140	121	118	124
10. DS IB		25.749	22.182	30.923	139	120	118	123
11. SOZD SŽ		19.453	17.357	23.774	137	122	114	131
12. Gospod. SRS		17.957	15.876	23.269	147	130	123	136
13. SRS - skupaj		18.259	16.135	23.622	146	129	122	136

METALURGI V INVESTICIJSKIH ŠKRIPCIIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zaradi hitre rasti obveznosti iz dohodka in naraščajočih cen dobaviteljev surovin ter energije pa so kljub temu dosegli manjši čisti dohodek kot v preteklih letih. Pojavile so se izgube, ki so veliko večje kot v lanskem letu. Znašajo 1,8 milijarde dinarjev. Na prvem mestu je Železarna Jesenice, kjer so ugotovili 1,6 milijarde dinarjev izgube, medtem ko so v železarnah Ravne in Štore z nekaj več kot 268 milijoni dinarjev izgube od veljavni politiki celo manj zaskrbljeni. V Železarni Jesenice krivijo, tako kot vsi ostali proizvajalci jekla in železa v Sloveniji, za nastanek izgube »sive« cene vhodnih surovin, podražitev energije in razkorak med nabavnimi in prodajnimi cenami. Posebnost je, da del izgube v Železarni Jesenice pripisujejo tudi zastarelosti postopka pridobivanja jekla in velikemu izvozu ter zaradi težav pri preskrbi z reprodukcijskimi materiali tudi povečanim zalogam nedokončane proizvodnje in polproizvodov.

V sanacijskem programu, ki so ga pripravili na Jesenicah, računajo, da bodo del izgub sami pokrili do konca letošnjega leta. Nepokrite izgube in teh bo od 700 do 800 milijonov dinarjev, naj bi pokrili s pomočjo SOZD SŽ, ki naj bi prispeval okoli 102 milijona dinarjev, 130 milijonov dinarjev računajo zbrati v okviru reprovirge, pri čemer naj bi jim veliko denarja prinesla izterjava zapadlih obveznosti kupcev, 10 milijonov dinarjev naj bi pokrili iz občinskih rezerv. Za 300 milijonov dinarjev upajo, da bodo dobili kredit od republiškega rezervnega sklada. Poleg tega so se odločili, da mora vsak član kolektiva opraviti osem ur udarniškega dela v proizvodnji, kar pomeni nekaj več kot 10.500 delovnih ur ali 10 milijonov dinarjev.

Med vzroki, ki so pripeljali Železarno Jesenice v izgubo, je tudi povečanje izvoza. Na žalost v črni kot tudi v barvisti industriji izvažamo predvsem surovine in izdelke z nizko stopnjo predelave, za katere na tujih tržiščih v številnih primerih ne dosegamo cen, s katerimi bi pokrili proizvodne stroške. Deloma, vsaj tako je bilo rečeno na izvršilnem odboru splošnega združenja črne in barvaste metalurgije, je to posledica politike (ne)realnega tečaja dinarja, ki je v prvih letošnjih mesecih zaostajal za resnično pariteto dinarja; tečaj dinarja se je v prvem polletju zmanjšal le za okoli 13 odstotkov, zmanjšale pa so se tudi stopnje izvoznih spodbud.

Soočiti se je treba z ugotovitvijo odbora za plan pri SISEOT, da se izvoz proizvodov visoke stopnje obdelave zmanjšuje. Lani se je izvoz finalnih proizvodov v primerjavi z letom 1982 v Jugoslaviji zmanjšal za 10 odstotkov, v prvem letošnjem polletju pa še za nadaljnja 2 odstotka, medtem ko se je izvoz surovin v prvih šestih mesecih letošnjega leta v Jugoslaviji povečal za 11 odstotkov, v Sloveniji pa za 5 odstotkov. Razlog je lahko najti; spremembe deviznega zakona in trganje reprodukcijskih verig so vzrok, da si vsak želi zagotoviti tolikšen lasten izvoz, da bo pokrili svoje, vsaj najnujnejše potrebe po uvozu.

Na zunanjih trgih se je v zadnjem času zmanjšalo povpraševanje po nekaterih proizvodih črne in barvaste metalurgije, šepajoča oskrba s surovinami in reprodukcijskimi materiali pa je še podražila stroške proizvodnje. Metalurgi ugotavljajo, da se kvaliteta reprodukcijskih materialov slabša kljub višji ceni. V nekaterih primerih so morale železarne nekatere surovine oplemenititi v tujini, če so želele ohraniti proizvodnjo. Vse to pa je vplivalo na kvaliteto, proizvodnjo, cene in roke dobave. Trdijo, da so bile cene za nekatere surovine in repromaterialne kljub zamrznitvi tudi do trikrat dražje, kot jih je določil zvezni izvršni svet.

Sredstva za reprodukcijo zaradi tega upadajo. V črni metalurgiji odpade, od vseh že angažiranih sredstev, skoraj 90 odstotkov za odplačila za dolgoročne kredite. Ob tem je toliko bolj pereče vprašanje, kje zbrati denar za nove naložbe, posebno še, ker se velikim odjemalcem obeta linearna podražitev električne energije skoraj za 30 odstotkov. To bo že tako pereče vprašanje rentabilnosti poslovanja železarn še bolj zaostri.

Zaradi pomanjkanja denarja se je kljub temu, da smo sprejeli programe o gradnji jeseniške jeklarne 2 in Tovarne glinice in aluminija v Kidričevem, znova pojavilo vprašanje, ali bomo sposobni financirati obe veliki investiciji, ki sta sicer strateško in gospodarsko izredno pomembni, vendar ne obljubljata velikega dohodka. Izvršilni odbor splošnega združenja črne in barvaste metalurgije in livarn Slovenije je menil, da

takih dilem ne bi smelo biti in znova potrdil sprejete sklepe skupščine v Mežici in se zavzel, da bi morali izpeljati oba projekta.

Na Jesenicah že poteka prva faza gradnje jeklarne 2, ki naj bi veljala 18,2 milijarde dinarjev. Predvideno je, da bi 30 odstotkov vrednosti prispevale banke oziroma konzorcij bank, 29 odstotkov potrebnih sredstev naj bi združili porabniki, 28 odstotkov sredstev bi zbrali v delovni organizaciji in v okviru SOZD Slovenske železarne, 14,5 odstotka vrednosti naj bi znašali tuji krediti, preostali odstotek pa naj bi prispevali izvajalci.

Zaradi novega zakona o obratnih sredstvih pa se je 142 podpisnikov sporazuma o združevanju sredstev znašlo v težavah, ker nekateri zaradi zakonskih omejitev teh sredstev ne morejo dati. Grozi, da bo zaradi tega investitor uspel zbrati za milijardo manj sredstev, kot so načrtovali.

Tudi pri bančnih kreditih se zastavlja, ker nekatere banke menijo, da bi postale nosilke kreditov njihove članice.

Pri tujih kreditih ni težav, izdelan pa je tudi načrt odplačila za najete devize, saj že od letošnjega leta teče kompenzacijski izvoz, s katerimi bodo pokrili okoli 93 milijonov nemških mark dolga, kolikor znaša delež tujih kreditorjev, skupaj z obrestmi.

Do sedaj je finančno pokritih 15,3 milijarde dinarjev celotne naložbe, kar zagotavlja, da bo nameravana investicija uresničena. Junija prihodnjega leta bodo pričeli na Jesenicah z montažo konstrukcij, leto kasneje naj bi montirali vso potrebno opremo in začeli s poizkusno proizvodnjo, leta 1987 pa bo stekla redna proizvodnja. Ta bo dajala vsaj po zagotovljeni načrtovane količine in kvalitete jekla.

Ob sedanji visoki inflaciji se je treba vprašati, če ne bo kljub temu,

da je bil predračun z vsemi potrebnimi eskalacijami vrednosti narejen šele marca letos, vendarle zmanjkalo denarja. Investitor trdi, da ne, ker se združena sredstva sovlagateljev obračunavajo po osnovni vrednosti prodanega blaga, ki se draži z inflacijo, ker je del kredita za opremo že odobren v deviznem delu pa tudi zaradi revalorizacije amortizacije.

V Kidričevem zagotavljajo, da bodo do konca letošnjega leta uspeli rešiti finančno konstrukcijo projekta, do maja 1985 pa naj bi izdelali celotni investicijski plan. Ocenjujejo, da bodo projekt lahko izvedli, saj so re-

šili vprašanje združevanja sredstev in kreditov tujih dobaviteljev, nekaj težav je še pri bankah.

Prekoračitev rokov načrtovanih investicij lahko marsikaj podrejo, po drugi strani pa bi morda ponovno veljalo razmisliti o možnih časovnih zamikih pričetka investicij posameznih delov gradnje, saj bi s tem olajšali breme bankam in sovlagateljem. Vsaka taka rešitev pa bi, po mnenju metalurgov, znova zapletla in otežila uresničevanje zastavljenih načrtov.

Bogi Pogačnik
(Gospodarski vestnik 21. septembra)

»VSI SO BILI PRIJAZNI, JAZ PA ZADOVOLJNA«

V prejšnji številki Železarnja smo pisali, da so se v prostovoljno delo v proizvodnji zelo hitro in množično vključile delavke delovne skupnosti za kadrovske, splošne zadeve in informiranje. Delale so tudi v Žičarni, med prvimi prostovoljnimi delavkami pa so bile: Ana Čimžar, Milena Šolar, Šehrija Jelevčević in Nedeljka Miljašević. Kako jim je bilo delo všeč in kakšni so bili njihovi vtisi?

»Proti pričakovanjem je bilo vse zelo v redu,« je rekla Milena Šolar, vodja odseka za socialno varstvo in zavarovanje. »Malo me je bilo strah, ker nisem poznala dela, vendar sem se ob pomoči sodelavk hitro vključila. V Žičarni so me zelo lepo sprejeli in mislim, da so bili zadovoljni z mano. Delo samo po sebi ni bilo težko, utrujajoč pa je bil hiter tempo in stalna napetost, da dela ne bomo opravili v celoti.

Cepprav sem bila nekoliko utrujena, sem šla z dela zelo zadovoljna, ker sem imela občutek, da sem nekaj naredila. Če bi bila še kdaj takšna akcija, bi z veseljem šla delat v proizvodnjo.

Imela sem občutek, kot da sem njihova delavka,« pripoveduje Ana Čimžar, vodja čistilk. »Zelo lepo so me sprejeli in vsi so bili prijazni in razumevali. Ker sem vajena težkega dela, mi pakiranje žice ni delalo večjih težav. Po končanem delu sem šla domov zadovoljna, ker sem imela občutek, da sem naredila nekaj koristnega.

Akcija se mi zdi zelo koristna tudi zato, ker mislim, da se bodo zaradi nje izboljšali odnosi med nami. Sedaj se pogosto dogaja, da se s čistilkami prepiram, ker se jim njihovo delo zdi pretežno. Šele ko bodo poskusile, kaj je delo v proizvodnji, bodo znale vrednotiti svoje delo. Upam, da potem ne bo več prerekanja, če bo treba delati kakšno uro več.

»Res je nekoliko težko, toda da se,« je bila iskrena čistilka Šehrija Jelevčević. »Kdor je navajen malo težjega dela, temu ni težko. Kdor pa ni... Jaz sem takega dela vajena, zato bi še šla v proizvodnjo, če bi bilo treba. Tudi s sodelavci sem se dobro razumela, zato ne morem reči, da je bilo kaj narobe.

»Z delom v Žičarni sem bila kar zadovoljna, saj je bilo dovolj zanimivo,« pravi Nedeljka Miljašević, ki je v Žičarni adjustirala žico. »Štiri leta sem delala v Želbarni, zato sem težjega dela navajena in mi ni bilo težko. Vsi so bili zelo prijazni in zadovoljni, saj sem se v delo hitro vključila. Tudi jaz sem bila zadovoljna, zato bi še šla delat, če bi bilo treba. Posebno prijazni so bili mojster Stane Gorenc in ožji sodelavci.

Akcija se mi zdi zelo koristna. Naj poskusijo, kaj je delo v proizvodnji, tudi tisti, ki kaj takega še nikdar niso delali. Potem bodo bolj cenili svoje delo in spoštovali delo drugih.

Tako menijo delavke, ki so med prvimi delale v proizvodnji. Kaj pa menijo o akciji in njenih učinkih v temeljni organizaciji? O tem smo povprašali Sašo Pibra, vodjo proizvodnje v TOZD Žičarna.

»Skupaj z delovodji smo ugotovili, katera so tista dela, ki bi jih lahko opravljali zaposleni v službah. To so predvsem dela v adjustaži, kjer za adjustiranje VAC žice do konca leta potrebujemo vsak dan eno delavko za popoldansko dnino. Tako bi do konca leta dodatno adjustirali 180 ton te žice. Za adjustiranje ELIRA žice pa do konca leta potrebujemo eno delavko dopoldan. Tako bomo dodatno adjustirali sto ton te žice. Za adjustiranje žice bi vsako dopoldne potrebovali tudi enega delavca, vendar do sedaj še ni bilo kandidatov.

Delavke Žičarne so bile s prostovoljno zelo zadovoljne, saj so se hitro vključile v delo, pa tudi rezultati so bili povsem normalni. Akcija je v redu, saj kaže, da so tudi delavci iz služb pripravljeni poprijeti za težja dela. Vprašanje pa je, zakaj te pripravljenosti ni vsak dan v vsej Železarni, da bi vsak na svojem mestu vsak dan dal vse od sebe. Akcija bi morala pokazati poti in načine, kako bi to dosegli.

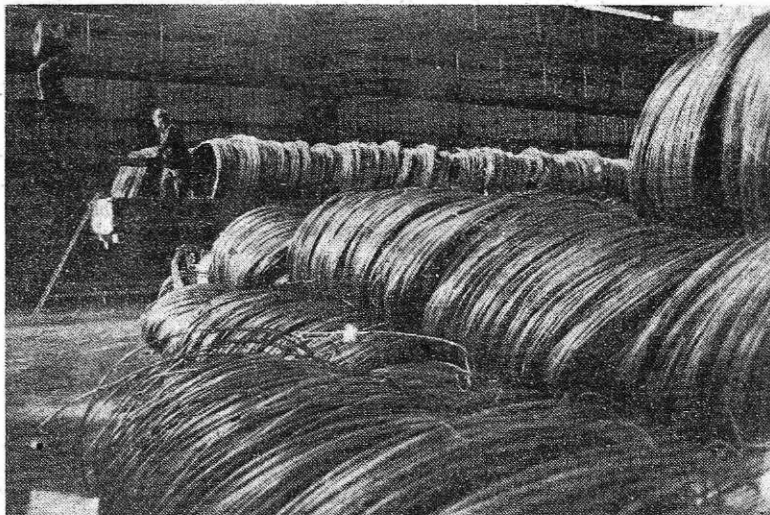
Žičarji bomo udarniško delali v oktobru in pri tem upoštevali delovne zmoglosti vsakega posameznika. Odločili smo se, da bomo prostovoljno delali prvo, drugo in tretjo so-

boto v oktobru, v ostalih prostih sobotah do konca leta pa bomo organizirali dodatno delo, kamor bomo vključili predvsem tiste delavce, ki so že delali na žičarskih strojih in vzdrževalce. Razmišljali smo tudi o vključevanju vodstvenih delavcev in se dogovorili, da jih bomo razporedili na žičarske stroje ali pa bodo adjustirali žico.

Z udarniškim delom bomo naredili predvidoma dvesto ton žice, za kar bomo po zadnjih ocenah pri sedanjem asortimentu iztržili 28 milijonov dinarjev. To bo prispevek žičarjev k boljšim rezultatom naše železarne.

Sašo Piber je še dodal, da z razporejanjem in vključevanjem delavk iz služb niso imeli problemov in da ni bilo nobenih pripomb. Dogovorili so se, da bodo mesečno zbirali podatke o finančnih učinkih te akcije, da bomo ob koncu lahko videli tudi njeno ekonomsko upravičenost.

Lilijana Kos

Odpreda v TOZD Valjarna žice in profilov (foto I. Kučina)

FIZIČNI OBSEG PROIZVODNJE

	I. VI. 1984 I. VI. 1983 SRS	I.-VI. 1984 1983 SRS
Industrija in rudarstvo	102,7	103,5
Sredstva za delo	98,2	100,0
Reprodukcijski material	102,6	102,9
Blago za potrošnjo	105,2	104,8
Črna metalurgija	102,8	104,1
Proizvodnja železa in jekla	102,5	104,2
Proizvodnja železovih zlitin	111,3	102,3
Pridobivanje rud neželeznih kovin	65,0	59,1
Pridobivanje rud in koncentrata svinca in cinka	65,0	59,1
Proizvodnja neželezovih kovin	97,5	98,3
Proizvodnja bakra	93,4	97,8
Proizvodnja svinca	77,8	79,7
Proizvodnja cinka	113,0	73,4
Proizvodnja glinice in aluminija	100,0	102,3
Proizvodnja drugih neželeznih kovin	125,8	102,2
Predelava neželeznih kovin	100,3	104,6
Predelava aluminija	101,9	106,7
Predelava bakra in drugih neželeznih kovin	93,1	95,6
Kovinsko-predelovalna dejavnost	102,8	104,4

V Železarni Štore so že aprila začeli urušničevati naložbo, s katero bodo povečali proizvodnjo jekla za 50 tisoč ton (od 130 na 180 tisoč ton), izboljšali kakovost in s tem povečali izvozne možnosti (izdelki višje stopnje predelave). Gre v glavnem za postavitev opreme, kot je trožilna naprava za vlivanje gredic, naprava trdnolajnenih panelov na obeh elektroobločnih pečeh (od 2 do 3 tisoč šarž, obratovanje peči praktično brez remontov), za nov sistem vodooskrbe in plinovodno omrežje. Vrednost naložbe, za katero ne bodo potrebovali novih prostorov, bo nekaj nad 2 milijardi din, izvajalec na ključ (vračunane torej podražitve) je Metalna Maribor, ki bo dela sklenila do aprila 1986. Za zdaj poteka vse natančno po rokovniku, naložbo financira pretežno Železarna Štore, sovlagatelji so LB splošna banka Celje in Interna banka Slovenskih železarn, s posojilom pa sodeluje Metalna.

V drugi fazi, za katero že pripravljajo načrte, je predvidena dodatna oprema v valjarni, ki bo omogočila vlivanje težjih gredic, uvedbo zunajpečne tehnologije itd., s čimer bodo pridobili dodatnih 40 tisoč ton jekla (širši asortiment valjanih profilov za kovačnice).

Železarna Štore, ki je za Gorenjem največji izvoznik na Celjskem, je do konca avgusta izvozila na konvertibilno področje za 13 milijonov dolarjev izdelkov. To je sicer nekaj manj, kot so načrtovali, računajo pa, da bodo do konca leta ustvarili za 21 milijonov dolarjev konvertibilnega izvoza, oziroma bo iztržek zaradi znanih težav za kak odstotek manjši. Tako prodajo na tuje že od 25 do 30 odstotkov proizvedenega jekla (specialni, brušeni, vzmetni profili), kar je pravzaprav skrajna možnost, ki je zaradi domačih potreb prihodnje leto ne bo mogoče povečevati.

Podobno je tudi z uvozom. Medtem ko je bil v zadnjih mesecih nekoliko večji, ga bodo do konca leta predvidoma izravnali z izvozom in torej dosegli razmerje 1:1.

D. Hribar

Železarne so v prvi polovici leta izvozile več kot 73.000 ton svojih proizvodov, kar je za 23,9 odstotka več kot lani, vendar se je vrednostno ta izvoz povečal le za 6,9 odstotka. Preusmeritev na zahtevnejša konvertibilna tržišča je očitno terjala visok davek in pomanjkanje surovin v kovinsko-predelovalni industriji.

Nedeljka Miljašević

Ana Čimžar

Milena Šolar

ZA HRUŠICO DOLOČENA CENA STANOVANJ...

Stroški komunalnega urejanja gradbišč za družbena stanovanja presega namensko zbrana sredstva in zaradi tega mora kupec stanovanj v ceni za kvadratni meter stanovanja plačati precej stroškov za komunalno opremljanje gradbišč in urejanje stanovanjske okolice. To je bila ena izmed ugotovitev na sestanku, kjer smo govorili o ceni kvadratnega metra stanovanjske površine. V ceni kvadratnega metra stanovanjske površine družbene gradnje na Hrušici je zajeta tudi izgradnja kotlarne, primarni razvod za ogrevanje in asfaltiranje ceste, čeprav so to čisto komunalni stroški in se sredstva za take namene zbirajo posebej.

Predvidena je bila izgradnja trgovine, ki bi morala prevzeti del stroškov za komunalno urejanje. Ker zaradi nepojasnjenih vzrokov še ni trgovine, ki je bila s potrjenim zazidalnim načrtom predvidena, so vsi nastali stroški preneseni na kvadratni meter stanovanjske površine. Tudi med projektirano površino stanovanj in zgrajeno površino je nekaj razlik. Stroški, deljeni z izmerjenimi kv. metri, so nekaj višji, kot bi bila cena kv. metra, če bi bile stanovanjske enote zgrajene po projektirani površini. Vendar ta zadnja ugotovitev velja le za ceno kv. metra in ne za skupne stroške.

V zazidalnem načrtu Hrušica-Belo polje je tudi zelo zahtevno neposredno urejanje okolice družbenih stanovanj, ker so potrebni visoki oporni zidovi in veliko dela pri izdelavi železnice, kar vse je vračunano v ceni kv. metra. Menim, da so najvažnejši vzroki za podražitev cene za kv. meter stanovanjske površine v naši skupni neorganiziranosti. Vedno se izgovarjamo na druge krivce sami ne želimo biti povzročitelji rasti cene, vsi skupaj pa smo živeli, živimo in bomo živeli v istem prostoru. Ravno zaradi tega se moramo dogovoriti med seboj in predvsem dogovore spoštovati in to vsi brez izjeme, tako družbeno delo, samoupravne interesne skupnosti kot organi družbenopolitičnih skupnosti. Plani morajo postati dokumenti, ki jim bomo spoštovali in izvajali, ne pa dokumenti, ki jih kršimo.

Predstavnik Samoupravne komunalne skupnosti Jesenice je na sestanku o določitvi cene za kv. meter stanovanjske površine na Hrušici trdil, da smo železarji tudi prispevali velik delež k ugotovljeni ceni, ker v letu 1983 nismo v celoti plačali dogovorjenega prispevka za komunalno urejanje zazidljivih površin. Zaradi izpada sredstev gradbišče ni bilo pravočasno pripravljeno.

Predstavnik gradbenikov organizirane družbene gradnje na Hrušici zatrjujejo, da niso pričeli z gradnjo, ker niso mogli pravočasno dobiti vseh dokumentov in ker niso dobili pravočasno zagotovljenih sredstev. Zaradi tega se podaljšuje čas gradnje in zaključki gradnje. Med tem časom, ki je pogojen z našo neorganiziranostjo, pa cene gradbenih materialov in storitev neusmiljeno rastejo. Kupci lahko samo ugotavljajo, da je cena za kv. meter stanovanjske površine astronomsko visoka, da so ugotovljeni stroški res nastali pri tej gradnji, da morajo biti stroški plačani in če res ni izvirnih komunalnih sredstev, morajo biti stroški plačani s ceno za kv. meter stanovanjske površine. Take so rešitve, če hočemo kupiti stanovanja in reševati stanovanjske zadeve delavcev.

Obstaja tudi drugačna pot gradnje družbenih stanovanj. Vsi v združenem delu bi morali z enotnim dogovorom zagotoviti sredstva za komunalno opremljanje in urejanje gradbišč. Samo komunalno urejena gradbišča in s potrjeno dokumentacijo o gradnji bi smeli oddati gradbincem. Na tak način bi izvajalcem gradenj odvzeli osnovno za upravičene izgovore. Pretrgali bi verigo izgovarjanja in potem bi spoznali, kako so gradbinci organizirani in ali so pripravljeni graditi hitreje, kar pa pomeni tudi ceneje, saj je v krajšem času za jetih manj podražitev. V tem primeru bi se morali tudi ostali udeleženci bnašati bolj organizirano: kupci bi morali zagotoviti sredstva za stanovanja pravočasno, nadzor pa bi moral zagotavljati, da so količine in kvalitete vgrajene po projektnih dokumentacijah in v predvidenem času.

Osmerčki na Hrušici so zgrajeni mnogo pozneje, kot je bilo predvideno po načrtu. Cena za kv. meter stanovanjske površine je določena po ležansko nastalih stroških, kar je igitovlil tudi gradbeni nadzor in znaša 51.709,93 din. V osmerčkih na Hrušici so garsonjere, manjša in večja dvosobna stanovanja. Vrednosti so naslednje:

- garsonjera v velikosti 33,86 kv. m je 1.750.898,00 din;
- manjše dvosobno stanovanje v velikosti 57,30 kv. metrov je 2.962.979,00 din;
- večje dvosobno stanovanje v velikosti 63,09 kv. metrov je 3.262.379,00 din.

Te številke nam povedo, kako ogromno premoženje predstavljajo družbena stanovanja. Spomniti pa nas morajo tudi na napore železar-

jev, ki so s svojimi sredstvi v povojnem obdobju zgradili okoli 2700 stanovanj, kar je že srednje veliko mesto, da bi zadovoljevali potrebe svojih delavcev po stanovanjih.

Se vedno imamo v Železarni vrstni red, ki ima na koncu številko 742. Nove družine nastajajo in z njimi potreba po novih stanovanjih. Vprašujemo se, ali bomo morali res še vedno graditi le velika stanovanja oziroma največ velikih stanovanj. Morda pa imamo največjih stanovanj že dovolj, le da so nesmotrno izkoriščena. Neekonomski stanarini naravnost spodbujajo posameznike, ki so uporabniki večjih stanovanj, da jih zadržijo. Že mnogim starejšim občanom smo ponudili manjše stanovanje v zamenjavo za večje. Dobil smo odgovor, da njihovi otroci in vnuki ne bi imeli kje prenočiti, kadar pridejo na obisk, da nimajo kam dati stanovanjske opreme in podobno.

Vse to je res, zavedam se, da so to težave posameznikov. Res je tudi, da je za kv. meter stanovanjske površine potrebno plačati 51.709,93 din in ne sme nam biti vseeno, ali kupujemo pri tej ceni velika ali manjša stanovanja. Nekateri občani, ki imajo mnogo preveliko stanovanje, dobivajo tudi družbeno pomoč za plačevanje stanarine. In tudi to je res, da je mnogo družbenih stanovanj praznih, upravičenci jih le občasno uporabljajo, ker so prijavljeni na dveh krajih, na enem stalno na drugem občasno. Zaradi določil zakona o stanovanjskih razmerjih takim občanom ne moremo odvzeti stanovanj. Vsi sostanovalci v soseski vedo, da posamezniki stalno živijo v drugih krajih, na Jesenice pridejo le po enkrat na mesec ali pa še manj. Takim občanom omogoča le neekonomski stanarini in zakon o stanovanjskih razmerjih, da se poživljajo na skrbni delavcev, ki so brez stanovanj. Ko jih opozorimo na opisano stanje, se mnogi sklicujejo na etiko, na socialistično moralo, na zasluge v preteklosti in nekateri celo na zasluge pokojnih svojcev, da so si s tem pridobili pravico uporabe večjih stanovanj ali več stanovanj.

Znani so primeri, da imajo posamezniki v lasti stanovanje, ki je vseljivo, vendar v drugem kraju; na Jesenicah pa uporabljajo večje družbe-

no stanovanje. So tudi primeri, da ima občan zgrajen vikend v kraju, kjer ima tudi družbeno stanovanje in da je vikend zgrajen kot stanovanjska hiša. Eden od zakoncev je prijavljen v stanovanju na Jesenicah, drugi pa v vikendu zelo blizu Jesenic, oba pa sta že več let stalno v vikendu. Zaradi določil, da je taka hiša vikend, jima ni treba vrniti družbenega stanovanja.

Se veliko nepravilnosti je v stanovanjskem gospodarstvu, domnevam, da zaradi preveč širokogrudnih določil zakonov, ki urejajo stanovanjske zadeve, včasih pa tudi zaradi odločitev sodišč, na katere je potrebno zelo dolgo čakati.

Nosilci stanovanjske pravice in uporabniki stanovanj se pogosto in radi posebejblajo z lastniki stanovanj, vendar le v primerih, kadar gre za njihove pravice. Kadar gre za obveznosti do stanovanja, na ves glas razglasajo, da so stanovanja družbena in da mora ta družba skrbeti za vzdrževanje in urejanje svojega premoženja in da so oni s stanarino že poravnali vse svoje obveznosti. Čelo sosedske spore radi prinašajo lastniku stanovanj v obravnavo. Vsi ti stanovalci pa niso pripravljeni plačati ekonomske stanarine, s katero bi lahko zagotovili ustrezno vzdrževanje stanovanj, enostavno reprodukcijo stanovanj in krili stroške, ki nastanejo v zvezi z vzdrževanjem in upravljanjem stanovanj.

Velikokrat slišim tudi izjave: delam že toliko let, da bi bil že lahko lastnik stanovanja s prispevkom, ki ga plačujem. Oglejmo si še to: v letu 1983 je bil poprečni bruto osebni dohodek v Železarni Jesenice 329.353,00 din. Po stopnji 6,5 % je bilo za stanovanjske in komunalne namene izločeno iz čistega dohodka po osnovi bruto osebnega dohodka 21.408,00 din, za lastno stanovanjsko gradnjo pa uporabimo 2,075 % čistega dohodka po osnovi bruto osebnega dohodka, kar znese 6.834,00 din. Poprečna velikost stanovanja je okoli 56 kv. m, po ceni 51.709,93 din za kv. meter je tako stanovanje vredno 2.895.756,00 din. Če bi posameznik s poprečnim osebnim dohodkom prispeval vsa stanovanjska sredstva za svoje stanovanje, bi pri teh cenah postal lastnik poprečno velikega stanovanja čez 135 let. Če pa bi moral za lastno stanovanjsko rešitev prispevati le tisti del, ki je opredeljen za lastno gradnjo, bi postal lastnik stanovanja čez 424 let. Tudi ob tem je potrebno razmišljati o "lastništvu" posameznikov in o prispevnih stopnjah za stanovanjska sredstva.

Božo Pančur

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD PLAVŽ

Sedma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž je bila v torek, 28. avgusta.

Seznani so se s sklepi seje občinskega sveta ZSS Jesenice in z izvrševanjem sklepov seje zbora združenega dela, ki je bila 31. maja, z gradnjo nove elektrojeklarne, z izvajanjem programa na področju družbenih dejavnosti, z naraščanjem izgub v Železarni in z odvajanjem sredstev za manj razvite.

Brez pripomb so se seznani s spremembo statuta Železarne. Obravnavali so tudi poslovno poročilo temeljne organizacije za prvo polletje, plan in proizvodnjo za avgust, pri kateri so imeli težave zaradi remonta vetrila GHH in kavperja štev. 2, poškodob obzidave na stiku sedlo-jašek na plavžu 1, popravila kanalov za žlindro in grodelj in zaradi slabega odvzema tekočega grodlja v jeklarni. Velike težave jim povzročajo tudi prazni vagoni za granulirano žlindro, zato odgovorne v Železarni prosijo, da ta problem čimprej rešijo.

Kupili bomo permanentne vstopnice za hokejske tekme, za vsako vstopnico bodo prispevali po 500 din. Dogovarjali so se še o organizaciji in izvedbi piknikov in nekdanjemu predsedniku izvršnega odbora ob odhodu v pokoj namenili 3000 din.

TOZD ŽIČARNA

Na četrti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Žičarna, ki je bila 30. avgusta, so obravnavali sklepe in stališča občinskega sveta zveze sindikatov in pregledali izvrševanje operativnega plana proizvodnje. Plana niso dosegli zaradi pomanjkanja delavcev in nezainteresiranosti nekaterih delav-

cev za delo. TOZD Žičarna je že pokrila izgubo, ki je nastala v polletju in posluje pozitivno.

Člani izvršnega odbora so se odločili, da v soboto, 22. septembra, organizirajo piknik s športno zabavnim tekmovaljem, regresirali pa bodo tudi nakup permanentnih vstopnic za hokejske tekme, in sicer s po 300 din.

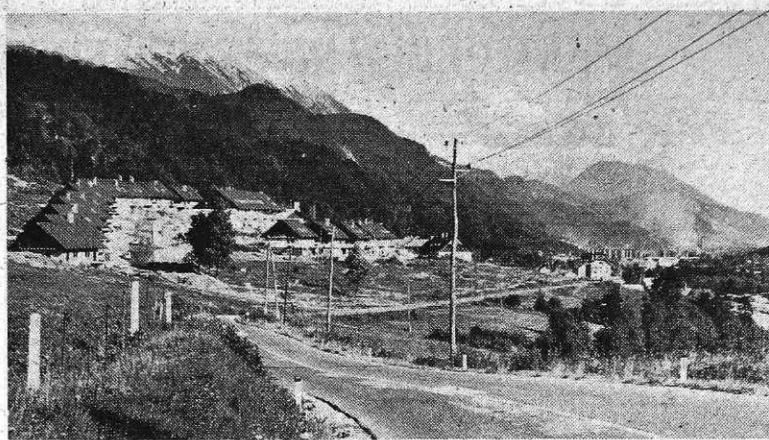
TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarne debele pločevine so se na sedmi redni seji sestali v četrtek, 6. septembra.

Strinjali so se s sklepi in stališči občinskega sveta ZSS Jesenice. Pregledali so tudi izvrševanje ukrepov za izboljšanje poslovanja TOZD. Ugotovili so, da so v juliju prekoračili družbeni plan in da JLA odpremi toliko pločevine kot prej vseh šest mesecev skupaj. V mesecu septembru bo delo v adjuvstazi oteževalo postavljanje temeljev za novo halo.

Dvema bolnima sodelavcema so odobrili po 3.000 din pomoči, sodelavca, ki je kljub zavrtnitvi prošnje izsilil brezplačno letovanje v Biogradu, pa so opozorili, da bo moral vse stroške poravnati sam.

Dogovorili so se, da v soboto, 8. septembra, organizirajo pohod na Črno prst. Zavrtnili so prošnje nekaterih društev za pomoč, ker menijo, da je denar, s katerim razpolaga njihova osnovna organizacija, namenjen le članom njihove temeljne organizacije. Določili so novega referenta za šport, in sicer Rudija Noča. Dnino Plemelj so opozorili, da predlaga novega delegata za delavski svet temeljne organizacije, ker je dosedanjemu delegatu prenehalo delovno razmerje v TOZD.

Novo naselje na Hrušici (foto I. Kučina)

TONETU MOŽETU V SPOMIN

njega tudi dobil delo. Postal je viden revolucionar in bil maja 1935 sprejet v Komunistično partijo Jugoslavije. Zaradi sodelovanja v stavkah in demonstracijah je bil večkrat zaprt. Na poziv svoje partije se je leta 1937 prijavil med prostovoljce za odhod v Španijo, vendar je bila skupina med potjo na otoku Braču zajeta in odpeljana v zapore. Zaradi pomanjkanja dokazov so jih po 20 dneh izpustili in Tone se je ponovno vrnil v Zagreb, kjer je nadaljeval z revolucionarnim delom med delavci. Tu ga je doletela okupacija Jugoslavije.

Čeprav je na Jesenice prišel šele po osvoboditvi, nas je s svojo skromnostjo, iskreno pripadnostjo ciljem socialistične revolucije, delovnostjo in s spoštovanjem vsakega dela in toplimi človeškimi odnosi osvojil in kmalu je postal popolnoma naš. Zato nas je, čeprav smo vedeli, da so mu posledice borbe in trdega, težkega dela že močno nacele zdrave, njegova smrt resnično prizadela. Čeprav predvojni komunist, revolucionar in borec, nosilec partizanske spomenice, ni zase zahteval nič več kot vsak poprečen občan, čeprav bi za svoj prispevek v revoluciji in izgradnji ter prestano trpljenje zaslužil več naše pozornosti. Ravno zato pa je užival med saborci in občani veliko spoštovanje in zaupanje.

Tak je bil Tone Možeta in takega smo spoštovali in imeli radi, kajti njegovo osebnost so oblikovali pomanjkanje, trdo in težko delo ter revolucionarni boj. Njegova življenjska pot se je začela 15. maja 1906 v Sinedolah pri Postojni v številni družini. Še deček je občutil Musolinijevo oblast in zatiranje slovenskih ljudi in njihovega jezika. Tudi kriha je bilo za Slovence, ki se niso hoteli ukloniti fašizmu, vedno manj. Zato se je, kot mnogi drugi primorski Slovenci, leta 1928 odločil, da gre za kruhom v tujino, v Južno Ameriko.

V daljni Argentini sta ob težkem delu v kamnolomu v njem vedno bolj rasla uporniški duh in spoznanje, da se je le z organiziranim razrednim bojem mogoče boriti proti kapitalističnemu izkoriščanju in zatiranju. Zato je že v tej daljni deželi začel sodelovati v revolucionarnem delavskem gibanju, z argentinскими komunisti in leta 1933 postal tudi njihov član.

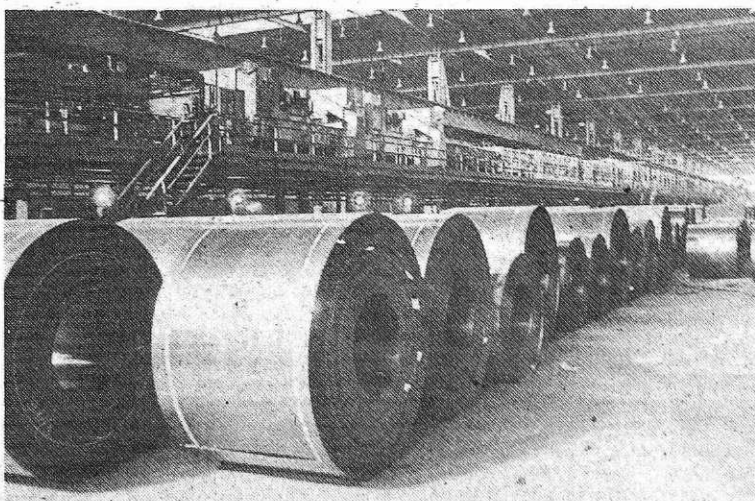
Ob spoznanju, da mu slabše ne more biti nikjer in odločivši, da bo boj nadaljeval v svojem, jugoslovanskem delavskem razredu, se je leta 1934 vrnil v Zagreb. S pomočjo sorodnikov se je povezal z delavskim gibanjem in s pomočjo

Zagreb je postal žarišče odpora in Tone je bil s tem žariščem kot komunist najtesneje povezan, dokler mu ni začela groziti aretacija. Takrat se je po nalogu partije maja 1942 aktivno vključil v partizane. V Zahodno-dolenjskem odredu, kjer je bil politični delegat, se je boril v italijanskih ofenzivah. Nato je postal komandir kurirske postaje TV 15, po kateri se imenuje tudi borčevsko glasilo, in ki je vzdrževala zveze z vodstvom slovenskega narodnoosvobodilnega boja. Kasneje je deloval tudi v enoti KNOJ, od koder je bil po osvoboditvi demobiliziran kot poročnik.

Leta 1945 se je zaposlil pri Turist hoteli Bled, in sicer kot ekonom v hotelu v Planini pod Golico. Ker je požar za nekaj časa onesposobil hotel, se je 21. oktobra 1947 zaposlil v jeseniški železarni, kjer je delal v samotarni, žebjarni in nazadnje v hladni valjarni Jesenice, kjer je bil februarja 1959 invalidsko upokojen. V tem času je bil sekretar osnovne organizacije in član okrajnega komiteja zveze komunistov, ves čas in tudi kasneje pa je bil aktivno povezan z borčevsko organizacijo.

Za svoje revolucionarno delo je prejel red republike s srebrnim vencem, orden bratstva in enotnosti s srebrnim vencem, orden za hrabrost, orden zaslug za narod II. in III. stopnje, medaljo za zasluge za narod, red dela III. stopnje, srebrno priznanje OF in druga priznanja.

Od žare pokojnega Tone Možeta smo se poslovili z vojaškimi častmi pretekli torek, 18. septembra, na pokopališču na Blejski Dobravi.

V Hladni valjarni Bela (foto I. Kučina)

OBRAČUNAVANJE IN IZPLAČEVANJE PRISPEVKOV ZA ZADOVOLJENJE SKUPNIH POTREB NA PODROČJU DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Skupina delegatov z gospodarskega področja občine Domžale je za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije podala naslednjo pobudo:

»Skupščina občine Domžale je že v letu 1983 podala pobudo za proučitev zakona o obračunavanju in plačevanju prispevkov za zadovoljevanje skupnih potreb na področju družbenih dejavnosti, vendar še ni dobila zadovoljivega odgovora oziroma se zadeva še ni spremenila. Zato ponovno podaja pobudo, da naj se prouči zakon o obračunavanju in plačevanju prispevkov za zadovoljevanje skupnih potreb na področju družbene dejavnosti (Uradni list SRS št. 23/84), saj pri izvajanju omejenega zakona prihaja do težav pri objavah sprememb prispevnih stopenj. Po veljavnem zakonu traja čas od objave stopenj do njihove uveljavitve 15 dni. Odločitev o uveljavitvi novih prispevnih stopenj je v pristojnosti republiške uprave za družbene prihodke in ne občinskih interesnih skupnosti. Poleg tega je veljavnost prispevnih stopenj odvisna še od dneva izida Uradnega lista, ki pa ni stalen in se spreminja glede na potrebe republiških organov in organizacije dela v tiskarni. Tako prihaja do situacij, da zaradi dinamike izplačil sredstev za osebne dohodke za isto obdobje v posameznih organizacijah združenega dela obračunajo prispevek po različnih prispevnih stopnjah, kar povzroča nezadovoljstvo v združenem delu.

Poleg navedenih problemov prihaja v občini Domžale zaradi takšnega načina objavljanih splošnih aktov občinske skupščine (odlok o prispevnih stopnjah) v nasprotje s statutom občine Domžale, ki določa, da je uradno glasilo občine Uradni vestnik občine Domžale, kar je skladno s tretjim odstavkom 257. člena Ustave SR Slovenije, ki določa, da se občinski predpisi in splošni akti občinskih organov objavljajo v uradnem glasilu, ki ga določi občinski statut. Podobno imajo način objavljani splošni akti urejeni tudi v večini slovenskih občin.

V zvezi s podano pobudo skupine delegatov za gospodarsko področje — Domžale za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije posreduje mo naslednje mnenje:

Skupina delegatov za gospodarsko področje občine Domžale za Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je v novembru 1983 posredovala enako pobudo za spremembo zakona o obračunavanju in plačevanju prispevkov za zadovoljevanje skupnih potreb na področju družbenih dejavnosti.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlagane pobude ni sprejel iz naslednjih razlogov:

Z dopolnitvijo zakona o obračunavanju in plačevanju prispevkov za

zadovoljevanje skupnih potreb na področju družbenih dejavnosti (Uradni list SRS, št. 23/83), je bilo določeno, da se stopnje prispevkov vselej objavljajo v Uradnem listu SRS in da se prične uporabljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu SRS. V skladu z zakonskimi določbami, je za objavo pregleda stopenj zadolžena Republiška uprava za družbene prihodke.

Navedena zakonska dopolnitev je bila sprejeta zaradi poenostavitve obračunavanja in plačevanja obveznosti za samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti. Za prispevke iz osebnih dohodkov, ki se plačujejo po domicilnem načelu, je takšna rešitev izrecno predvidena tudi v 22. členu zveznega kolizijskega zakona. Stopnje teh prispevkov morajo poznati zavezanci za izplačilo osebnih dohodkov v vseh občinah v SR Sloveniji in tudi v ostalih republikah in pokrajinah in ne samo na območju občine, kjer je sedež samoupravne interesne skupnosti. Zato je po oceni Izvršnega sveta Skupščine objava prispevnih stopenj v Uradnem listu SRS najustrežnejša rešitev. Ta objava ne negira ustavne pravice občin, da občinske predpise in splošne akte občinskih organov objavljajo v uradnih glasilih, ki jih določajo občinski statuti. Objava višine stopenj v republiškem uradnem listu pomeni le najdostopnejšo informacijo o višini prispevnih stopenj za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, ki jih morajo poznati uporabniki družbenih sredstev in občani, tako v občini, kjer je sedež samoupravne interesne skupnosti, kot v ostalih občinah v SR Sloveniji, drugih republikah in pokrajinah.

Objava stopenj prispevkov v pregledu stopenj, ki ga objavlja republiška Uprava za družbene prihodke, tudi omogoča vključitev teh stopenj v zbirno stopnjo, ki izplačevalcem osebnih dohodkov omogoča lažje obračunavanje prispevkov tako, da zavezanci z enim vplačilnim nalogom za zbirno stopnjo nakažejo vse prispevke na prehodni račun za vplačevanje zbirnih stopenj davkov in prispevkov (Uradni list SRS, št. 17/84). Sprememba vsake stopnje, ki je vključena v zbirno stopnjo, zahteva tudi spremembo zbirne stopnje, ki je objavljena v pregledu stopenj.

Sprejetje sedaj in lani predlagane pobude skupine delegatov bi pomenilo:

1. vsi uporabniki družbenih sredstev in občani bi morali spremljati spremembe stopenj v vseh občinskih glasilih, tako v svoji občini kot v ostalih občinah in v SR Sloveniji in drugih SR in SAP. To bi nedvomno povzročalo dodatna administrativna tehnična opravila in dodatne stroške pri uporabnikih družbenih sredstev. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ocenjuje, da tak pristop ni utemeljen;

2. različen rok uveljavitve stopenj bi tudi onemogočil uporabo zbirnih stopenj in prehodnih računov za vplačevanje zbirnih stopenj davkov in prispevkov, ki pomenijo bistveno zmanjšanje administrativno tehničnih opravil pri obračunavanju in vplačevanju prispevkov.

Nedvomno pa zahteva objava sklepov o višini stopenj prispevkov s stra-

ni samoupravnih interesnih skupnosti in objava stopenj v pregledu stopenj, ki ga objavlja republiška Uprava za družbene prihodke, določeno dogovarjanje in sodelovanje med samoupravnimi interesnimi skupnostmi in republiško Upravo za družbene prihodke tako, da bo v praksi zagotovljena istovrstna objava sklepa o uvedbi spremembe stopenj in objava te stopnje v pregledu stopenj. V nasprotnem primeru namreč prihaja do težav pri prilivu prihodkov samoupravnih interesnih skupnosti, ker morajo uporabniki družbenih sredstev — izplačevalci osebnih dohodkov, upoštevati le stopnje, skladno z zakonom, ki so objavljene v pregledu stopenj.

Odločitev o uveljavitvi stopenj ni v pristojnosti republiške Uprave za družbene prihodke, temveč je objava stopenj odvisna od dogovora občinske samoupravne interesne skupnosti z republiško Upravo za družbene prihodke in tehničnimi možnostmi objave v prvi naslednji številki Uradnega lista SRS. Za leto 1984 so bile prispevne stopnje objavljene že v triindvajsetih številkah Uradnega lista SRS. Pri tem je bilo za 144 primerov objavljenih 723 sprememb stopenj, trikrat je bil objavljen skupen (celoten) pregled stopenj, (Uradni list št. 39/83, 8/84, in 18/84) in popravki napak v štirih uradnih listih za skupaj 14 primerov.

Glede na obsežnost sprememb prispevnih stopenj, ki jih morajo spremljati uporabniki družbenih sredstev, ki so zavezanci za plačilo prispevkov, je nedvomno potrebno, da se samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti z republiško Upravo za družbene prihodke dogovorijo o tem, kateri so realni roki za uveljavitev spremenjenih prispevnih stopenj. Pri tem je potrebno še upoštevati, da republiška Uprava za družbene prihodke potrebuje za pripravo objave (preračun, kontrola in prepis) najmanj dva dni (odvisno od obsega poslanih sprememb) in, da od oddaje sprememb v objavo do izida uradnega lista poteče še nadaljnjih šest do sedem dni. V republiški Upravi za družbene prihodke ugotavljajo, da jo velik del občinskih samoupravnih interesnih skupnosti obvešča o spremenjenih prispevnih stopnjah s telexom zadnji dan pred oddajo spremenjenih prispevnih stopenj v tisk, ali pa spremembe same objavljajo v svojih uradnih glasilih in jo o tej spremembi niti ne obvestijo. Da ne bi prihajalo do zastojev pri uveljavitvi stopenj, je potrebno, da samoupravne interesne skupnosti obvestijo republiško Upravo za družbene prihodke o sprejetih sklepih o spremembah stopenj vsaj 24 dni pred zelenim dnevom uveljavitve. Pri tem je upoštevan tudi 15-dnevni rok za uveljavitev spremenjenih stopenj.

Objava stopenj v pregledu stopenj in 15-dnevni rok omogočata tudi racionalizacijo obračunavanja in vplačevanja prispevkov, to je uveljavitev zbirnih stopenj in prehodnih računov, ki za uporabnike družbenih sredstev predstavljata pomemben prihranek pri administrativno-tehničnih opravilih.

Na podlagi navedenih utemeljitev Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ocenjuje, da predlagana pobuda za spremembo zakona ni sprejemljiva. (Poročevalec štev. 25 z dne 12. septembra)

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 18. septembra 1984

OBJAVLJAMO PROSTE DELOVNE NALOGE

- PRVI TESAR, šifra 8820, D-4, 9. ktg. 4 osebe
- DRUGI KLEPAR, šifra 8850, D-3, 7. ktg. 2 osebi
- DRUGI PLASTIČAR, šifra 8866, D-3, 7. ktg. 2 osebi

POGOJI:

- pod 1 — Poklicna šola lesne stroke smer tesar in dve leti delovnih izkušenj,
- pod 2 — Poklicna šola smer klepar in dve leti delovnih izkušenj,
- pod 3 — Poklicna šola gumarske oz. jermenarske smeri in dve leti delovnih izkušenj.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo prijave o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na naslov: Kadroviski sektor, Železarna Jesenice, C. železarjev 8.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Strojne delavnice, z dne 21. septembra 1984

PONOVO OBJAVLJAMO PROSTA DELA IN NALOGE

- VODJA MATERIALNEGA SKLADIŠČA, šifra 7591, D-4 9. ktg., 1 oseba
- ZARISOVALEC — REZALEC, šifra 7593, D-3, 9. ktg., 1 oseba
- REZALEC MATERIALA, šifra 7594, D-3, 7. ktg. 1 oseba
- II. SKLADIŠČNIK, šifra 7430, D-3, 5. ktg., 1 oseba

POGOJI:

- Ad. 1 — Poklicna šola kovinarske ali metalurške smeri in tri leta delovnih izkušenj; tečaj za skladiščnika;
- Ad. 2 — Poklicna šola — ključavničar in tri leta delovnih izkušenj na delovnih nalogah ključavničarja;
- Ad. 3 — Poklicna šola — ključavničar in šest mesecev delovnih izkušenj na delovnih nalogah ključavničarja;
- Ad. 4 — Osnovna šola; tečaj za skladiščnika.

Dela pod točko 2, 3 in 4 niso primerna za ženske.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh na kadroviski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti za E-TKR-NG, z dne 25. septembra 1984 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge v sektorju TKR za nedoločen čas:

- VODJA RO šifra 5802, U-5, 22. ktg., 1 oseba
- KLJUČAVNIČAR-SPECIALIST, šifra 5751, D-4, 10. ktg., 1 oseba in za določen čas šestih mesecev
- ANALITIK, šifra 5768, U-3, 8. ktg., 1 oseba

POGOJI:

- pod a) — Visoka šola metalurške ali druge tehnične smeri; aktivno znanje enega tujega jezika; dve leti ustreznih delovnih izkušenj;
- pod b) — Poklicna industrijska šola — ključavničar; tečaj za varjenje (avto-geno in električno); dve leti delovnih izkušenj;
- pod c) — Srednja kemijska šola ali poklicna šola za laborante; šest mesecev delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku osmih dni po objavi na kadroviski sektor Železarne Jesenice, z oznako »za delovno skupnost E-TKR-NG«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja.

SESTANEK PREDSEDSTVA OO ZSMS TOZD REMONTNE DELAVNICE

V sredo, 19. septembra, smo imeli sejo predsedstva osnovne organizacije ZSMS TOZD Remontne delavnice, na kateri smo obravnavali sklepe prejšnje seje, poročila s sej delavskega sveta in družbenopolitičnih organizacij Železarne, priprave na programsko-volilno konferenco ZSMS in izvrševanje sanacijskega programa v TOZD. Največ pozornosti smo namenili izvrševanju proizvodnje v TOZD.

Na osnovi podatkov skupnih služb smo ugotovili, da se ukrepi dosledno izvajajo. Odločili smo se, da bomo imeli programsko-volilno konferenco 12. oktobra in da bomo sodelovali z eno ekipo na občinskem orientacijskem pohodu.

Na seji so nam naši delegati oziroma predstavniki poročali o dejavnosti družbenopolitičnih organizacij in delavskega sveta Železarne v zadnjem obdobju.

PEST

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska železarska družba VÖ-EST-Alpine iz Linza se s svojimi napravami za kontinuirno vlivanje jekla uveljavlja tudi v LR Kitajski. Pred kratkim je dobila naročilo za dobavo naprave za kombinirano kontinuirno vlivanje slabov in predblokov za železarno v Šanghaju. Skupna investicijska vrednost te naprave se giblje okoli 100 milijonov šilingov.

ŠVEDSKA

Švedska rudarska družba LKAB je pričela s pripravami za ponovni pričetek obratovanja naprave za izdelavo peletov v rudniku Svappaavaara, ki zaradi znane svetovne krize železarske industrije ni obratovala že nekaj let. Sedaj so se možnosti za prodajo peletov precej povečale, zato je pričetek obratovanja predviden v letošnjem novembru. LKAB ima proizvodne zmogljivosti za devet milijonov ton peletov letno.

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON

PREMOG IN JEKLO

Bilo je obdobje, ko je bila proizvodnja grodlja in jekla neposredno povezana s premogom. V 19. stoletju se je železarska industrija v Veliki Britaniji, zahodni Evropi in Ameriki razvijala izredno hitro. Premog je bil nepogrešljiv v plavžih kot koks, za SM peči uplinjen v generatorski plin, za razne ogrevne peči kot generatorski plin in v trdnem stanju in za parne kotle, za pridobivanje pare za pogon vseh strojev v obratih, prav tako v trdnem stanju. Res je bil proizvodni postopek v Bessemerjevih in Thomasovih konvertorjih eksotern in ni potreboval zunanega vira goriva, vendar je istočasno potreboval grodlj in mehansko pogonsko moč in s tem v končni fazi spet premog.

Danes se je ta slika spremenila. Proizvodnja surovega jekla, ki je v primerjavi s prejšnjimi obdobji izredno velika, je možna na dva načina. Prvič z uporabo železove rude in kokska prek plavža in kisikovih konvertorjev in drugič z uporabo jeklenega odpadka in obločnih električnih peči. Plavži rabijo koks, medtem ko kisikovi konvertorji goriva ne potrebujejo. Prav tako ne potrebujejo premoga obločne električne peči in razne vrste ogrevnih peči. Tako ostane v sodobnih železarnah samo plavž velik in neposredni porabnik premoga. Nafta oziro-

ma mazut, zemeljski plin in električna energija imajo tudi svoje mesto kot nosilci energije v železarnah.

V današnjem obdobju je svetovna proizvodnja surovega jekla razdeljena na okoli 55 % v kisikovih konvertorjih, 23 % v obločnih električnih pečeh in preostalih 22 % v SM pečeh. Slednjih ne kurijo več z generatorskim plinom, pridobljenim iz premoga, temveč z mazutom ali zemeljskim plinom in z obilnim vpihovanjem kisika. Vendar SM peči vedno hitreje izginjajo iz sodobnih jeklarn, nadomeščajo jih kisikovi konvertorji in obločne električne peči in v nekaterih industrijsko razvitih deželah zahodnega sveta, kot so Japonska, ZR Nemčija in Francija, jih sploh ni več.

Zaenkrat je plavž kot proizvodni agregat za grodlj še vedno brez prave konkurence. Ponokod v svetu uporabljajo razne postopke direktne redukcije železove rude; kot reductent v največ primerih uporabljajo zemeljski plin in le redko premog. Zato bo ostal premog v obliki kokska še vedno energetski vir in reductent pri izdelavi grodlja v plavžih, saj so njegove svetovne zaloge zaenkrat še zadostne in tudi njegova cena je ekonomsko primerna.

Obstaja tudi teoretična in praktična možnost za izdelavo jekla v nepretrganem procesu do končnih izdelkov in to ob uporabi zemeljskega plina in električne energije. Nekateri takšni postopki so že razviti tako daleč, da je možna praktična uporaba.

V železarski proizvodnji so pri izdelavi grodlja in surovega jekla tri osnovne zahteve. Te zajemajo reductent, ki je potreben

za prvo stopnjo procesa ter vir toplote in energije za ostali del proizvodnega postopka. V preteklosti so uporabljali v te namene ogljik iz premoga, ker je bilo to ekonomično. Vendar je mogoče dobiti ogljik tudi iz drugih virov, kot sta nafta in zemeljski plin. Poleg tega je mogoče ogljik tudi nadomestiti. Zelo dober reductent je vodik, vendar zaenkrat ni niti poceni niti ni enostavna njegova uporaba v samem procesu.

Sicer pa lahko opravi električna energija veliko tistega — in to tudi danes dejansko dela — kar je opravil v preteklosti premog. Zaenkrat največ električne energije na svetu dajejo termoelektrarne na premog, vendar se to lahko v prihodnje spremeni. V primerjavi s proizvodnjo jekla je električna energija prav tako pomembna ali pa še bolj, saj nam omogoča normalen potek življenja in delovanja. Zato bo proizvodnja električne energije ostala tudi v prihodnje za človeštvo življenjsko pomembna in pri tem je vseeno, ali bo za pridobivanje uporabljena nafta, zemeljski plin, premog, voda ali jedrska energija.

Vsa ta dejstva potrjujejo, da je danes mogoče izdelovati jeklo tudi brez uporabe premoga. To je pomembno spoznanje za premogovnike, kajti premog bo ostal konkurenčen samo tako dolgo, dokler bo njegova uporaba ekonomsko upravičena in preskrba brez problemov. Vsekakor bo premog energetsko pomemben tudi v prihodnje, vendar se lahko zgodi, da bo njegov pomen postopno padal, kot je že v 20. stoletju.

USTANOVITEV POVELJSTVA »OBERKRÄINER SELBSTSCHUTZ« (GORENJSKE SAMOZAŠČITE) ALI »GORENJSKEGA DOMOBRANSTVA«

Preteče se je ustavil pred Jelko, ji pod nos pomolil dve kapi — titovki in rekel:

»Vidiš, spet smo potokli dva tvoja pajdaša!«

Ob tem pa ni navedel imen. To je dokazovalo, da je Miha Perko natančno vedel, kdo in kaj je Jelka, ta pa je takoj prepoznala eno izmed titovk. Bila je last obveščevalca Franca Mravlje-Silva, kajti nihče ni imel take; druga pa je bila Čufarjeva. Z grozo je spoznala, da se je z obveščevalcem moralo zgoditi najhujše.

Kmalu zatem jo je prestregel drugi Slovenec v policijski uniformi: 28. decembra 1944 ranjeni in ujeti Janez Finžgar. Ni mu takoj zaupala, a on ji je pokazal z mavcem obloženo nogo in tiho pojasnil:

»Samo da bom laže hodil... Dolej bom pač držal v vlogi tolmača...«

Nato ji je takoj ponudil pomoč. To je bilo tudi odločilo. Poslej je večkrat poiskal priložnost, da jo je obiskal. Jelka je na terenu sodelovala tudi z Janezovim očetom, ki je bil napreden mož, zato je Janezu kmalu bolj zaupala.

Tako je vzniknila misel o pobegu, pri čemer naj bi pomagal prav Janez Finžgar. Zbežalo naj bi jih več.

Približalo se je zasliševanje pred nevarnim Messnerjem in ko jo je stražar po temnem hodniku gnil k njemu, jo je čakalo najhujše presečenjenje. Pred Messnerjevimi vrati je stal Franc Longar iz Pristave. Torej so aretirali tudi njega!

A tedaj so se odprla vrata in k Longarju je prijateljsko stopil sam Messner.

»Po stisku rok ga je vljudno povabil v pisarno. To sem še videla — potem pa se je vse sesulo!« nadaljuje s spomini Jelka. »To je bil zame najhujši udarec. Zdaj je vsega konec! Messner je dobil vse podatke o meni, vse bo zvedel o našem obveščevalnem delu, o naših ljudeh! Kako, da tega človeka nismo spregledali? Za nas je bil prekaljen borec, ki je šel skozi gestapovske mučilnice... Zdaj se mi je posvetilo, zakaj so me aretirali!«

Edino upanje je ostal Finžgar. Odločila se je in mu sporočila predlog, kako naj ji pomaga pobegniti — in na trmih čakala na njegov odgovor. Zdaj si je bila namreč na jasnem, da je njena edina rešitev v begu, sicer iz zaporov ne pride živa!

Medtem je Janez Finžgar vzpostavil zvezo tudi z domačimi ljudmi in s partizani. Tudi oni si pravzaprav še niso bili na jasnem, zakaj je oblekel policijsko uniformo. A za beg se je že odločil. Zadrževalo pa ga je dvojno: še vedno slabo zaceljena noga in čakanje na zračni preplah, ko naj

bi bilo vse zbežano. A tega Jelki ni mogel, ne upal sporočiti. Zato je še vedno hodil okoli v policijski uniformi, ljudje pa niso mogli vedeti, kako je z njimi v resnici.

Zasliševanje Jelke Peštajve v kranjskih zaporih pa je teklo naprej in pred nevarnega Messnerja in njegovega renčnega ovčarja je morala stopiti 14. marca 1945.

Ta je o Jelki, o obveščevalcih in o Kokrškem odredu res veliko vedel, toliko kot Franc Longar. Med zasliševanjem ji je grozil, še bolj pa jo je vabil in neprestano kazal svojo poučenost.

V teh skripcih je Jelka mrzlično mislila, kako bi pridobila na času. Nato je zaigrala. O tem je sama povedala: »Začela sem se delati, kot da sem nekako neprivržljiva, da mi ni jasno, kaj bi rad, in ga prosila vsaj za en dan počitka, ker da se zelo slabo počutim. Potem bom povedala vse, kar vas zanima, sem mu obljubila. Tudi on, ki tedaj ni imel več časa zame, me je nazadnje namenoma vprašal le eno: kje smo imeli shranjen eksploziv, ki so ga naši sodelavci 10. januarja podtaknili v hotel Evropa v Kranju? Delala sem se, kot da mi gre težko iz ust, potem pa sem le spravila iz sebe, da smo ga imeli pri našem najboljšem zaupniku v Pristavi, pri Longarju. Kazalo je, da sem položila izpit preverjanja in potem me je z zmagošlavnim bleškom v očeh vrnil v zapor.«

Zdaj je samo še čakala, kdaj bo prišel Finžgar.

Potem je prišel praznik sv. Jožefa, 19. marca 1945. Kmalu popoldne so Gorenjsko spet preleteli »titovci« in spet so tudi v Kranju zatulile sirene. Letalski preplah! Toda niso napadli Kranja, temveč nemško oporišče in železniško progo v Otočah ter železniško postajo v Lescah.

Zapornikov niso spustili v zaklonišča, zato je bila Jelka v zaporu, ko se je na njenem pragu pojavil jetniški paznik, za njim pa v uniformi in oborožen z brzostrelko Janez Finžgar. Ostro je od »partizanke« zahteval, naj gre z njim »na zaslišanje«.

Jelka je odgnal, drugih pa ni mogel.

Finžgar je Jelki dal tudi pripravljeno pištolo. Odlično brzostrelko, ki jo je držal v rokah, je vzel v pisarni samemu Obersturmführerju Rudolfu Messnerju. Potem je rekel:

»Živa naju ne smejo dobiti nikoli več!« In Jelka je to ponovila.

Med potjo do Finžgarjevih v Podbrezjah sta se pomenila o vsem najnujnejšem in tega je bilo veliko. Finžgar je svojo igro z nogo, do podrobnosti premišljeno, brez napake igral vse od tedaj, ko so ga zajeli.

Pri Finžgarjevih ju je sprejel presenečeni oče in potem je zveza do partizanov stekla naprej.

Jelka je takoj sporočila o agentu Longarju, kar je bilo najpomembnejše. Da ne bi zvedel o Jelkinem in Finžgarjevem begu, je bilo treba hiteti. Franc Mravlje-Silvo je Franca Longarja, pri katerem so dobili tudi pištolo, kmalu našel. Vendar Longar ni priznal ničesar.

Naslednje jutro sta tudi Jelka in Finžgar prišla v Puterhof (Jelendol), kjer so obveščevalci imeli aretirane »zaupnika«. Longar je še vedno nastopal samozavestno in užaljeno... Ko pa sta predenj stopila Jelka in Finžgar, je bilo vsega konec. Zdaj je pojasnil, kako so ga dobili gestapovci, kaj vse je počel zanje. Povedal je tudi, da je za ubitega podporočnika Jožeta Čufarja-Skalo dobil 1.000 namških mark. Obsojen je bil na smrt in ustreljen.

Ves o odkritju dvojnega zaupnika in o pobegu Jelke Peštajve in Janeza Finžgarja iz gestapovskih krempljev se je razširila z bliskovito naglico. Nemci in domobranci pa so pospešeno iskali begunca.

A Finžgar in Jelka sta se takoj spet priključila vsak svoji enoti.

ZADNJE OFENZIVE, SOVRAŽNIK IN KOKRŠKI ODRED

Vzporejanje izgub v zadnji ofenzivi v brigadah 9. korpusa in 4. operativne cone z izgubami in razmerami v odredu. Marčna ofenziva je silovita. Gorenjski domobranci dvigajo glave in poglabljajo bratomorno klanje. Številne sovražne enote na Gorenjskem. Domobranci krepijo svojo propagando. Okupatorja in domobrnce združuje sovraštvo do NOB. Moč Kokrškega odreda in njegova taktika v začetku aprila 1945.

Kokrški odred je tudi zadnje marčne in prve aprilске dni 1945. leta kljub vsemu uspešno preživel. Sovražnik ni dosegel bistvenega uspeha, čeprav se je v Puterhofu (Jelendol) in Medvodju že dolgo zadrževal.

Medtem je bilo 6. aprila konec velike ofenzive proti 9. korpusu. Ta sovražnikova ofenziva je bila ena najhujših preizkušenj slovenske partizanske vojske. Enot Kokrškega odreda so ta čas preživljale v hajkah, treple pa so predvsem politične organizacije Gorenjske.

Da bi si lahko predstavljali, kaj bi se bilo lahko zgodilo tudi Kokrškemu odredu, je treba vedeti, da so enote 9. korpusa izgubile od 1500 do 2000 borcev. To je od okoli 8000 borcev grozljiva številka. Nekaj jih je bilo mrtvih, večji del pa razbitih in razhajkanih.

Ofenziva je najbolj prizadela brigade. V vseh štirih brigadah 30. in 31. divizije 9. korpusa je ostalo le 1762 borcev in bork. Dne 15. aprila so te brigade štele: Gradnikova 253 borcev, Prešernova 390, Vojkova 350, Gregorčičeva 197, Bazoviška 401 in Kosovelova, ki je bila najbolj prizadeta, samo še 171 borcev. Te enote so poprej štele tudi po 600 in več borcev.

Nadaljevanje

Podgane so se poskrile in so bile tiho, a kljub temu je čutil njihovo prisotnost. Zdelo se mu je, da je koliba polna njihovega pritajenega dihanja in bilo mu je, kot da ga iz vseh kotov potuhnjeno motri na desetine hladnih podganjih oči in preži na vsak njegov premik. Ne le, da ni mogel več spati, že sama misel na spanje se mu je priskutala. »Samo, da zaprem oči, pa bodo spet tu. Samo na to še čakajo.« Dvignil se je, pretegnil svoje od nočnega mraza in od neudobnega ležišča odreventele ude in se začel v poltemi obuvati. Vsak čevljev posebej je previdno obrnil in ga stresel, preden ga je nataknil na nogo. »Nič ne bi bilo čudnega, če bi bila katera tu notri... Hudič! Najprej ti odrejo zajtrk, potem pa še spanje... Da bi jih vrag!«

Poravnal je odejo, jo stlačil v torbó, odvalil kamen, s katerim je imel zaslonjena vrata in stopil na plano. Sivo, megleno jutro se je širilo iz noči. Čeprav je čez noč dež ponehal, je bil zrak še vedno prenasičen z vlagó. Neprijetno ga je zazeblo. Obleko je imel namreč še vlažno od dežja zadnjih dni, čevlje in nogavice prav tako. Niti ene suhe stvari ni bilo na njem.

Z roko si je otrsél slamne bilke z las in obleke, si oprtal torbo in se spustil po bregu navzdol. Ker je bilo pobočje strmo, trava pa spolzka od dežja, mu je močno drselo in se je moral ves čas loviti, da ni padel.

Dolina je bila tako ozka, da je bilo na njenem dnu komaj dovolj prostora za reko in cesto. Cesta je bila ob tej zgodnji jutranji uri še skoraj povsem prazna. Samo kdaj pa kdaj se je iz goste megle prikazal kakšen razmajan tamov tovrnjak, do vrha naložen z rečnim prodóm ali lesom, pa je takoj nato spet poniknil v meglo. Kadar je kakšna od teh hrumečih pošasti zgrmela mimo, se je v Serža zagnal mrzel prš z vetrom in mu do razbolelosti razbičal obraz.

Tik pod cesto je šumela od dolgotrajnega dežja narasla reka. Penila se je čez skale in izpodjedala sipke peščne bregove. S seboj je nosila vejevje in izruvane travne ruše.

Voda v reki je bila mlečnorjave barve. Ta voda ga je spominjala na belo kavo; tako, kot mu jo je kuhala mama, ko je bil še otrok: žlica sladkorja, ena zajemalka divke ali knajpa in dve zajemalki mleka. Mama mu je zraven zmeraj odrezala še kruh: dober domač kruh z belim moknatim poprom po trdo zapečeni skorji. »Alo, sine, vstani, da se ti ne ohladi kava.« S temi besedami ga je mama vsako jutro prebudila iz spanja. In če to še ni zaleglo, je odgrnila zavese in na stečaj odprla okno. »Slišiš, sosedovi se že igrajo.«

V njem so kar naenkrat oživele mehke in mile barve tistega časa: zlata jutranja svetloba na pobeljenih stenah njegove otroške sobe, topla modrina flanelastih rjuh, pikčasti metuljčki in pikapolonice na njegovi pižami, vonj po travi, ki je prihajal skozi odprto okno hkrati s ščebetanjem vrabcev in žuborečim smehom sosedovih otrok, bela so-

EDO TORKAR

ZIMA SERŽA POLAJNARJA

para, ki je puhtela iz skladovnic mokrega lesa pred drvarnico, bel pesek na dvorišču, garaže, Sava, kurilnica, vrtovi; in potem spet: mamini rjavi, spredaj že siveči lasje, bela koža na obrazu, prijazne gubice okoli oči, rdeče, od luga razjedene roke; in kava, vroča, kadeča se mlečna kava v obtočenih emajliranih skodelicah.

»Zakaj nisem zdaj doma in ne drobim kruha v belo kavo, po kateri plava smetana?« se je vprašal Serž. »Ali mi je bilo treba laziti v ta prekleto Split? V to prekleto Reko? V ta prekleto Trst? Po teh prekleth, za jebanih, ovinkastih, luknjastih, šodrastih jugoslovanskih cestah!... Po tem prekletem balkanskem mrazu!«

Togotno je brcnil v bel plastični konfin ob cesti. Nato še v drugega in tretjega. Tega zadnjega je treščil s takšno močjo, da se je izruval in se skotalil pod cesto v reko. Šofer v sivo zelenem amiju s koprsko registracijo, ki je prav tedaj pripeljal mimo, je glasno zahupal in hkrati zgroženo odkimal z glavo. »Stenica!« je besno siknil Serž, pobral kamen in ga vrgel za avtomobilom. A že naslednji hip se je zavedel, kako je pravzaprav smešen in neumen, ko brca v konfine in uničuje že tako pošvedrane čevlje, zraven pa še zmerja ljudi, ki seveda ne morejo biti nič krivi, če se on, Serž Polajnar, brezposelni mornar in nesojeni študent geografije vlačí kot kakšen berač po tej bogu in ljudem odmaknjeni makadamski cesti, lačen kot pes, prezebel kot pes, moker kot pes, umazan še bolj kot pes in ni deset kilometrov naokrog nobenega kraja, kjer bi si ogrel premrle kosti, posušil svoje plesnive cunjé in si napolnil vamp. »Kot pes, ja... Hov-hov-hov.« Zaletelo se mu je in hri-pavo je zakašljaj. Trpko se je posmešnil: »Saj še lajati ne morem več. Kreham kot star nadušen maček.«

Hlad, ki mu je že ves čas lezel v noge, je postajal že neznosen. Začel je hitro teči po robu ceste, da bi se ogrel. Stara, napol prazna mornarska malha, edina prtljaga, ki jo je imel s seboj, mu je mlhavó opletala po hrbtu in črn volnen šal, v katerega je bil zavil, je vihral za njim kot zastava lakote in bede.

Tekel je dolgo in hitro. (Ko je hodil še v srednjo šolo, se je nekaj časa ukvarjal z atletiko in prerokovali so mu uspehe.) Visoko je vzdigoval noge in trdo udarjal s petami ob tla, da bi si priklical toploto v premrli stopala.

Nadaljevanje

PETER PAVLOVEC

34

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

Nekaj dni je minilo. Trudil sem se in nisem več skakal s stola, da jim ne bi dajal povoda za kakršnekolí misli. Trpel sem sedeč na solu. Sem pa zato zadnjico bolj drgnil po stolu. Kadar pa ni bilo nikogar v pisarni, kar se je dogajalo pogosto, sem planil s stola in začel telovaditi. Omislil sem si tudi tek na mestu in tedaj je v pisarni strašno ropotalo. Ko sem se pripravljaj, da bom spet sedel, sem se še krepko pretegnil in ker pri pretegovanju tako dobro dene, če na stečaj odpreš usta in zahneš, sem si tudi to privoščil. Toda vse to moje početje ni ostalo neopaženo. Najbrž so oprezali za menoj. Človek gotovo ni najlepši, ko zeha in se preteguje. Ravno to sem počel, ko so se nadenadoma odprla vrata in v pisarno je vstopila gospa iz sosednje pisarne. Ko me je zagledala v zehajočem stanju, je izbuljila oči in kriknila. Nato je naglo zaloputnila vrata in slišal sem, kako je vpila, da sem dobil napad. Vedel sem, kakšen napad misli in sem se začel režati sam pri sebi. Boje se me ti ljudje. Mislijo, da sem norec. Sicer naj pa kar mislijo. Prekleto malo mi je mar, kaj si mislijo. Vendar sem sprevidel, da tudi življenje pomožnega uslužbenca ni prav nič rožnato. Mirno sem sedel za mojo skromno pisalno mizo in čakal. Vedel sem namreč, da je ženska sprožila alarm in da bodo zdaj zdaj pridrveli. Nisem se zmotil.

Planili so v pisarno. Pet moških je obstopilo mojo pisalno mizo, z mojim šefom na čelu. Sicer pa sploh ne vem, zakaj sem imel pisalno mizo, ko sploh nisem nikdar nič pisal. Za moškimi so se v pisarno zdrenjale večno radovedne ženske.

»Je kaj narobe, gospodje? Je vojna, je revolucija? Sem jaz kaj zagrešil?« sem nedolžno spraševal.

»Ni vojne, ni revolucije, Ravnik. Samo zaskrbljeni smo bili za vaše zdravje, pa smo prišli pogledat, kako je z vami.« je rekel moj šef.

»Pa tako polnoštevilno in z moškimi v prvi bojni vrsti?« sem rekel.

»To je za vas Ravnik samo čast! Z menoj vred smo bili vsi v našem kolektivu zaskrbljeni za vaše zdravje in nas je skrbelo že dalj časa. Danes pa je naša skrb dosegla vrhunec,« je rekel moj šef.

»Zakaj naj bi vas pa skrbelo moje zdravje, saj še nikdar nisem bil bolan. Sploh še nisem bil v bolnišnici.«

»No tovariš Ravnik, skrbelo nas je zato, ker včasih nadenadoma planete na noge, zato ker včasih tekate na mestu, zato ker se včasih pretegujete in široko zehate. Tako smo bili prepričani, da nekaj ni v redu z vami, da smo vam posvetili vso skrb in vas opazovali, ker smo bili prepričani, da sami ne binkdar povedali, kaj vam je in zakaj to počnete.«

»Hvala tovariši za to veliko pozornost. To pomeni, da me imate radi. Verjemite mi, da sem srečen. Povedal vam bom, zakaj vse to počnem in upam, da me boste razumeli.«

»Povejte Ravnik, povejte!«

»Znano vam je moje prejšnje življenje, ko sem kot fizični delavec utrjeval samo zgornje in spodnje okončine. Popolnoma pa sem zanemaril zadnjico. Rabil sem jo samo enkrat na dan v posebnem prostoru, včasih pa še to ne. Odvisno je bilo pač od hrane. Še sanjalo se mi ni, da si bom kdaj služil kruh s sedenjem. To se je sedaj zgodilo in ta zanemarjeni del mojega telesa se utrjuje na tem stolu, kar mi povzroča hude težave. Zato skaečm s stola, telovadim, tekam na mestu, se pretegujem in zeham. Tudi vi bi imeli hude težave, če bi delali fizično dan za dnem. Da bi bila mera polna, se mi je naredil še žulj na zadnjici, pravzaprav na levi blazinici, zato ste morda opazili da sedim nagnjen na desno stran. Toda tovariši, verjemite mi, da bom premagal začetne težave mojega novega poklica, verjemite. Še zlasti zato, ker mi posvečate toliko pozornosti in ste tudi zaskrbljeni zaradi mene. To mi veliko pomeni.«

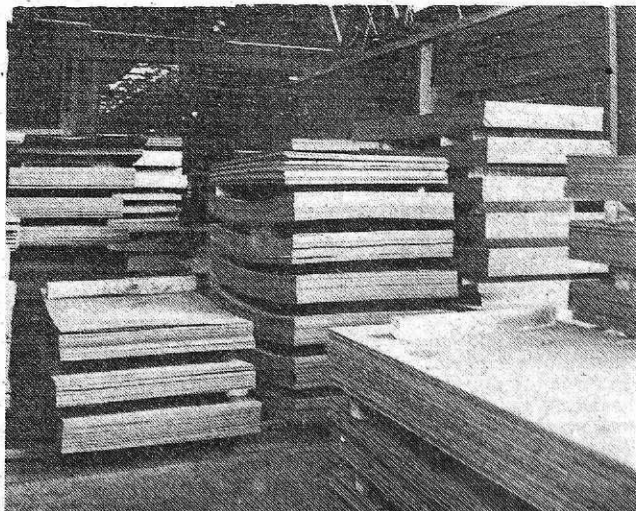
»Žulj se vam je naredil, Ravnik? Na riti se vam je naredil žulj? Je to mogoče. Česa takšnega še nisem slišal,« se je začudil moj šef.

»Da, mislim, da je pravi pravecati žulj, le da ga ne morem videti. Samo otipam ga lahko.«

»Česa takšnega pa še nisem slišal. Žulj na riti? Prvi ste, gotovo prvi in to v naši družbi, ki ima vendar toliko sedečih!« je rekel moj šef in z njim vred so se vsi zakrohotali.

»Morda je nenavadno, da imam žulj na riti. Še bolj nenavadno se mi pa zdi, da v naši družbi nima nihče žulja na jeziku!« sem rekel. Spet so se zasmeli in moj dragi oče, vse je minilo zelo lepo in kamenje smo zmetali v reko. Potem mi je moj šef rekel, da moram zaradi žulja k zdravniku, ker so vsi žulji lahko nevarni. Obljubil sem mu, da bom šel. Pa lep pozdrav, oče, od tvojega sina, pomožnega uslužbenca.

Nadaljevanje prihodnjic

Odprema TQZD Valjarna bluming štekel (foto I. Kučina)

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na 12. seji 24. septembra obravnavalo poročila o poteku javnih razprav po krajevnih skupnostih o prostorskem delu družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1981—1985. Na seji so člani predsedstva sprejeli sklep o začetku postopka evidentiranja možnega kandidata za predsednika skupščine občine in predlog sklepa za razrešitev dosedanjega predsednika zbora združenega dela Jožeta Vuklja, sočasno pa tudi sklep za začetek postopka evidentiranja novega predsednika tega zbora. Na seji so bili udeleženci seznanjeni z rešitvijo problema prevoza učencev iz Bohinja v osnovno šolo Matevž Langus v Radovljico.

Po programu aktivnosti občinske organizacije ZK Radovljica v zvezi s sklepi 13. seje CK ZKJ bodo do 15. oktobra organizirali v vseh osnovnih organizacijah, aktivnih in akcijskih konferencah ZK razprave in razgovore. Posebej bodo sklicali vse nosilce partizanske spomenice 1941. Težišče razgovora z njimi bo na gospodarskih gibanjih v občini, o dejavnosti občinske organizacije ZK in o prenašanju revolucionarnih tradicij in izročil NOB na mlade.

Za najbolj nujno pomoč pobrateni občini Brus v Srbiji bodo po sklepu izvršnega sveta OS Radovljica poslali dve bivalni prikolici. Izvršni svet je tudi predlagal, da bi vsi zaposleni pripevali za pomoč prizadetemu prebivalstvu pobratene občine po 200, drugi občani pa po 100 din.

Na 10. seji predsedstva in sekretariata OK ZSMS Radovljica 21. septembra so razpravljali o postopku evidentiranja možnih kandidatov za sekretarja OK ZSMS. Iz osnovnih organizacij so bili predloženi le štirje kandidati. Dogovorili so se tudi o pripravi na oktobrsko sejo programske konference ZSMS in o nekaterih tekočih vprašanjih.

Izvršni svet OS Radovljica je na septembrski seji sprejel osnutek odloka o merilih za delitev finančnih sredstev krajevnim skupnostim in načinu njihove uporabe. S predstojniki upravnih organov se bodo na sklic predsednika izvršnega sveta o tem dogovorili s predsedniki vseh 20 svetov KS v občini do konca septembra.

Predsednik občinskega odbora ZZB NOV Radovljica Slavko Staroverski je na delovnem posvetu predsednikov vseh 20 krajevnih organizacij ZB NOV v občini seznanil udeležence z varnostnimi razmerami in nalogami za oblikovanje varnostnih načrtov v svojih organizacijah. Razen tega so na osnovi zbranih podatkov ugotavljali število padlih borcev — športnikov v NOB. Po seznamih iz krajevnih organizacij ZB NOV je evidentirano nad 80 padlih športnikov v občini. Na posvetu je tekla beseda tudi o letošnjih žalnih slovesnostih na dan mrtvih: Dogovorili so se tudi o svečanosti ob odkritju partizanske bolnišnice na Javorjevem vrhu, ki bo 29. septembra, na kateri bo govoril Slavko Staroverski, kulturni program pa bodo predstavili učenci osnovne šole iz Bohinjske Bistrice.

Med bivanjem v Sloveniji je 13. septembra prišla v radovljiško občino delegacija domovinske fronte Madžarske iz Železne županije pod vodstvom dr. Istvana Lajosa. Gostje so si v spremstvu predsednika SZDL Slovenije Franca Šetince in predsednika OK SZDL Radovljica Miroslava Birkarja z zanimanjem ogledali turistične zanimivosti Bleda.

Na 12. seji odbora za razvoj otroškega varstva in svobodno menjava dela 14. septembra v Radovljici so obravnavali analizo razvojnih možnosti otroškega varstva, polletno poročilo o poslovanju skupnosti otroškega varstva in o poslovanju Vzgojno-varstvene organizacije Radovljica. Spregovorili so tudi o predlogu Vzgojno-varstvene organizacije Radovljica za spremembo planskih dokumentov za obdobje 1981—1985 in plana za 1984.

Kljub jesenski dežju, ki je padal v nedeljo, 16. septembra, kot nalašč, se je pri koči Jeseniško-bohinjskega odreda na Uskovnici v Bohinju zbralo okoli dvesto borcev Jeseniško-bohinjskega odreda na tovariško srečanje. Kulturni program so pripravili učenci podružnične osnovne šole iz Srednje vasi.

Na šiviljski tečaj, ki ga v jesenskem semestru organizira z lastnimi sodobnimi šivalnimi stroji Delavska univerza Radovljica, se je vpisalo 52 začetnic in 9 kandidatov za drugo stopnjo. Tečaj se je pričel 24. septembra v Radovljici.

V prvem polletju 1984 so se v okviru sindikalnih športnih iger v občini Radovljica zvrstila tekmovanja v smučarskih tehnikah, v veslalomu, v borbenih partijah kegljanja, v odbojki, streljanju, malem nogometu in plavanju. Med največjimi delovnimi organizacijami je v skupni razvrstitvi na prvem mestu Elan, druga je Veriga in tretji LIP Bled.

V Plavalnem klubu Radovljica je vključeno nad 70 mladih plavalcev in plavalk. Posebno uspešni so pionirji in pionirke. Pozimi zaradi težav z zaprtim bazenom nimajo dobrih možnosti za trening, zato morajo gostovati po blejskih hotelih ali v Železnikih. Morda bodo v naslednjih srednjeročnih obdobjih načrtovalci le našli potrebo za projektiranje ustreznega bazena?

Predsedstvo Telesnokulturne skupnosti Radovljica je na 13. seji 17. septembra najprej sprejelo delovni osnutek analize razvojnih možnosti na področju telesne kulture v občini, nato pa imenovalo 6-člansko skupino za pripravo planskih dokumentov. Na dnevnem redu je bila tudi razprava o polletnem periodičnem obračunu in o nekaterih tekočih zadevah.

Na 14. skupni seji predsedstva in koordinacijskega odbora za tekoče, splošne zadeve ter razvoj kulture pri Kulturni skupnosti Radovljica 18. septembra so po živahni razpravi sprejeli osnutek analize razvoja kulture v srednjeročnem planu 1986—1990, imenovali so 6-člansko delovno skupino za pripravo planskih dokumentov, potrdili periodični obračun za 1. polletje 1984, izrekli soglasje k predlogu Kulturne skupnosti Slovenije za imenovanje članov upravnega odbora in predsedstva Prešernovega sklada.

Svet za socialno in zdravstveno varstvo pri OK SZDL Radovljica je na seji 20. septembra pod predsedstvom Justina Zorka obravnaval osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o vojaških invalidih in osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o civilnih invalidih vojne.

Po podatkih občinske skupnosti socialnega skrbstva Radovljica je bilo v letu 1983 v splošnih socialnih zavodih iz občine Radovljica 90 oskrbovancev in v posebnih socialnih zavodih 9. V zavodih za usposabljanje je bilo 29 otrok in mladostnikov s telesnimi in duševnimi motnjami ter 15 vedenjsko in osebnostno motenih v vzgojnih zavodih.

Letos je minilo deset let od ustanovitve krajevne skupnosti Zasip. V naseljih Zasip, Sebenje, Muže, Stage in Reber je okoli 820 prebivalcev, ki se večinoma vozijo na delo v druge kraje občine in na Jesenice. Le še 15 se jih ukvarja s kmetijstvom. Razen izredno prizadevnih delegatov v krajevni samoupravi, ki je prinesla kraju opazen napredek, je veliko vaščanov vključenih v društva, zlasti so močna kulturno, športno in gasilsko društvo. Obletnico so proslavili letos ob krajevnem prazniku v avgustu, ko so povabili tudi predstavnike KS Podzemelj, s katerimi so se pred leti pobratili.

OB 40-LETNICI VPADA V OSWALDOVO GOSTILNO NA SELU PRI ŽIROVNICI

Diverzantsko akcijo na nemške policiste v Oswaldovi gostilni na Selu pri Žirovnici so izvedli drzni mladi skojevci in partizji prvega bataljona Kokrškega odreda. Ni znano, kdo je dal pobudo za akcijo, skoraj zagotovo pa sta imela »prste vmes« namestnik odrednega komandanta Jože Rebolj-Planinc in komandir Janček Dežman. Oba sta bila do odhoda k partizanom vneta kegljaca in kot taka večkrat na Oswaldovem kegljišču.

Ker je bilo pri nas doma devet otrok, sta se starša v gostilni domeni, da smo mi postavljali kegle in si tako zaslužili kakšen dinar. Dobro se spominjam, da sem junija leta 1942 postavljaj kegle, ko je bil Jože Rebolj pred odhodom k partizanom zadnjič na kegljišču. Oswald, gostilničar, ki je bolehal za Parkinsonovo boleznijo (tresavico); močno so se mu tresle roke in noge, je imel navado, da je sedel na klopi ob stezi in vsakega vprašal, če si upa staviti, da bo podrl določeno število kegljev. Gostilničar je poznal kegljaške sposobnosti vseh domačinov, pa je stavil na število kegljev, odvisno od tega, kdo je metal kroglo. Planincu je tiste nedelje šlo zelo dobro. Nikdar prej ni s takšno lahkoto podiral kegljev.

No, vrnimo se v bataljonsko taborišče. Minilo je šele dvanajst dni, odkar je bil ustanovljen drugi Kokrški odred. Ideja za akcijo se je porodila po prihodu Hrvatov, ki so bili pri nemški policiji v Trzinu, v odred. Na Hrvaškem so bili nasilno mobilizirani in so sami iskali zveze s partizani. Da bi bili njihovi svoji na Hrvaškem zaščiteni pred nemškim maščevanjem, so jih borci navidezno nasilno odvlekli iz Babičeve gostilne v Trzinu. V policijske uniforme teh Hrvatov so se oblekli prostovoljci, ki so se javili za akcijo na Selu.

Tistega septembrskega popoldneva leta 1944, ko se je Rdeča armada v svojem zmagovalnem in zmagovitem pohodu prebila na jugoslovansko mejo, se je kolona borcev blizu Bredniškemu vrhu. Vodil jo je Planinc, za njim je šlo dekle v civilni obleki, za njo pa pet »nemških policistov« in še precej dolga kolona.

V dolino je najprej šla bataljonska sekretarka SKOJ Jelka Miklavžina-Peščaj, ki je zhalala nemško, na določeni razdalji za njo pa diverzanti. Domačini, ki so bili v gostilni, so utihnili, ko je vstopilo mlado, brhko in njim neznano dekle. Vojna je izučila ljudi, da so bili do vseh neznancev nezaupljivi. Ne samo do neznancev. Bil je to pač čas, ko niti sosed sosedu ni zaupal. Človek je moral vsako besedo pretehtati, posebno v javnem lokalu, če ni hotel priti na črno listo ene ali druge vojskujke s strani.

Dekle je izpilo malinovec, si obrišalo potni obraz z belim robcem, plačalo ter odšlo iz gostinske sobe. Na hodniku se je za trenutek ozrla, globoko vzdihnila, kot bi hotela zaužiti požirek hrabrosti, krepko stisnila ročček v roki in stopila v posebno so-

bo v gostilni. Na drugi strani je odprla vrata posebne sobe (zdaj je tam točilna miza). Vedela je, da v njej večerjajo nemški policisti. Koliko jih je bilo v tistem trenutku v sobi, ni vedela in to je morala ugotoviti. Videla je štiri policiste, od katerih so trije večerjali, blizu njih pa je ob radijskem aparatu sedel gostilničar Oswald. Drugih gostov ni bilo.

Ko je Jelka zapustila gostilno, se je usmerila proti Breznici in na določenem kraju informacijo sporočila borcem, ki so krenili v akcijo. Nihče se ni bil v tej gostilni, vendar so bili natančno seznanjeni z razporedom sob in okolič. Jelka je ostala zunaj in še naprej opravljala izvidniško službo; eden od borcev je ostal v hodniku blizu vhodnih vrat s ceste in vhoda v posebno sobo, drugi je stržaril pri vratih, ki vodijo na vrt, se pravi na drugem koncu hodnika, kjer je vhod v kuhinjo. Trije so planili v sobo in v nemščini zahtevali, da policisti dvignejo roke. Ti pa niso ubogali in prav zaradi tega je akcija le delno uspela. S terena je namreč prišla v taborišče napačna informacija, da se bodo policisti takoj vdali, ker niso vsi nemške narodnosti. Razen tega pa so bili pod vtisom pripovedovanj, kako so z lahkoto odpeljali policiste — Hrvate iz gostilne v Trzinu, prepričani, da bo tudi tukaj tako. Pa ni bilo. Policist, ki je sedel malo odmaknjen od mize in je že povečerjal, je stegnil roko proti brzostrelki, ki je bila na stolu. Danetu se je v tistem trenutku zdelo, da se veliko rok steguje po orožju. Njegova brzostrelka je začela sipati krogle v drznega policista, ki je s stola zdrsnil na tla. V splošni zmešnjavi je nekemu policistu uspelo, da je že v sobi začel streljati na napadalce, ranil Daneta in Jožeta Košenino. Daneta v roko in v nogo. Zdalj so si vsi reševali življenja: Nemci skozi vrata, ki so ob mizi vodila v kuhinjo, iz nje na hodnik in na vrt. Borci skozi vrata, skozi katera so prišli. Ranjeni Košenina se je umaknil skozi vrata na vrt in nato ob živi meji na levi strani vrta; skozi ista vrata pa so se umaknili tudi Nemci, toda nekaj sekund kasneje. Ranjeni Dane se je obrnil proti izhodnim vratom, ki vodijo na cesto, tedaj pa ga je nek policist ustrelil v hrbet, da ga je kar pahnilo na cesto. Vojka, ki se je nenadoma znašel sam v hodniku, sta se lotila dva policista kar z rokami, čeprav so vsi imeli brzostrelke. Eden ga je udaril s topim predmetom, po glavi, da je omedlel. Policist mu je na hitrico snel rusko

Franc Korošec-Dane

brzostrelko, ki jo je Vojko dobil v dar od člana glavnega štaba. K sreči policisti niso vedeli, koliko in kje povsod okrog so se napadali, zato so se razpršili in niso utegnili bolj natančno pogledati, ali je partizan na tleh še živ ali ne.

Gostilničar Oswald je imel izredno srečo. Skozi točo krogel, ki sicer niso bile namenjene njemu, se mu je posrečilo priti v kuhinjo, kjer se je skril v šrambo. Za njim je v kuhinjo pritekel ranjeni policist in ko je videl gostilničarja, da se je umaknil v šrambo, je še sam stekel za njim, kjer je izdihnil poleg na smrt preplašene kuharice. V šrambo se je za nekaj sekund zatekel tudi policist, ki ni bil ranjen. Izgleda, da je bil ta tisti, ki je bodisi ustrelil Daneta v hrbet ali pa udaril Vojko po glavi.

Pisatelj Ivan Jan v knjigi Kokrški odred navaja, da je o tej sicer ponesrečeni, a zelo odmevni akciji med vojno povsem objektivno poročal vojni dopisnik Kokrškega odreda Milan Medvešček-Drago. Iz ohranjenega nemškega poročila pa vzemo, kot piše Jan, da sta bila od štirih policistov dva po narodnosti Rusi. Eden od teh je bil ubit, drugi, ki je bil ranjen, pa je v boju z rokami odvzel nezvestnemu Vojku brzostrelko. Le eden od štirih policistov ni bil ranjen.

Dane, ki je bil od vseh najhuje ranjen, se je sam znašel sredi ceste. Začel se je opotekati, kakor da bi prišel pijan iz gostilne. Pred njim je vse zaplesalo, po telesu pa je čutil toplo tekočino. Na vrtu Kodrasovega Janka poleg ceste je obležal. Ko se je zavedel, je nad seboj zagledal Jelkin obraz. Skušala ga je dvigniti in odnesti v zavetje, proč od ceste, kajti orožniška postaja v Žirovnici je bila blizu.

Bil je še dan, ko so se iz smeri žirovnjske železniške postaje zaslišali strelji.

»Nemci nas zasledujejo,« je Dane zašepetal Jelki, »reši si življenje in pusti me tukaj, ker zame ni več pomoči. Kar poglej, koliko krvi sem izgubil.«

Tudi Jelki je bilo jasno, da bo Dane izkravaval, če ne bo prišla zdravniška pomoč. Lahko ju zasledovalci dobijo tudi po krvavih sledovih. Nikjer v bližini ni bilo človeka, ki bi lahko pomagal. Le v bližnjem kozolcu je Jelka videla začasno rešilno bilko.

»Dane,« je dejala, »zavlekla te bom pod tisti kozolec in pokrila z otavo. Nikar ne obupaj. Hitro bom nazaj. Grem po pomoč, saj so nekje nad vasjo borci.«

Nekaj minut po tistem je bila Jelka že pri Planincu in mu poročala o akciji in ranjencu. Planinc in Janček sta se spogledala. Dane je bil priljubljen borec, hraber, vreden in vzoren tovariš. S Planincem sta bila skupaj že več kot leto dni. Prejšnje leto sta bila v minersko-sabotažnem vodju Grintovec v Selški dolini. Planinc je bil komandir, Rado Pintar-Milan pa komisar. Vod je opravil drzne akcije.

Vse te akcije in življenje v taborišču v Selški dolini in potem v Karavankah so skovale trdno tovarištvo med komandirjem, komisarjem in borci. Zato ni čudno, da je Planinc ukazal četi, ki je odšla v dolino po ranjenca: »Brez Daneta se ne smete vrniti. Prišestite živega ali mrtvega.«

Borci so se v diru spustili po poboju hriba proti Breznici.

O, da bi bila kmalu noč, si je želel Dane, ki je težko čakal na pomoč. Samo noč ga bo rešila. A minute so se vleklye v večnost. Šele pod kozolcem je ugotovil, da je ves krvav. V hrbet je dobil dve krogli, od katerih je bila ena v bližini srca, druga sredi prsi, po dve rani pa je imel tudi na nogi in roki, kakor so kasneje ugotovili. Kri je napajala obleko, zavest pa ga je začela počasi zapuščati.

Nad Breznico je nekdo zakričal: »Stoj!« Klicu je sledil dolg rafal. Nemci, je pomislil Dane. S podzvestno željo po samoohranitvi se je dvignil, se spotaknil ob vejo in spet padel. Prišel je do plota in padel prek njega. Spet je bilo vse tiho.

Tistega večera je bila Breznica podobna izumrli vasi. Ljudje so slišali strele v gostilni, zato so iz strahu pred nemškim maščevanjem zapirali vrata in okna. Nihče ni opazil človeka, ki je ril po zemlji, samo da bi utekel smrti. Kam je hotel iti, tega sam ne ve; vedel ni niti pred štiridesetimi leti. Na vrtu Mrtnačeve hiše, ki stoji ob cesti, se je spotaknil ob kamen in spet padel ter obležal v nezavesti. Kako dolgo je to trajalo, ne ve. Ko se je zdrnil, je občutil, da leži na gnoju in v gnojnici. Usta je imel suha.

Medtem je Jelka s skupino borcev prispela do kozolca. S strahom so ugotovili, da ranjenca ni več tam. V

temni noči se niso videli krvavi sledovi.

»Mora biti nekje v bližini,« je bila prepričana Jelka.

Na cerkvenem stolpu je ura odbila že polnoč, toda borci še vedno niso našli ranjenca. Brez njega se niso smeli vrniti. A Dane je ležal na gnoju le 300 metrov od kozolca, toda iskali so ga predvsem v zgornjem delu vasi, ne pa poleg ceste.

V omočinih se je ranjencu zadelo, da je nekdo v bližini zaklel po slovensko. Ni bil toliko priseben, da bi razločil, ali so soborci ali domobranci in Nemci. Nato je nekdo čisto blizu njega živčno izbruhnil: »Hudič, nikjer ga ni!«

Pa to je Šmonov Ivan iz Žirovnice, je pomislil in takoj nato posumil, da ga podzavest vara in so le Nemci. Še enkrat je zaslišal znan glas, nato se je javil.

Šmonov Ivan je dobil ranjenca šele ob štirih zjutraj. Nikomur od borcev se še sanjalo ni, da se je ranjenec zavlekel v bližnjo cesto, saj je bilo v takem primeru pravilo; čim dlje od komunikacij.

Izredna sreča je bila, da se borci ponoči niso srečali z Nemci. Le-ti so šele ob enajstih ponoči prišli po mrtvega policista v Oswaldovo gostilno. No, tedaj na Selu ni bilo partizanov, a so Nemci zagotovo slišali, da so v sosednji Zabreznici.

Ranjenega Daneta so odnesli k Hlebanju v Zabreznico. Tam so mu očistili rane in dali čaj. Od tam so ga odnesli na nosilih v partizansko ambulanto, ki je bila precej daleč. Uniformo, prepojeno s krvjo in gnojnico, so pustili pri Hlebanju, kjer so jo domači skrili. Ker je bila kuhinja vsa krvava, jo je Hlebanjeva Mara takoj porabila. Ni še dobro končala, ko so na vrata potrkali domobranci iz Lesc in jo spraševali o partizanih in zakaj riba kuhinjo tako zgodaj.

»Danes je mali šmaren,« je odgovorila, »in ker grem v cerkev, sem porabila, da bo za praznik lepo in čisto.«

Domobranci so verjeli, pohvalili dekle in odšli.

Dvajset dni se je Dane boril s smrtno. Shujšal je od 75 na 45 kg.

V akciji so poleg Jelke sodelovali: Jože Šilar-Milan, Franc Korošec-Dane, Mirko Makarov, Jože Košenina in Ivo Porenta-Vojko, ki je bil že kot 17-letni mladinec odredni sekretar SKOJ (Jelka je po vojni postala novinarica).

Ivan Jan je v knjigi Kokrški odred zapisal: »Ker se je Jelka Miklavžina-Peščaj pri akciji, posebej pa še pri reševanju hudo ranjenega Daneta izredno izkazala, je bila že naslednji dan pohvaljena z ukazom, ki je obšel vse odredne enote...«

Bilo bi lepo, če bi nekdo ob 40-letnici opisane akcije povabil vse udeležence na tovariško srečanje v gostilno Zelenica.

Jože Vidic

ČUFARJEVCI ZBIRAMO ODPADNI PAPIR ŽE 25 LET

V osnovni šoli Tone Čufar poteka akcija zbiranja odpadnega papirja že od leta 1959. Pobudnik je bil takratni ravnatelj France Žvan. Približno takole je utemeljil svoj predlog:

»Države z visokim standardom, kot je na primer Švedska, zbirajo odpadni material. Zbiramo ga še mi, saj ga industrija nujno potrebuje, hkrati pa pomeni še prihranek. Če na Poljskem zberejo toliko odpadnega papirja, da ga mi od tam uvažamo, zakaj ga ne bi zbirali sami in tako prihranili dragocene devize.«

Takrat je bilo leto 1959. In Čufarjevci so izvedli svojo prvo papirno akcijo. Tovarišica, ki je pri njej sodelovala, se spominja:

»Zbirno mesto je bilo kar v avli šole. Učitelji smo tehtali, učenci pa so prinašali in dovažali odpadni papir. Na posebni tabli smo sproti beležili rezultate. Kilogram za kilogramom... In zvečer, ko je bila ob šestih akcija zaključena, smo navdušeni in hkrati presenečeni ugotovili, da se je nabralo 61000 kg odpadnega papirja. Toliko ga nismo pričakovali. Akcija je uspela! Naslednje leto je spet stekla in tako leto za letom. Postala je tradicionalna. Količina zbrane papirja je vztrajno rasla.

Takrat odpadnega papirja še nikjer niso cenili, povsod je bil le v napoto in ljudje so ga učencem radi dali. Vnema med zbiranci je naraščala, borba med oddelki je postajala vse bolj zagrizena in tako je prišlo celo do poskusov goljufanja. Med papirjem smo našli skrbno prikrito koso železa in kamenja. Neki učenec, ki nikakor ni mogel zbrati dovolj odpadnega papirja, je kar iz domače knjižne omare pobral najdebelejšo knjigo. Dobro se spominjam, da je bilo to Cankarjevo zbrano delo.

V prvih letih naših akcij smo pogosto naleteli na nerazumevanje. Tisti, ki niso razumeli pomena zbiranja odpadnega papirja, so nas celo zasmejovali, češ da smo smetarji. Moram pa reči, da je imel Dinos za naše prizadevanje res veliko razumevanje. Ob desetletnici akcije nas je celo nagradil z denarno nagrado, ki jo

je prejela šolska skupnost učencev, razen tega pa je praktične nagrade prejelo še deset najbolj prizadevnih posameznikov.

Čufarjevce je prevzel tekmovalni duh in ko se je zbiranje odpadnega papirja razširilo na osnovne šole v Sloveniji in Jugoslaviji, so hoteli ostati med prvimi. To se jim je posrečilo že leta 1970, ko so zbrali 84.565 kg papirja. Izkupiček so v celoti namenili za gradnjo doma Josip Broz Tito v Kumrovcu. Še trikrat so presegli 80 ton. To je bilo v šolskih letih 1980/81, 1981/82 in 1982/83.

Sedaj potekajo akcije bolj organizirano. Dinos je pred kratkim uredil blizu naše šole novo zbiralnico, kamor v določenem tednu lahko po ves dan dovažajo papir učenci in njihovi starši, od katerih so bili mnogi marljivi zbiranci v času, ko so kot učenci obiskovali šolo Tone Čufar.

Mamica dveh naših učenk, nekdanja Čufarjevka, se spominja:

»Bila sem v osmem razredu. Ko smo zvedeli, da bo papirna akcija, smo pri razredni uri takoj naredili načrt, kako bomo zbrali toliko papirja, da bomo dobili nagrado, to je:

pouka prost dan in izlet. Pregledali smo, kje so zaposleni naši starši in znanci, ki bi nam lahko preskrbeli odpadni papir. Največ smo si ga obetali in ga tudi dobili iz Železarn, železniške postaje, zdravstvenega doma, sodišča, carinarnice, bank in trgovskih ter gostinskih podjetij. Lahko rečem, da smo posredno vključili v akcijo kar precejšen del prebivalcev Jesenic. Mojemu oddelku se je posrečilo zbrati največ papirja na šoli. Osem ton! Dobili smo pouka prost dan in šli smo na izlet v papirnico na Količevem. Ostal mi je v lepem spominu. — Zdaj hčerkama pomagam zbirati odpadni papir.«

Na 25 let dolgi poti smo Čufarjevci zbrali 1.266.155 kg odpadnega papirja. Tako smo:

- rešili nekaj tisoč smrek,
- pomagali naši papirni industriji, od katere smo še kako odvisni,
- po svojih močeh prispevali k stabilizaciji.

In navsezadnje: od nas zbran odpadni papir je tudi vstet v količino, s katero se je — po podatkih Dinosa za lansko leto — Socialistična republika Slovenija uvrstila na prvo mesto v Evropi po zbranim odpadnim papirju na prebivalca.

Dopisniški krožek
O. Š. Tone Čufar

SREČANJE NAJUSPEŠNEJŠIH PRI ZBIRANJU ODPADNEGA PAPIRJA

V petek, 21. septembra, je bila v dvorani osnovne šole Tone Čufar na Jesenicah zaključna prireditev s proglasitvijo najboljših v akciji zbiranja odpadnega papirja v šolskem letu 1983—84. Udeležili so se predstavniki SOZD Slovenijapapir in delegati vseh šol, katerih učenci so bili pri zbiranju odpadnega papirja najuspešnejši.

Med 499 slovenskimi osnovnimi šolami je bilo deset nagrajenih z denarnimi nagradami po 6.000 din, prve tri pa še z enodnevnim avtobusnim izletom za 50 učencev. Dve osnovni šoli iz jeseniške občine sta bili pri zbiranju odpadnega papirja med

najuspešnejšimi v republiki. Na drugo mesto se je s 73.425 kg uvrstila OŠ Tone Čufar, na tretje mesto pa s 64.866 kg OŠ Prežihov Voranc. Obe šoli sta dobili še nagrado, ki jo je SOZD Slovenijapapir podelil šolam z več kot dvesto učenci, ki so zbrale največ odpadnega papirja na učencu.

Že v dopoldanskem času so si mladi gostje in njihovi mentorji ogledali tehnični muzej Železarn Jesenice, po kosilu pa so se ob 13. uri zbrali v dvorani OŠ Tone Čufar k prireditvi. Po uvodnih besedah Mili Ilenič, ravnateljice OŠ Tone Čufar, ki je pozdravila zbrane, so učenci šole gostiteljice na kratko spregovorili o svojih papirnih akcijah. Predstavniki SOZD Slovenijapapir je razglasil rezultate letošnje akcije in razdelil nagrade. Prijetno srečanje je nadaljeval in zaključil Andrej Šifer, ki je mladim poslušalcem uprizoril pravi mali živ-zav. Udeleženci prireditve so se razšli z željo: »Nasvidenje ob letu na neki drugi osnovni šoli v Sloveniji!«

Dopisniški krožek
OŠ Tone Čufar

SREČANJE BORCEV NA USKOVNICI

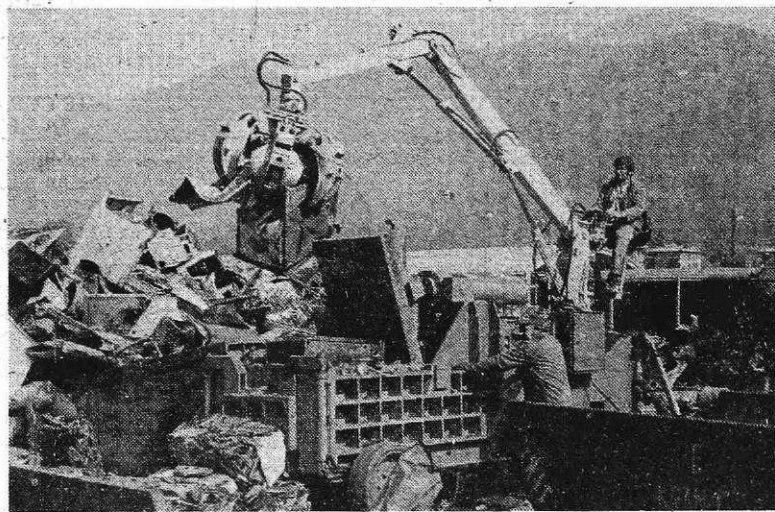
Na Uskovnici je bilo srečanje borcev Jeseniško-bohinjskega odreda ter planincev in drugih ljubiteljev gora. Kljub deževnemu vremenu se je zbralo čez 200 udeležencev. V prijetnem kulturnem programu so nastopili učenci osnovne šole Srednja vas v Bohinju, moški pevski zbor iz Bohinjske Bistrice in folklorna skupina kulturno-umetniškega društva Srednja vas.

Vse navzoče je pozdravil predsednik Planinskega društva Srednja vas Janez Korošec. Spregovoril je tudi zadnji komandant in sedanjí predsednik odbora skupnosti borcev Jeseniško-bohinjskega odreda Ivan Leban, ki je med drugim predlagal, da bi to srečanje postalo tradicionalno. S tem bo ostala in se bo nadaljevala trdna vez med borci, planinci, mladino in drugimi. Ostal bo spomin na 11. november leta 1944, ko so

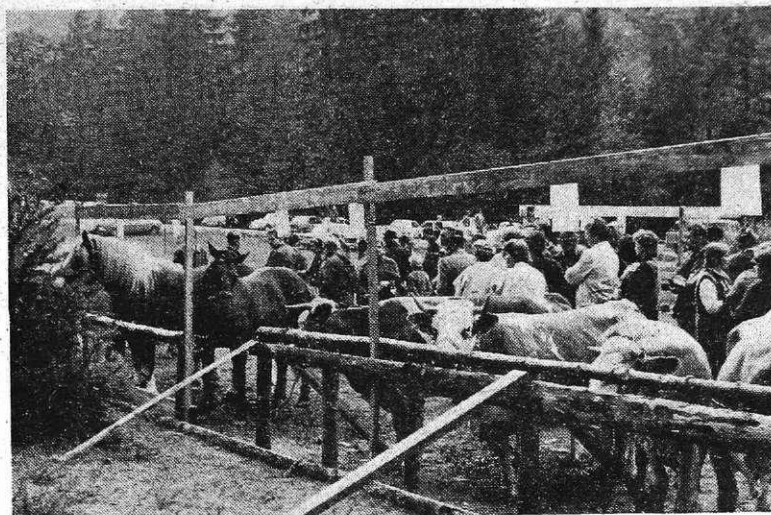
Nemci požgali Uskovnico, ker so borci Jeseniško-bohinjskega odreda vdrlí v Bohinjsko Bistrico in izvedli prehranjevalno akcijo.

Odbor skupnosti borcev tega odreda je v koči na Uskovnici, ki nosi ime odreda, namestil pano, kjer je v besedi in sliki predstavljena borba odreda. Oskrbniku kočé so izročili tudi knjigo odreda in si jo bodo lahko ogledali vsi obiskovalci.

Gabrijel Divjak

Stikalnica jeseniškega Dinosa (foto B. Blenkuš)

Z živinorejskega bala v Završnici (foto J. Rabič)

ŽIVINOREJSKI BAL KLJUB TEŽAVAM Z VREMENOM USPEL

Članom Turističnega društva Žirovnica pri izvedbi tretjega živinorejskega bala v Završnici letos vreme resnično ni bilo naklonjeno. Najprej so morali bal za teden dni preložiti, vendar tudi prejšnja nedelja v Završnici ni minila brez dežja.

Program se je začel z razstavo in strokovnim ocenjevanjem živine, ki so jo pripravili pri Kmetijsko-živilskem kombinatu Kranj — temeljna organizacija Kooperacija Radovljica. Obiskovalci so tako videli precej lepe živine, ocenjevalci pa so odločili, da je med kravami simentalkami najlepša Rika lastnika Marjana Protopnika iz Ljubnega, najlepšo plemensko telico je imel Janez Šebat iz Smokuča, najlepši trop ovac pa Friderik Robič iz Srednjega vrha.

Glavni program se je zatem začel s prigonom živine, sledila je povorka narodnih noš in vseh ostalih, ki so kasneje sodelovali pri prikazu kmečkih opravil. Obiskovalci so si na prireditvenem prostoru z zanimanjem ogledali večše delo kovačev pri podkovanju konja, striženje ovac in še druge zanimivosti.

V programu so nastopili tudi člani vokalnega okteta iz Žirovnice in folklorna skupina osnovne šole Gorenjskega odreda iz Žirovnice, ves čas pa so za ubrane videz skrbeli Veseli planšarji, ki so tudi prvič zaigrali in zapeli pesem o Završnici.

V tej dolini se je v nedeljo zbralo okoli tisoč obiskovalcev, kar je seveda precej manj, kot so pričakovali. Vzrok je bil seveda slabo vreme, tudi slaba vremenska napoved, ki se je kmalu v popoldanskih urah žal tudi uresničila.

Čeprav so se oblaki z dežjem zgrnili nad Završnico, pa veselja še ni bilo konec. Popoldne je bila na spo-

redu še nagradna igra dnevnika Delo — Poletje 84. V zaključni spretnostni igri je bila najboljša Marija Triplat iz Žirovnice.

Konec dober, vse dobro, tako bi nekako lahko ocenili živinorejski bal v Završnici. Člani Turističnega društva Žirovnica so s to prireditvijo brez dvoma uspeli lepo povezati kmetijsko dejavnost in živinorejo, stara ljudska izročila in kulturo s turistično ponudbo. Uredništvo Dela je za zamisel in scenarij prireditve Ladislavu Petru Mežku podelilo rumeno majico, belo pa je za organizacijo prejel predsednik organizacijskega odbora France Božič.

Mnenja obiskovalcev so bila kot povsod tudi v Završnici deljena. Mnogi so bili navdušeni nad takšno zamisljo, nad domačimi dobrotami, ki so jih pripravili. Predvsem so komajda sproti pekli okusne medene flancate, vsakdo je lahko poskusil pastirsko jed masovnjek, ki so jo predstavili planšarji z Jezerskega. Cene so bile takšne kot na podobnih prireditvah, morda razen nekaterih niti ne preveč pretirane. Malo bolj zasoljena je bila po mnenju obiskovalcev porcija ovčjega mesa (400 dinarjev), medtem ko je bilo denimo za flancate treba odšteti le 40 dinarjev. Takšne in drugačne pripombe pa seveda niso bistveno vplivale na vzdušje. Organizatorjem lahko le zaželimo lepše vreme na prihodnjem živinorejskem balu v dolini Završnice, saj je dobro zastavljen.

J. R.

V SOBOTO POHOD PO POTEH PARTIZANSKIH KURIRJEV

Prijetnim in priljubljenim planinskim pohodom se konec tedna pridružuje še eden, ki ga pripravljajo v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana. Kurirji pri krajevni organizaciji ZB NOV so v lanskem letu skupaj s planinci in učenci osnovne šole 16. december uredili spominsko pot mimo štirih nekdanjih kurirskih javk na tem območju.

Učenci vseh razredov osnovne šole v Mojstrani so lani že prehodili spominsko pot, organiziran pohod ostalih krajanov pa ni povsem uspel.

Ohraniti spomine na junaštvo pogumnih kurirjev in razširjati rekreacijsko in športno dejavnost ter gibanje v naravi so bili motivi, da letos začnemo z organizacijo obsežnejšega pohoda, ki naj bi postal tradicionalen. Organizacijski odbor se je pod vodstvom Justina Talerja zares vneto lotil priprav. Člani odbora so vso podporo dobili tudi na razširjenem sestanku krajevnih organizacij SZDL Dovje-Mojstrana. Pohod bo v soboto, 29. septembra, namenjen pa bo vsem nekdanjim kurirjem, borcem, učencem osnovnih in srednjih šol, mladini, pripadnikom JLA, ZRVS, delavcem v organizacijah združenega dela, športnikom ter vsem ostalim ljubiteljem rekreacije in pohodov v naravo.

Začetek pohoda bo ob 9. uri na Trati nad vasjo Dovje. Organizacijski odbor poziva vse, da pridejo na zborna mesto že ob 8.30, ker bodo prejeli pohodno knjižico, v katero jim bodo na štirih kontrolnih točkah vtisnili žig. Pohod bo potekal v smeri: Dovje — domačija Sedučnik, GT 19—Konjsko sedlo—Mlinca—Visoke—Belo polje, Mežakla—Zgornja Radovna—Mojstrana. Ta trasa je najdaljša, namenjena pa je pred-

vsem planincem z dobro vzdržljivostjo in kondicijo. Okvirni čas za hojo je predviden okoli devet ur.

Na tem pohodu bosta možni še dve krajši varianti. Pohodniki bodo lahko šli le preko Visok do Belega polja in nazaj ob Savi v Mojstrano. Ta trasa zahteva približno šest ur hoje. Lahko se bodo odločili še za krajšo varianto, in sicer do Mlince in prek Dovjega v Mojstrano, ta pot je dolga le tri ure.

Zaključek pohoda bo pri hotelu Triglav v Mojstrani, kjer bo vsak prejel spominsko značko, poskrbljeno pa bo tudi za tople čaj in okrepčilo. Po pohodu si bodo vsi lahko ogledali Triglavsko muzejsko zbirko v Jozelnovi hiši, ki bo ta dan ves dan odprta.

Organizacijski odbor še posebno opozarja vse udeležence, da se držijo poti, ki bo dobro označena in zavarovana. S seboj naj vsakdo vzame primerno obleko in obutev, predvsem vetrovko, kajti vreme se v teh jesenskih dneh hitro spreminja, obstaja pa tudi nevarnost padavin v višjih legah.

Pokrovitelj pohoda je LIP Bled — TOZD Mojstrana. Vabijo vse ljubitelje planinskih pohodov, da se v soboto v čim večjem številu zberejo na Trati nad vasjo Dovje.

J. R.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Oddelek za odrasle bralce bo vsaj še nekaj tednov zaprt — zaradi adaptacije. Kot veste, oddelek zasluži posluje v pionirski knjižnici. Spodite si lahko predvsem nove knjige in tiste, ki so jih drugi bralci pred kratkim vrnil.

Seveda pa pričujoči seznam velja tudi za druge oddelke. Zlasti izposojevališča na Javorniku, na Plavžu, v Kranjski gori in v Žirovnici so prejela večino knjig, ki jih navaja ta seznam.

Torej, tokrat bom začel z nekaterimi knjižničnimi zbirkami.

V zbirki NOBELOVCI so izšle Seferisove *Izbrane pesmi*, Jensenov *Padeč kralja*, izbor *Iz novel in dram* G. Hauptmanna, *Izbrano delo* Saint-John Persea in Kiplingove *Novle*.

Naslednja resna (vse preveč resna, zadnje čase komajda še ljudska) zbirka je LJUDSKA KNJIGA. V njej so tokrat izšli kratki romani: *Srce teme* J. Conrada, *Sfidskosned* W. Raabeja, *Sinko R.* Pingeta in *Srečanje Balinta Fabiana* z Bogom J. Balazsa. Zadnjega med omenjenimi bom prebral in o njem posebej poročal.

V zbirki KRIMI so izšli naslednji novi krimiči: N. Bixy: *Mrličem vstop prepovedan*, R. Rendell: *Tri tisoč funtov*, A. W. Upfield: *Glava v mreži*, — v sestrski zbirki LARA pa prav tako trije romančki: N. Smith: *Pokepani spomin*, D. Steel: *Obljuba*, V. Baum: *Zastavljeno življenje*.

Založbe dobro vedo, da ljudi še vedno privlača zgodovina — zlasti romansirana — druge svetovne vojne. V komaj dveh mesecih je izšla vrsta novih del s to tematiko. Poglejmo: A. Isaković: *Hip 2*; H. Patterson: *Zamenjava*, V. Trinkaus: *Komisar padlega bataljona*, B. Garfield: *Paladin*, M. Barak: *Enigma*, M. Gregor: *Most*. Ljubitelji vojnih romanov bodo toliko bolj veseli, ker je med naštetimi nekaj obveščevalskih zgodb. Slabo pa je to, da smo *Most* in *Zamenjavo* lahko kupili samo v enem izvodu, saj bi morali sicer zaradi vezane trgovine kupiti ponatise nekaterih romanov, ki jih imamo že od prej.

Naslednja skupina: lažji prevodni romani, se pravi dela, ki jih ni treba posebej ponujati: P. Theroux: *Zvonič* (odkar je ta knjiga izšla, je še nisem videl na polici), C. Mc Cullough: *Drugo ime za ljubezen* (za ta roman velja isto), M. Soldati: *Ameriška nevesta*, M. Fattah: *Kristijana*. O resni kriminaliki avstralskega pisatelja

Keneallyja (Baladi o črnem Jimmiju) sem se že razpisal. Zdaj lahko še omenim zgodovinski roman S. Andresa: *Sinezijsko preskušnje*.

Od proze so ostali na rešetki samo še domači avtorji. M. Apiha *Enajsta šola Andreja Klasa* (avtor je znani revolucionar, avtor Bilečanke) govori o resničnih doživetjih, vendar so imena zaprtih revolucionarjev spreminjena. P. Šimaca *Na divjih rekah Bolivije* je kajpak potopis, R. Vregeve *Podeželska zdravstva* pa spominski roman, čigar vsebina je natančno določena z naslovom. In končno, J. Javoršek nas je spet obdaril s knjigo polemičnih zapisov, tokrat pod naslovom *Bliskavice*.

Začel sem z memoarsko, končujem s »čisto« izvirno literaturo. Nebesa M. Rožanca so roman o idealizmu povojne generacije, V. Kovačiča *Življenje v glavi* pa nekaj podobnega, le da gre za dve desetletji mlajši rod. Roman *Julijan O.* je napisal avtor tehle vrstic. Kako je mogoče, da je nekdo, ki se profesionalno ukvarja s posredovanjem knjige občinstvu zagrešil tako težko berljiv tekst? Še vedno sem prepričan, da je roman

zanimiv za prenekaterega bralca. Ne bi se ga pa upal ponuditi komu, ki nima izkušenj z moderno prozo. B. Jukiča *Loreana* vsebuje novele, ki so vsekakor precej težje dostopne, pa utegnejo dati bralcu zaradi sočne govorice nemalo užitka. (Seveda: spet ne vsakemu.) Kdor želi ob branju obnavljati ustaljene predstave o življenju, bo seveda raje segel po zgodbah avtorja iz starejših generacij. Antona Ingoliča, čigar najnovejša zbirka novel ima naslov *Človek ne jezi se*. In končno je tu še zares mlada avtorica Lilijana Šaver z *Lovom na metulje*, razen nje pa, tudi v založbi Kmečkega glasu, *Beračeva zgodba* Ivanke Čadež.

Ostalo mi je še dovolj prostora, da lahko navedem naslove novih pesniških zbirk. Najprej izvirne slovenske: T. Šalamun: *Sonet o mleku*; I. Minatti: *Prisluškujem tišini v sebi*; L. Jančar: *Šopek*; M. Zupančič: *Časi*. Od prevodne poezije pa je poleg tistih, ki jo vsebujejo nove izdaje nobelovcev izšel še prevod *Ilirike* hrvaškega pesnika P. Gudelja.

Marko Hudnik

Franc Kreuzer pred svojo veliko sliko *Panorama Gornjesavske doline, Karavank in Julijcev* (foto B. Blenkuš)

RAZSTAVA USTVARJALNOSTI ŽELEZARJEV

V petek, 21. septembra, so v razstavnem salonu DOLIK ob zelo lepi udeležbi in s krajšim koncertom okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica, odprli po programu salona retrospektivno razstavo slik starostne jesenjske DOLIKA Franceta KREUZERJA in razstavo nekaterih dosežkov novatorjev in racionalizatorjev jesenjske železarne, ki jo je pripravilo Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice, v počastitev 12. oktobra — dneva novatorjev.

Ob otvoritvi, ko je predstavil ustvarjalno delo pobudnika in ustanovitelja DOLIKA Franceta Kreuzerja, je predsednik DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice Joža Varl poudaril, da ni naključje, da odpirajo obe razstavi hkrati in v istem prostoru. Dejstvo je, da obe dejavnosti, to je slikarstvo in novatorstvo, sodita na področje delavske ustvarjalnosti, katere ena bistvenih potez je preoblikovanje — prestrukturiranje situacije v okolju. Ustvarjalnost, kot sestavnega dela vsake specifične človeške dejavnosti, pa naj sega na področje kulture v širokem smislu besede oziroma umetnosti ali znanosti, tehnike in tehnologije.

Drug motiv, je dejal, da so razstavo nekaterih dosežkov jesenjskih novatorjev priklicali k razstavi slik Franceta Kreuzerja, je bil ta, da je bil slikar v času svojega aktivnega dela v Železarni tudi novator in racionalizator, kar je ostal vse do danes. Kajti njegov skromen delovni kotiček na podstrešju na Koroški Beli je poln praktičnih novotarij in racionalizacij, eno od teh si lahko ogledaš že na dvorišču.

Predsednik je v imenu likovnega kluba DOLIK čestital Francetu Kreuzerju k njegovim ustvarjalnim dosežkom in mu hkrati izrekel iskreno zahvalo za njegovo pobudo in aktivno prisotnost, kajti brez njega se Jeseničani danes najbrž ne bi ponašali s skoraj 39-letno slikarsko ustvarjalno in razstavno dejavnostjo.

Spregovoril je tudi predsednik DIATI Sašo Piber, ki je podobno kot predgovornik dejal, da nagib k ustvarjanju sodi med tiste plemenite človekove potrebe in dejanja, ki jih moramo vedno spoštovati in razvijati, kajti z njimi veliko prispevajo k razvoju družbe oziroma tehnologije in gospodarstva. Za tem je govoril o prizadevanjih društva za razvoj množične inventivne dejavnosti in za razširitev te dejavnosti tudi izven jesenjske železarne.

Predstavil je 23-letno delovanje društva, ki se je razvilo iz aktivna novatorjev, ki ga je vodil Niko Bernard, aktivni novator in organizator inovacijske dejavnosti na Jesenicah. Društvo ima 342 članov, od tega 81 upokojencev, ki so vključeni v aktiv

novatorjev — upokojencev. Čeprav društvo deluje za območje vse občine, je v njem kar 237 železarjev. Skupaj z občinskim svetom zveze sindikatov si prizadevajo, da bi inventivno dejavnost bolj razvili tudi v ostalih organizacijah združenega dela v občini in s tem povečali članstvo in dejavnost društva. To je namreč zelo pomembno, kajti člani društva so zadržani, da v svojem delovnem okolju odkrivajo probleme in ozka grla in jih potem sami ali v sodelovanju z drugimi tudi rešujejo.

Še posebej pa si društvo prizadeva, je dejal predsednik, da bi v svoje vrste vključili vodilne in vodstvene delavce, ker se zavedajo, da brez njihove, ne samo formalne, temveč tudi aktivne podpore inovacijska dejavnost ne more doseči željenih rezultatov oziroma masovnega gibanja. Omenil je uspešno sodelovanje društva z oddelkom za industrijsko lastnino v Železarni, s katerim s skupnimi aktivnostmi ustvarjajo boljše pogoje za uveljavljanje inovacijske dejavnosti v vsakdanji praksi.

Za pospeševanje in popularizacijo inventivne dejavnosti društvo organizira samostojne razstave ali kombinirane razstave z drugimi ustvarjalnimi področji, sodeluje na razstavah inovacij delavcev delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne, na razstavah v Zagrebu in razstavi RAST YU na Reki. Za svoje dosežke so člani društva dobili že veliko priznanj in nagrad tudi v jugoslovanskem merilu.

Ob tej priložnosti je predsednik Piber tudi izročil zvezno priznanje — diplomu Antonu Strajnerju in Francu Ravnikarju iz jesenjske železarne za prizadevanje in dosežene rezultate pri razvijanju inovacijske dejavnosti.

Po tem uvodnem programu sta oba predsednika odprla razstavo in povabila številne navzoče na ogled.

Naj ob zaključku poudarimo le to, da so organizatorji na otvoritvi pogrešali prav tiste odgovorne osebe iz Železarne in ostalih organizacij združenega dela, ki bi morali dati aktivno podporo ustvarjalni dejavnosti oziroma biti celo nosilci te dejavnosti.

Obe razstavi bosta na Jesenicah odprti do vključno 3. oktobra.

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA

V mestni hiši v Kranju je na ogled stalna arheološka, kulturno-zgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. V drugem nadstropju iste stavbe si lahko ogledate stalno razstavo *Ljudska umetnost na Gorenjskem*.

V Prešernovi hiši sta odprta Prešernov spominski muzej in Jenkova soba.

V galerijskih prostorih Prešernove hiše in mestne hiše so na ogled risbe, skice, akvareli in oljne podobe akad. slikarke STANISLAVE SLUGA-PUDOBKSKE.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je na ogled stalna zbirka Narodnoosvobodilna borba na Gorenjskem in republiška stalna zbirka Slovenka v revoluciji.

Na prehodu med Titovim trgom in Tavčarjevo ulico je na ogled stalna zbirka Kulturnozgodovinski spomenik Kranja.

Razstave oz. zbirke so odprte vsak dan od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 12. ure, ob ponedeljkih so zaprte.

V kasarni Staneta Žagarja v Kranju je odprt muzej Prešernove brigade. Na Zg. Jezerskem si lahko ogledate restavrirani kulturni spomenik Jenkova kasarna, ki je opremljen z etnološkim gradivom.

DVAJSETO JUBILEJNO SREČANJE NAJMLAJŠIH FILMSKIH USTVARJALCEV SLOVENIJE NA JESENICAH

Od 21. do 23. septembra je bilo na Jesenicah dvajseto — jubilejno srečanje najmlajših filmskih ustvarjalcev SR Slovenije. Srečanje je bilo pod okriljem Zveze kulturnih organizacij Slovenije izvedeno v sodelovanju osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela, Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, filmske skupine ODEON, ZSMS, ZKO in Kulturne skupnosti Jesenice.

Jubilejno srečanje mladih slovenskih filmarjev je bilo zaupano železarskim Jesenicam, kjer je pred dvajsetimi leti potekalo prvo srečanje, in sicer v osnovni šoli 16. decembra v Mojstrani in Delavskem domu na Jesenicah. To odločitev je podkrepilo še dejstvo, da je bil pred 25 leti na železarskem izobraževalnem centru na Jesenicah ustanovljen prvi filmski krožek in da na Jesenicah že 20 let deluje filmska skupina ODEON.

Na srečanju so sodelovali mladi avtorji iz filmskih krožkov in klubov, ki v glavnem delujejo v šolah, iz Slovenije in gostje iz Avstrije, Italije, Poljske in Švice. Udeleženci so ugotavljali, da se že nekaj let v glavnem srečujejo eni in isti predstavniki šol, da ni vidnega napredka, da je celo rahel zastoj oziroma nazadovanje.

Mladinski del srečanja je bil v petek, 21. septembra, v Centru srednjega usmerjenega izobraževanja, kjer je bilo predstavljeno 15 poprečnih filmov in en video projekt. V razgovoru z avtorji, mentorji in organizatorji po prikazu filmov, je bilo največ pozornosti namenjeno video projektu, ki se je prvič pojavil na teh srečanjih.

V soboto, 22. septembra so se najmlajši avtorji, pionirji s svojimi mentorji zbrali v osnovni šoli na Koroški Beli. Sledil je skupni ogled jeklarne in tehničnega muzeja Železarne, nad čemer so bili udeleženci zelo navdušeni, in nekateri so šele po ogledu razumeli uporno borbo jesenjskih železarjev za gradnjo jeklarne 2.

V popoldanskih urah je v osnovni šoli na Koroški Beli potekala projekcija pionirskih filmov. Kvaliteta 23 prikazanih filmov je bila precej boljša kot v mladinskih izboru. Posebej moramo omeniti filme z avstrijske Koroške, katerih avtorji so letos prvič sodelovali na tem srečanju.

V večernem delu srečanja so učenci osnovne šole na Koroški Beli pripravili prijeten kulturni program, potem pa so udeležence srečanja pozdravili predsednik organizacijske odbora Branko Alt, predstavnik Skupščine občine Jesenice Dante

Jasnič in predsednik filmskovzgojnih delavcev Slovenije Tone Rački. Predstavnik ZKO Slovenije je vsem sodelujočim avtorjem podelil diplome in priznanja organizatorjem srečanja. Predstavnik amaterskih filmskih ustvarjalcev s Poljske je ob pozdravu izročil priznanja izbranim filmom in organizatorjem srečanja. Sledil je prikaz najboljših filmov iz pionirske selekcije in iz srečanja nasploh.

Na sprejemu, ki ga je za tem priredil za mentorje in goste predsednik ZKO Jesenice Joža Varl, so po njegovem pozdravu in po kratki predstavitvi kulturne dejavnosti in občine nasploh, svoje vtise o letošnjem srečanju povedali predstavniki Poljske, Švice in Italije. Živahne razprave ni hotelo biti konec in še posebno se je razvnela, ko sta italijanska predstavnik, prosvetna delavca iz Pise, zavrtela tri filme mladih filmarjev italijanskih šol. Naj pri tem kot posebnost omenimo, da je v italijanskih osnovnih in srednjih šolah filmska dejavnost, vključno s filmsko vzgojo poseben učni predmet; medtem ko se pri nas filmska dejavnost odvija v okviru svobodnih aktivnosti oziroma v krožkih, filmska vzgoja pa je bolj ali manj uspešno zaupana nekaterim predmetom. Seveda so zato tudi različni metodično — didaktični in vsebinski pristopi pri oblikovanju filmske kreativnosti pri mladih; pri nas sproščeni in samostojen pogled mladega človeka na okolje in dogodek, pri Italijanih pedagoško voden. Izrečenih je bilo tudi veliko koristnih mnenj in pobud, ki jih bodo mentorji — pedagoški delavci lahko uporabili pri svojem delu. Prehitro je bila ura krepko čez polnoč, ko so se odpravili k počitku.

Zadnji dan srečanja, v nedeljo popoldan, je bil razgovor žirije s pionirji in predstavitve filmske dejavnosti mladih na Poljskem in v Švici. Naj ob tem omenimo, da so predstavniki vseh štirih držav povabili mlade filmske delavce in mentorje iz Slovenije na njihova tovrstna srečanja. Udeleženci so se razšli z željo, da bi bila berač na prihodnjem 21. srečanju boljša ob takem delovnem programu in vzdušju, kot je bilo na Jesenicah.

ČUFARJEVE PLAKETE ZA LETO 1984

Na podlagi 3. člena sklepa o podelitvi Čufarjevih plaket skupščina Kulturne skupnosti Jesenice

RAZPISUJE ČUFARJEVE PLAKETE ZA LETO 1984

Čufarjeve plakete se podelijo organizacijam in posameznikom za:

- aktivnost in uspehe na področju kulturnih dejavnosti,
- ustvarjalno in poustvarjalno delo na področju kulture,
- dolgoletno uspešno delo na področju kulture,
- kvalitetne dosežke v posameznih kulturnih dejavnostih,
- dosežke strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- uspehe, ki pospešujejo kulturno dejavnost na področju propagande in publicitete.

Predloge za podelitev plakete lahko dajo občani, kulturne in druge organizacije ter društva.

Pisne predloge z obrazložitvijo predložite strokovni službi kulturne skupnosti, Titova 65, do 26. oktobra 1984.

LES COURTES IN »ŠVICARSKA«

Prav počasi se dvigajo meglice, dela se nov dan, lokalni vlak iz Stare Gorice pa brez občutkov drvi proti postaji Monfalcone. Kot vsak drugi dan se ljudje peljejo na delo in njihovi obrazi so mrki, zaspani, nekateri še dremajo, vsak pa ima svoje misli in skrbi o dnevu, ki prihaja. Le mi trije se s široko odprtimi očmi pogovarjamo in premlevamo že stokrat narejene načrte.

Peljem se v Francijo, natančneje v Chamonix, raj za vsakega alpinista; željnega pustolovščin in novih doživetij. Z vlakom bomo v ravni črti presekali Italijo od Monfalcone do Courmayeurja, od tam pa z avtobusom skozi znameniti montblanski predor v Chamonix. V Courmayeurju je nebo pokrito z gostimi oblaki. Bojimo se, da bo tako tudi na drugi strani močnega masiva. Prijetno smo presenečeni, ko nas na drugi strani pričaka popolnoma jasno nebo. Utaborimo se ob bližnjem avtokampu, na parkirišču. Občudujemo venec vrhov, ki obkrožajo Chamonix. Zaradi čistega ozračja so videti zasneženi vrhovi tri in štiritisočakov in ledenikov pod njimi kot na dosegu roke.

Ura je šest zvečer, sonce zahaja in zadnja gondola je pripeljala nad našimi glavami utrjene turiste iz vsega sveta z vrha Aig du Midi v Chamonix. Zanje je bil ta dan morda nepozabno doživetje ali pa le običajni turistični izlet. Za nas se, upam vsaj, tako doživetje šele začne. S težavo se spravimo spat. Za lahko noč poskušamo francoski kruh in rdeče vino. Naslednji dan se bomo ločili. Midva s prijateljem sva že mesec dni pred odhodom delala načrte. Izredno naju je mikala 850 m visoka ledena vesina v severni steni Les Courtes. Po njej teče Švicarska smer.

Natančno opoldne se s dvema ogromnima nahrbtnikoma, v katerih je vse, kar bova potrebovala naslednje dni, v debelih pumparkah in volnenih srajčah, s plastičnimi čevlji na nogah združiva v lokalni avtobus. V njem je že polno turistov v kratkih hlačah, v teniš copatah in s foto aparati v naročju. Sonce žge, njim je vroče, midva pa se znojiva kot v savni. Ko se približava po avtobusu do primernega počivališča za najina nahrtnika, naju spremljajo začudenji pa tudi zbadljivi pogledi. Tešiva se z mislijo, da bova kmalu z gondolo prispela na Les G. Montets na višini 3297 m, kjer se že lažje diha. V manjšem turističnem kraju Lognan izstopiva in odstopihava do gondolske postaje. Vstopiva v gondolo za trideset ljudi, pelje pa se nas samo pet. Zopet naju spremljajo začudenji pogledi treh Italijanov. Pet minut in že sva na srednji postaji. Tu prestopiva in preden se zaveva, se gondola ustavi na končni postaji, 3297 m nad morjem. Od tu se morava spustiti po ledeniku Argentiére do istoimenske kočice na višini 2771 m. Italijani, kateri vprašava za pot, nama svetujejo, naj natakneva dereze in v roko vzamemo cepin in se naveževa. Nekaj časa jih začudeno gledava, ko pa se sami začno pripravljati, tudi midva storiva tako. Vrv pustiva kar v nahrtniku. Po nekaj sto metrih zagledava v daljavi kočico in vsa razsežnost ledenika, na katerem je dobro vidna gaza, ki pelje do kočice. Ker je sonce raztopilo sneg, se na derezah delajo snežne cikle, zato bolj drsiva kot pa hodiva. Odločiva se, da dereze smameva. Italijani naju nezaupljivo gledajo, rečejo pa nóbene, le odbrijajo naprej in si med seboj izmenjajo nekaj besed.

Kmalu prideva v najnižjo točko na najini poti in odpre se nama čudovit pogled na vrhove, ki jih še nikoli v resnici nisva videla, poznava pa jih na pamet vse, saj sva prebrala precej knjig, kjer so omenjeni. Prvi na desni je Aig. Verte, slede mu vrhovi Les Droites z eno najmočnejših severnih sten, potem najin cilj Les Courtes in nazadnje v daljavi Aig. de Triolets. Na levi pa kraljuje vrh Argentiére, po katerem se imenujeta kočica in ledenik pod njim. Ozračje je mirno, le šum ledeniškega potoka moti popolno tišino. Odpraviva se naprej in iščeva prehode med ledeniškim razpokami.

Brez večjih težav, če odštejemo moj prelepi padec v vodo, prideva do kočice. Kmalu nad njo kraljuje najin plavi šotorček. V kočici in pred njo je vse polno turistov, ki naju vprašujejo gledajo in ko vprašava za vodo, najprej postavijo vprašanje: »Kam jutri?«. Ne prepirčana v svoj uspeh potihem poveva najin cilj. Po tem naju še bolj čudno gledajo. Zakaj, sva zvedela šele naslednji dan, ko sva se spoprijela s črnim, odurnim ledom in prhlkim snegom. Skuhava skromno večerjo in pripraviva opremo za naslednji dan. Vsa-ko stvar petkrat pretehtava, saj morava biti čim lažja, da bova čim hitrejša. Odpraviva se spat. Ob treh naju zbudi budilka in zagledava se v zvezdnato nebo, ki mu kraljuje skoraj polna luna. »Najina« stena je osvetljena in led se blešči. Spogledava se in čez petnajst minut sva pripravljena. Dragocena je vsaka minuta. Ob pol petih sva pod steno pri vstopu. Strah naju je. Ugotoviva, da je snega premalo, zato bo treba začeti po tridesetmetrski ledeni vesini, ki že spominja na vertikalno. Skuhava čaj podobno vodo in začneva. Ravno, ko sonce zamenja luna, prvič zakličem: »Varujem, lahko greš!«. Pripel sem na aluminijast vijak, zavrt v led in na prvih konicah derez. Potem se izmenjujema. Vsa-kih štiritisoč metrov si visel, počival in pustil prijatelja, da se muči naprej.

Prideva do pasu skal. V vodniku jih ni, ne na sliki, ne v opisu. Počasi spoznavava, zakaj toliko začudenih pogledov. Le nekaj centimetrov snega pokriva trdi granit. S težavo se baševa in goljufava čez. Najdeva novo vržno zanko za spust, znak, da je nekdo pred kratkim tu končal svoj vzpon. Gledava na uro in lažje odstavke plezava oba hkrati. Tako gre hitreje. Čaka naju še en pas skal in štiritisoč metrov do grebena.

Led je črn, trd, odbijajoč. Lopatica na cepinu je taka, kot bi jo našagali. Če hočeš izkoptati stopničko za noge, potrebuješ petnajst minut. Varujeva samo na oklih cepina in bajle, ki največ centimeter tičita v ledu in potihem želiva, da bi bilo vse v redu, saj nobeden od naju ni prepričan, da bi okli vzdržali morebitni padec. Za zavijanje vijakov ni časa, še danes morava biti pri najinem »plavku«. Končno greben. Vsakih deset metrov tičiva glavi v sneg in dihaiva, dihaiva. Predstavljam si opise iz Himalaje. Kako mora biti šele tam!

Ob 15. uri sva na vrhu 3856 m visokega Les Courtesa. Popadava v sneg. Potem se objameva in sreča je nepopisna. Razgled je čudovit, nebo temno modro in natančno pod nama skoraj kilometer zračne linije zagledava plavo piko, najin šotorček, ki je tako neobglen ob veliki kočici kot midva na ozkem grebenu.

Ob cigaretah in požirku vode se zaveva, da sva šele na pol poti. Čaka naju še sesto, o katerem veva zelo malo oziroma nič. Odpraviva se po grebenu. Kmalu zagledava stopinje, ki vodijo navzdol. Zdi se nama pretežko in prestrmo in odpraviva se naprej. Na koncu krusljivega grebena, kjer se vse podira pod nogami, zopet nič. Sonce že izgublja

svojo moč, bojiva se bivaka na tej višini, zato poskusiva sesto tam, kjer sva bila. Upava, da se led v daljavi le stika z ledenikom. Začneva. Še pred uro si niti pomisliti ne bi upala na tak sesto, sedaj pa nama gre za nohte. Prijatelj išče prehode, sam pa za seboj vlečem vrv, ki me vsake toliko časa prehiti. Misliiva samo še na ledenik in topel čaj, noge in roke pa delajo mehansko. Zbijajva obe okli, prednje konice derez in tako v nedogled.

Na skalnem grebenu, dvesto metrov nad ledenikom, naju-ujame noč. Hitro se pripraviva na mrzlo noč. Kuhava čaj in se v izmenah treseva. Malo tudi zaspiiva. Zjutraj zopet čaj in čakanje na sonce, ki naju bo spravilo v življenje. Čez dve uri in pol sva na ledeniku. Zopet se objameva. Čudovit dan je, midva pa z utrujenimi koraki stopava po ledeniku. Spet začuden obraz in isto vprašanje. »Domov«, odgovoriva. »Za dva dni je bilo čez glavo plezarije.« Povedo, da so naju vseskozi spremljali z daljnogledom in da sta še dva v sosednjem Les Droitesu že četrtri dan. Ko sva midva naslednji dan odhajala v dolino, sta bila v steni peti dan.

Najeva se. Oba boli glava, grla imava vnetja, nosova ožnana, ustnice pa na drobno razpokane. Spiva do naslednjega dne, ko se srečna odpraviva v dolino. Vse naju boli, pa vseeno veselo stopava po ledeniku.

Danes se je za naju končalo nepozabno doživetje.

20. in 21. avgusta 1984 sta plezala Rajko Noč in Klemen Volontar Švicarsko smer, severna stena Les Courtes, višina smeri: 850 m; ocena: 80, 70/55—60 st., čas vzpona: 9 ur.

V. K.

OB USTANOVITVI LOKOSTRELSKEGA KLUBA NA JESENICAH NEKAJ O LOKOSTRELSTVU

Na občnem zboru smo 8. septembra, ustanovili Lokostrelski klub Jesenice. Zato v nekaj nadaljevanjih želimo predstaviti lokostrelski šport in obenem zainteresirati čim več občanov, da bi pristopili v naše vrste, kar je tudi naš cilj. Le tako bi pridobili tekmovalce, ki bi zastopali naš lokostrelski klub, istočasno pa bi se povečala kvaliteta lokostrelstva. Nekoliko obširnejši zapis o lokostrelstvu je povzet iz knjižice OSNOVE LOKOSTRELSTVA. Naš naslov pa je: Cesta maršala Tita 71, telefon 83-416.

UVOD

Vedno hitrejši razvoj lokostrelstva v svetu in njegova ponovna uvrstitev na olimpijske igre leta 1972 v Münchnu, je imel tudi v Sloveniji velik odmev. Rezultat tega in dela mlade lokostrelske zveze so številni novi klubi, zanimanje armade in milice za lokostrelski šport ter taborniška lokostrelska tekmovanja. V Sloveniji je trenutno veliko vrhunskih tekmovalcev, saj je kar 90 % članov državne reprezentance iz naše republike. Tej kvaliteti pa množičnost zaradi objektivnih razlogov ne sledi v takem razmerju, kot bi bilo zaželeno. Primanjkuje predvsem strokovnjakov, ki bi pomagali pri organizaciji klubov, vodenju tečajev in treningov tekmovalcev, primanjkuje pa tudi slovenske strokovne literature.

KRATKA ZGODOVINA LOKOSTRELSTVA

Kdaj je pračlovek izumil lok in puščico, ne moremo natančno ugotoviti, lahko pa trdimo, da je bila to ena prvih in najpomembnejših tehnoloških revolucij, ki je omogočila človeku kontrolirati večji del narave. Zgodovinarji ocenjujejo, da izhaja lok iz kamene dobe, ki je trajala približno milijon let in se končala okoli leta 6000 pr. n. št. na daljnem in bližnjem Vzhodu in le 3000 let pr. n. št. v Evropi. Dokazuje za to trditve so našli v španskih jamah, kjer so odkrili risbe lovcev z loki, ki izvirajo iz obdobja zgodnjega paleolitika. Med ljudstva, ki jim zgodovinarji pripisujejo veliko spretnost pri izdelavi in uporabi loka in puščice, lahko uvrstimo Egipčane, Perzijce, Asirce, Mongole, Turke. Oblike, materiali in načini izdelave lokostrelske opreme so se pri posameznih narodih razlikovali. Vrhunec v izdelavi in uporabi so dosegli Mongoli in Turki in njihove oblike lokov uporabljamo še danes pri izdelavi moderne lokostrelske opreme.

V Evropi se je lokostrelstvo najbolj razvilo v Angliji, kamor so lok in puščice prinesli Normani v letih 850—950 po našem štetju. Lokostrelska oprema je kmalu postala redno orožje takratnih armad. Številne bitke, zlasti med Normani in

Angleži, pričajo o izredni pomembnosti tovrstnega orožja, ki se je po obliki bistveno razlikovalo od lokov vzhodnih narodov. Lok, ki so ga uporabljali, se je imenoval dolgi lok (long bow). To je bila 1,80 cm dolga enakomerno obdelana palica, ki je bila na obeh koncih povezana s tetivo črevesnega izvora ali z vlakni posameznih rastlin.

Lokostrelstvo pa ni ostalo samo bojna večšina, ampak se je kmalu uveljavilo tudi kot tekmovalna panoga. Že v zgodnjem srednjem veku so imeli v Angliji organizirane lokostrelske turnirje, in od vladavine Henrika (1068—1135) do Elizabete (1533—1603) je predstavljalo lokostrelstvo del obveznih vaj vseh svobodno živčih ljudi. V letu 1545 je bila napisana prva knjiga o lokostrelskih veščinah, prvo lokostrelsko združenje pa je bilo ustanovljeno leta 1381 v Bruslju in deluje še danes. Najbolj znana lokostrelska združenja v Angliji so bila ustanovljena nekoliko kasneje: The royal Company of Archers of Edinburgh 1676, Topophilite 1781 in Woodmen of Arden 1785.

Ta združenja od danes niso prekinila svojega delovanja. Prvo lokostrelsko združenje v Ameriki je bilo ustanovljeno leta 1828 z nazivom United Bowmen of Philadelphia. Leta 1861 je bila v Angliji ustanovljena Grand National Archery Society in leta 1879 The National Archery Association v Združenih državah Amerike. To sta najstarejši amaterski organizaciji, ki delujeta še danes. Zanimanje za lokostrelstvo se je v Ameriki povečalo zlasti po izdaji knjige »The Witchery of Archery« (Magičnost lokostrelstva) leta 1878, ki jo je napisal M. Thompson, prvi predsednik National Archery Association in oče modernega lokostrelstva.

Z odkritjem ognjenega orožja sta lok in puščica izgubila prvotni pomen bojnega orožja in se začela uveljavljati kot športni rekvizit in pripomoček za lov. Začetek 20. stol. je prinesel lokostrelstvu svetovno veljavo in leta 1931 je bila ustanovljena svetovna lokostrelska organizacija Federation Internationale de Tir a l'Arc — FITA. Ta je združila takrat obstoječa pravila, ki so jih potrdile prve članice te organizacije: Belgija, Francija, Poljska in Švedska.

(se nadaljuje)

ODGOVOR NA SESTAVEK »PRIJAZNOST V GORSKIH POSTOJANKAH«

V 36. številki glasila Železar je bil objavljen sestavek pod tem naslovom, v katerem »razočarani planince« poudarja, oz. opozarja na dve nepravilnosti, ki jih je kot ljubitelja gora doživel v Tičarjevi koči na Vršču:

— glasnost točajke pri komuniciranju s strežnico,

— slabo zapiranje vrat.

Obiskovalci Tičarjevega doma na Vršču so pretežno tranzitni potniki (teh je več kot 90 %) in obiskovalci naših gora v okolici Vršča (okrog 10 %).

Tranzitni potniki se na našem najvišjem gorskem prelazu ustavijo le za kratek čas, nato pa se odpeljejo dalje. V teh piclih 30 minutah je treba postreči 50 potnikov, kolikor jih je v avtobusu in ustreči njihovim najrazličnejšim željam. Med tem časom pa pridejo novi gostje iz naslednjih avtobusov in osebnih avtomobilov, tako da jih je na trenutke toliko, da je nemogoče streči za mizami. Ob taki množici gostov se dogovor med točajko in strežnico ne more odvijati v normalnem tonu, temveč nekoliko glasneje. To bodo potrdili tisti obiskovalci našega doma, ki so tak naval doživeli. Takšno gnečo, ko množica ljudi hoče biti postrežena čim prej, posamezniki tudi izkoristijo, da se izognjejo plačilu, zato točajka upravičeno zahteva, da se naročeno takoj plača.

Upravni odbor PD Jesenice
Pavel Dimitrov

KLJUB SLABEMU VREMENU PIKNIK USPEL

Osnovna organizacija sindikata delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve je organizirala v soboto, 22. septembra, piknik na Poljanah. Še večjo udeležbo, ki je bila sicer zadovoljiva, je preprečilo zelo slabo vreme. Kljub temu so bila izvedena nekatera predvidena tekmovanja in to v streljanju z zračno puško, tekih v »zaključih«, drsanju na deskah in vlečenju vrvi. Tekmovali so tudi upokojeni delavci in svoji, rezultati pa so bili naslednji:

Streljanje z zračno puško — moški: 1. Darko Gregori — 79 krogov, 2. Ivo Rajer — 75 krogov, 3. Emil Kristan in Ivo Gre-

gori — 71 krogov; ženske: 1. Julijana Slamnink — 64 krogov, 2. Metka Urbanec — 29 krogov, in 3. Anica Kavčič — 18 krogov.

Tek v »zaključih«: 1. Samo Razinger, 2. Darko Gregori in 3. Janez Vilman. V drsanju na deskah je zmagala ekipa: Borut Razinger, Franc Gubanc in Vinko Alič.

V vlečenju vrvi je ekipa delovne skupnosti KO-Fl napovedala dvoboj udeležencem piknika TOZD Žičarna in jih premagala z 2:0.

Zaradi zelo slabega vremena so odpadla tekmovanja z žogo. J. S.

STRELSKO TEKMOVANJE REZERVNIH VOJAŠKIH STAREŠIN

V soboto, 22. septembra, je občinska konferenca Zveze rezervnih vojaških starešin Radovljica v sodelovanju z občinskim štabom za teritorialno obrambo izvedla strelsko tekmovanje rezervnih vojaških starešin v občini Radovljica. Kljub zelo slabemu vremenu se je tekmovanja na strelišču v Ribnem pod Ribensko goro udeležilo 144 članov KO ZRVS, ki so tekmovali v 26 ekipah po pet članov. Prvo mesto je osvojila tretja ekipa KO ZRVS Radovljica v sestavi: Janko Stusek, Marjan Fon, Anton Knaflič, Franc Jensterle in Boro Kukič. Dosegli so 396 krogov in osvojili pokal. Drugo mesto je osvojila druga ekipa KO ZRVS Radovljica s 375 krogi, tretje mesto pa druga ekipa iz Bohinjske Bistrice s 369 krogi.

Tekmovalci so streljali s pištolo in z avtomatsko puško.

Ciril Rozman

KAM NA REKREACIJO?

PONEDELJEK: splošna rekreacijska vadba v osnovni šoli bratov Žvan v Gorjah — od 20. do 22. ure;

TOREK: splošna rekreacijska vadba v telovadnici CSUI na Jesenicah — od 20. do 22. ure;

SREDA: splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice — moški od 20. ure do 21.30;

interesna skupina KOŠARKA v telovadnici CSUI od 18. do 20. ure;

ČETRTEK: splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice — ženske od 20. ure do 21.30;

splošna rekreacijska vadba v telovadnici CSUI Jesenice od 20. do 22. ure;

splošna rekreacijska vadba v osnovni šoli bratov Žvan v Gorjah od 20. do 22. ure;

PETEK: interesna skupina ODOBJKA v telovadnici CSUI od 20. do 22. ure;

drsanje v hali v Podmežakli od 20. do 22. ure — vstop možen samo z izkaznico za vstop v Železarno.

CELOTEDENSKA REKREACIJA:

Kegljanje na asfaltu na kegljišču po razporedu, ki so ga dobili vsi športni referenti v TOZD in delovnih skupnostih in je objavljen v Železarju.

Komisija za športno rekreacijo
pri IO konferenci OOS ŽJ

RAZPORED REKREACIJSKIH UR ZA DELAVCE ŽELEZARNE JESENICE V KEGLJANJU NA ASFALTU OD 1. OKTOBRA 1984 DO 31. MAJA 1985

Ponedeljek	9.—12. ure	16.—17. ure	17.—18. ure	18.—19. ure	19.—20. ure	20.—21. ure	21.—22. ure
1. steza	Rem. del.	Valj. žice	Plavž	Vzdržev.	Vzdržev.	Rem. del.	Rem. del.
2. steza	Rem. del.	Valj. žice	Plavž	Vzdržev.	Vzdržev.	Rem. del.	Rem. del.
3. steza	Jeklarna	HV Bela	Jeklarna	Vzdržev.	Vzdržev.	Rem. del.	Rem. del.
4. steza	Jeklarna	HV Bela	Jeklarna	Vzdržev.	Vzdržev.	Rem. del.	Rem. del.
Torek							
1. steza	Upok. ŽJ						
2. steza	Upok. ŽJ						
3. steza	Upok. ŽJ						
4. steza	Upok. ŽJ						
Sreda							
1. steza	Plavž	Žičarna	Žičarna	Del. sk.	Del. sk.		
2. steza	Žičarna	Elektrode	Elektrode	Del. sk.	Del. sk.		
3. steza	VBS	Vrat. pod.	Vrat. pod.	Del. sk.	Del. sk.		
4. steza	Jeklovlek	Jeklovlek	Jeklovlek	Del. sk.	Del. sk.		
Četrtek							
1. steza	Upok. ŽJ						
2. steza	Upok. ŽJ						
3. steza	Upok. ŽJ						
4. steza	Upok. ŽJ						
Petek							
1. steza	Vzdržev.	Livarna	Transport	VBS	Profilarna	Str. del.	Str. del.
2. steza	Energetika	Livarna	Transport	VBS	Žebjarna	Str. del.	Str. del.
3. steza	Transport	Valj. d. p.	HV Jesenice	VBS	Družb. preh.	Energetika	Str. del.
4. steza	Str. del.	Valj. d. p.	HV Jesenice	VBS	Žebjarna	Energetika	Str. del.
Sobota							
1. steza	Mladina ŽJ						
2. steza	Mladina ŽJ						
3. steza	Upokojeanci ŽJ						
4. steza	Upokojeanci ŽJ						

GREGORČIČEVE PLAKETE ZA LETO 1984

Na podlagi sklepa skupščine o podelitvi Gregorčičevih plaket v letu 1984 Telesnokulturna skupnost Jesenice

RAZPISUJE GREGORČIČEVE PLAKETE ZA LETO 1984

Za podelitev Gregorčičeve plakete so lahko predlagane organizacije ali posamezniki za:

- aktivnost in uspehe pri razvijanju množičnosti na področju telesne kulture,
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture,
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih,
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev lahko dajo vsi občani, telesnokulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi pisno na: Telesnokulturna skupnost Jesenice, Titova 65, do 26. oktobra 1984.

REPERTOARNI NAČRT GLEDALIŠČA TONE ČUFAR ZA SEZONO 1984/85

PREDSTAVE DOMAČE IGRALSKE SKUPINE:

- 1) Friederich Dürrenmatt: FIZIKI (kriminalna komedija o treh največjih svetovnih fizikih. Režija Andrej HIENG, premiera v mesecu oktobru 84.);
- 2) Leopold Suhodolčan: FIGOLE FAGOLE (mladinska sodobna komedija. Režija Vera Smukavec, premiera v novembru 84.);
- 3) Branko Hofman: MOŽ BREZ OBRABA in Balbina Battelino Baranovičeva: GERMAINE IN PES (dve monodrami, združeni v enem gledališkem večeru. Režija Vesna Arhar, premiera v decembru 84.);
- 4) Bertolt Brecht: MALOMEŠČANSKA SVATBA (komedija, režija Vesna Arhar, premiera januar 85.);
- 5) France Prešeren: KRST PRI SAVICI (velika tragična pesnitev našega pesnika, prvič uprizorjena na slovenskem odru. Režija Miran Kenda) in Garick-Smole: VARH (komedija, režija Vera Smukavec, premiera v februarju 85.).

PREDSTAVE GOSTUJOČIH GLEDALIŠKIH SKUPIN:

- Gostovanje treh gledališč s po eno predstavo, in sicer:
- Prešernovo gledališče iz Kranja,
 - Sentijsko gledališče iz Ljubljane in
 - komorno gledališko delo s poklicnimi izvajalci.
- Abonentskim naročnikom nudimo v sezoni 1984/85 skupno osem gledaliških predstav: pet domačih in tri predstave gostujočih gledališč.
- Letos smo se odločili, da uvedemo dva nova abonmaja, in sicer ABONMA PREMIERSKI (premiere bodo praviloma ob sobotah) in ABONMA UPOKOJENSKI (zanje smo rezervirali ponedeljke). Ostale abonmaje smo poimenovali po dnevih: ABONMA TOREK, ABONMA SREDA in ABONMA ČETRTEK. Vabimo k vpisu individualne in kolektivne abonente. Individualni naročniki se lahko vpišejo osebno v pisarni gledališča, tisti pa, ki se boste odločili za obisk naših predstav prek svoje delovne organizacije, boste prejeli vstopnice prek vaših poverjenikov.

Vpisovanje abonmaja bo vsak dan v pisarni gledališča Tone Čufar, od 3. septembra do 21. septembra 1984, vsak delavnik od 10. do 12. ure in od 16. do 17. ure.

Za zamudnike bomo vpis podaljšali še od 1. do 5. oktobra 1984, prav tako od 10. do 12. ure in od 16. do 17. ure v pisarni gledališča.

Cene abonmajev:

- abonma premierski sobotni — 650,00 in 570,00 din,
- abonma ponedeljek, upokojenski — 450,00 in 390,00 din,
- abonma individualni in kolektivni — 550,00 in 480,00 din.

Abonma lahko vplačate v celoti ob vpisu ali v treh obrokih. Abonenti kateregakoli abonmaja imajo pravico do nakupa vstopnic za gostovanja drugih gledališč po nižji ceni, če ob nakupu pokažejo abonentsko kartico.

Poleg rednega repertoarja za sezono 1984/85 pa bomo skušali naše delo obogatiti še z drugimi gledališkimi oblikami. Tako bomo nadaljevali z otroškimi matinejami, ki se bodo vrstile vsakih štirinajst dni od sredine oktobra do sredine aprila, v mesecu decembru pa bodo kar vsako nedeljo dopoldne.

Pripravljamo pa tudi vrsto literarnih in pesniških večerov od starejše do sodobne slovenske in tuje proze ter poezije. Izven rednega repertoarja pa pripravljamo še tri uprizoritve, ki bodo namenjene predvsem predstavam na prostem, v poletnem času. To potujoče gledališče, ki ga bomo imenovali GLEDALIŠČE NA KAMIONU, obsega naslednja tri dela:

- Thorntona Wilderja: SNUBAČKO, Antona Tomaža Linhartar ŽUPANOVO MICKO in Jeana Clauda Danauda: ŽENSKO ROČNO DELO.

Podrobne informacije o vpisu dobite osebno ali po telefonu 064-81-260. Veseli bomo vašega obiska!

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in sodelavkam obrata elektro remončnih delavnic se iz srca zahvaljujem za izredno lepa darila, ki so mi jih podarili ob odhodu v pokoj.

Posebno zahvalo bi rad izrazil sodelavkama Sonji in Lidiji, ki sta mi ob slovesu tako lepo opisali delo na delovnem mestu in moj najljubši hobij v prostem času — LOV, zato še enkrat vsem najlepša hvala. Želim obilo uspeha pri delu, predvsem pa zdravja!

Zdravko Noč

ZAHVALA

Občinskemu odboru ZZZB NOV Jesenice, ZVVI Sava-Podmežakla, nekdanjim sodelavcem PIV energije in vsem posameznikom, ki so mi čestitali pisno ali osebno, me obdarovali s cvetjem in darili ob mojem življenjskem jubileju, se iskreno zahvaljujem.

Draga Ulčar

ZAHVALA

Osnovni organizaciji, sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice se iskreno zahvaljujem, ker mi je omogočila brezplačno letovanje na morju.

Vladimir Kerštajn

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem prazniku.

Matevž Urh

ZAHVALA

Udeleženci tridnevnega izleta upokojencev v dom železarjev v Crikvenici se izvršnemu odboru Društva upokojencev Jesenice iskreno zahvaljujejo za organizacijo izleta. Po strežba in vljudnost v domu sta bili enkratni.

Zahvaljujemo se vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli k prijetnemu vzdušju, ki je bilo vse tri dni res prisrčno do srečne vrnitve domov, k čemur je pripomogla tudi discipliniranost udeležencev.

Takih ali drugačnih izletov si prav gotovo želimo tudi v prihodnje.

Udeleženci izleta

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu. Društvu želim še dosti uspeha pri delu v korist vseh članov.

Miha Delopst

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 29. septembra, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

ROŽCA — sam. trgovina na Plavžu, Titova 79 in DELIKATESA — Kašta 3 na Koroški Beli, V. Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu oktobru bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice ponovno prosi svoje člane, ki za leto 1984 še niso poravnali članarine in prispevka za vzajemno samopomoč, da to storijo najpozneje do 5. oktobra. Predvsem jo naj čim prej poravnajo tisti, ki so člani vzajemne samopomoči.

Uradne ure v domu društva so vsak torek in petek od 16. do 18. ure.

ČLANOM DU JAVORNIK — KOROŠKA BELA

Članski sestanek bo v soboto, 6. oktobra, ob 16. uri v prostorih doma društva na Javorniku, pot Otmarija Novaka 7. Vljudno vas vabijo odborniki!

REŠITEV KRIŽANKE IZ 37. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

Biljard, otiaier, razkop, kol, ON, Rendez vous, vejica, nitka, alizarin, SG, III, Kočevski rog, Apo, Lap, Erede, Ob, Adrar, Irig, kapa, Nanos, sine, stolp, Oto Pestner, Avila, Selo, eta, ranar, Tkač, tul, Nina, Ema, MD.

UGANKARSKI SLOVARČEK

ARAKAN — do 2000 m visoko gorovje v Burmi.
JAMAJKA — otok Velikih Antilov z glavnim mestom Kingston.
PADOVA — mesto v severni Italiji.
WATT — angleški inženir, izumitelj prvega uporabnega parnega stroja (James, 1736—1819).

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

28. septembra, amer. barv. erot. film SOSTANOVALKI ob 17. in 19. uri, ob 21. uri amer. barv. akcij. drama — premiera ROCKY II.

29. septembra, amer. barv. pust. film RAMBO ob 17. in 19. uri. Cene zvišane!

30. septembra, amer. barv. pust. film RAMBO ob 17. in 19. uri.
1. oktobra, amer. barv. fant. srhljivka ZVER V ČLOVEKU ob 17. in 19. uri.

2. oktobra, amer. barv. karate film ŠTIRJE ASI ob 17. in 19. uri.
3. oktobra, amer. barv. pust. fantastika SUPERMAN II. ob 18. in 20. uri. Cene zvišane!
4. oktobra, ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

28. septembra, amer. barv. pust. film RAMBO ob 18. in 20. uri

29. septembra, amer. barv. erot. film SOSTANOVALKI ob 18. in 20. uri. Film ni primeren za otroke!

30. septembra, amer. barv. risani film TOM IN JERRY ob 16. uri, ob 18. in 20. uri amer. barv. erot. film SOSTANOVALKI.

1. oktobra, amer. barv. pust. fantastika SUPERMAN II ob 18. in 20. uri.

2. oktobra, amer. barv. pust. fantastika SUPERMAN II ob 18. in 20. uri.

3. oktobra, ZAPRTO!

4. oktobra, amer. barv. akcij. drama ROCKY II ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

30. septembra, japon. barv. erot. film 1001 NOČ V TOKIU ob 20. uri. Film ni primeren za otroke!

4. oktobra, amer. barv. fant. film JEDIJEVA VRNITEV ob 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

28. septembra, amer. barv. risanka TOM IN JERRY — OSKARJEVCA ob 20. uri.

29. septembra, amer. barv. akcij. drama ROCKY II ob 20. uri.

2. oktobra, amer. barv. erot. film SOSTANOVALKI ob 20. uri. Film ni primeren za otroke!

OBVESTILO BORCEM KOKRŠKEGA ODREDA

Občinski odbor Zveze združenj borcev NOV Jesenice obvešča vse borce Kokrškega odreda, da bo v petek, 5. oktobra, ob 19. uri v domu upokojencev na Selu v Žirovnici podelitev spominskih prtov.

Spominske prte je ob 40-letnici obnove odreda v Dragi pripravil in podaril kolektiv tekstilne tovarne IBI iz Kranja.

Pričakujemo čim večje število borcev Kokrškega odreda.

VABILO V CICIBANOV VRTEC

Vzgojnovarstvena organizacija Jesenice vabi otroke (ki ne obiskujejo vrta), rojene januar, februar 1981., 1980. in 1979. leta, v CICIBANOV VRTEC, v sredo, 3. oktobra, ob 15. uri, in sicer:

- otroke iz KS Javornik-Koroška Bela in Blejska Dobrava v VVE Cilke Zupančič, Cankarjeva 4/e,
- otroke iz KS Sava in Podmežakla, v VVE Julke Pibernik, Tomšičeva 3.,
- otroke iz KS Plavž, Hrušica in Planina pod Golico v VVE Anželce Očepek, Tavčarjeva 3/a.

Uprava VVO Jesenice

JESENSKO PRVENSTVO V KROSU

ZVEZA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ JESENICE — komisija za množični šport in komisija za šolska športna društva razpisujeta JESENSKO PRVENSTVO V KROSU, ki bo v sredo, 3. oktobra, ob 15.30 pri Zvagnu za Savo na Jesenicah.

Tekmovalne kategorije zajemajo vse starosti od starejših cicibank in cicibanov do veteranov in pripadnikov JLA. Tekmovalke oziroma tekmovalci bodo tekmovali v ustreznem razredu — kategoriji.

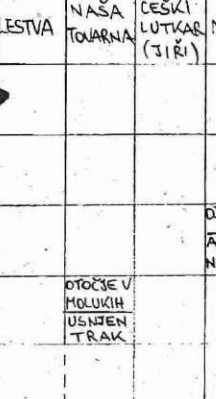
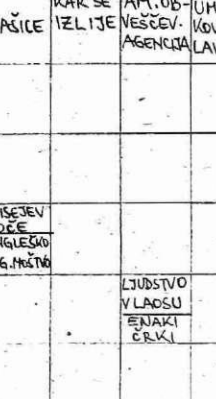
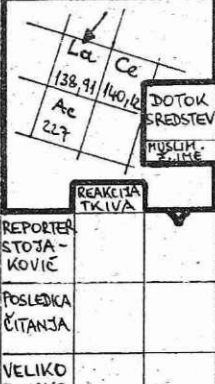
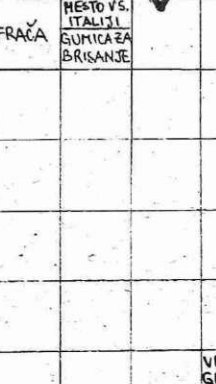
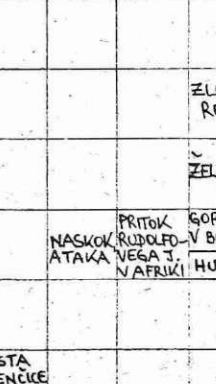
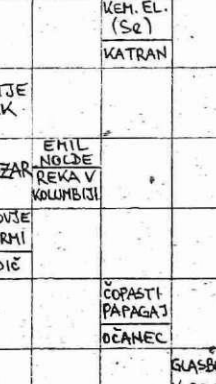
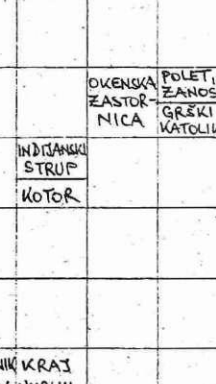
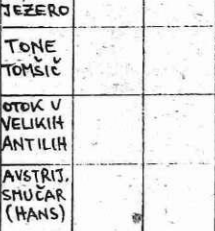
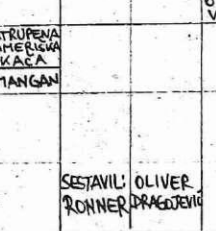
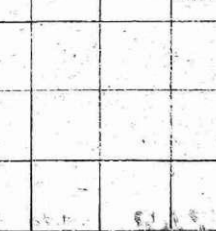
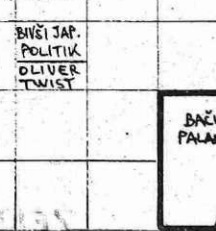
Organizator si pridržuje pravico, da spremeni čas in kraj tekmovanja, če bodo to zahtevale okoliščine. Sprememba bo objavljena po lokalni radijski postaji Triglav dan pred tekmovanjem.

Prvi trije uvrščeni tekmovalci in tekmovalke v vseh kategorijah prejmejo medalje, vsi nastopajoči pa TRIM značke. Prvouvrščena ekipa šolskih športnih društev osnovnih šol pa pokal v trajno last.

Prvi trije uvrščeni tekmovalci od mlajših pionirjev dalje imajo pravico udeležiti se republiškega prvenstva v jesenskem krosu za pokal DELA, ki bo 20. oktobra v Litiji.

Prijave sprejema ZTKO Jesenice v dopoldanskem času oziroma eno uro pred pričetkom na dan tekmovanja.

Hkrati ZTKO obvešča vse ljubitelje rekreacijskega balinanja, da se prične občinsko tekmovanje za leto 1984 v nedeljo, 30. septembra, ob 8. uri na balniščih balinarskega kluba Jesenice v Logu Ivana Krivca na Plavžu.

ŠE VEDNO SPREMENLJIVO

Hokejisti Jesenic nadaljujejo s spremenljivimi igrami. Proti KAC v Celovcu katastrofa 2:12 (2:3, 0:6, 0:3), proti Auronzu na njegovem igrišču pa neodločen izid 3:3 (2:0, 1:2, 0:1).

Ker bo ta tekst v tiskarni pred zadnjim nastopom Jeseničanov v pokalu Alpe-Jadrana v Ljubljani proti Olimpiji, ne moremo dati zaokrožene ocene, toda tudi brez izida zadnjega srečanja nam je povsem jasno, da hokejisti Jesenic kljub nekaterim slabim igram niso pozabili hokeja.

Za takšno trditve je več dokazov, seveda pa je še pre zgodaj, dajati kakršnekoli resnejše ocene, saj smo praktično šele na začetku sezone. Značilnost pa je, da so večkratni prvaki igrali spremenljivo. Spomnim se: proti Olimpiji na Jesenicah slaba predstava in poraz. Nato proti ekipi KAC na Jesenicah izredna igra naših in neodločen izid, čeprav bi morali naši zmagati. Nato zopet slaba igra proti Auronzu in poraz sredi Jesenic, še slabše pa je bilo v Celovcu proti KAC in nazadnje neodločen dvoboj z Auronzom na »vročem« italijanskem ledu.

Če se ustavimo prav pri tem hudem porazu, lahko rečemo, da so naši na celovškem ledu sicer igrali hokej, vendar v tej igri ni bilo veliko hokejskega. Ni čudno torej, da so doživeli poraz. Pod vtisom slabih iger, zadnjih dveh porazov, pa tudi trener Boris Svetlin je napovedal odstop, so jeseniški hokejisti odpotovali v Italijo. Na tekmi z Auronzom jih je s klopi vodil tehnični vodja Roman Smolej, poškodovanega vratarja Pretnarja pa je moral zamenjati Aleksander Cigan. Da bi bila mera polna, so domačini že v četrti minuti povedli z 2:0. Vse se je torej obrnilo proti jeseniškemu hokejistom. To še posebej

poudarjamo, kajti kljub vsem težavam, kljub dejstvu, da so odigrali malo tekem v tej sezoni, da so ostali brez nekaterih igralcev, pa tudi telesnih moči nimajo dovolj, so prav v nadaljevanju srečanja z Auronzom dokazali, da znajo igrati hokej. Nadaljevanje se je namreč odvijalo v slogu jeseniških hokejistov. Igrali so svojo igro. Hitro in domiselno, podprto tudi z ostrino, kar pa ni odlika naših. Razmerje na igrišču se je kar hitro spremenilo in naši so bili tisti, ki so narekovali tempo.

To je bila zelo dobra predstava večkratnih prvakov Jugoslavije, ki so se, na žalost, izkazali (kolikokrat smo o tem že pisali!) kot sila neučinkoviti in neiznajdljivi strelci. Če bi izkoristili le tiste najbolj ugodne prilike, bi zmagali z nekaj zadetki razlike, toda ne znajo in ne znajo zadeti mreže. Res je tudi, da je domači vratar Baretta branil zelo dobro.

Neodločen rezultat je vsekakor spodbuda za nadaljevanje sezone, še bolj pa je pomembno, da so jeseniški hokejisti znova dokazali, da znajo igrati dober hokej. Res je sicer, da je nekaj vrzeli, ki jim onemogočajo, da bi dosegali še vidnejše uspehe, denimo, ostra igra in učinkovitost, pa tudi kondicije ni nikoli dovolj, toda pomembno je, da so nam dokazali, kako ni vse tako črno, kot je bilo videti po nekaj letošnjih porazih.

V Auronzu so bili strelci za naše: Hafner, S. Šcap in Bešić. Omeniti pa moramo prispevek dveh mlajših igralcev, ki šele nabirata izkušnje. Rekli smo, da v Italijo ni odpotoval Cveto Pretnar, ki ga je zamenjal Aleksander Cigan. Svojo nalogo je opravil zelo dobro in to je še eno prijetno spoznanje več. Odlično je igral tudi mladi napadalec Kopitar. D.

OBVESTILO PIONIRJEM — ŠAHISTOM

Šahovsko društvo Jesenice obvešča pionirke in pionirje, da se 3. oktobra, ob 17. uri prične šahovski krožek pod vodstvom mojstrskega kandidata Alojza Železnika. Društvo vabi vse pionirke in pionirje, ki želijo igrati šah, da se krožka udeležijo. Krožek bo enkrat tedensko oziroma po dogovoru.

Šahovsko društvo Jesenice

HITROPOTEZNI TURNIR

Šahiste obveščamo, da bo v soboto, 29. septembra, ob 18. uri prvi hitropotezni turnir v sezoni 1984/85.

Odbor ŠD Jesenice

POMEMBNI ZMAGI JESENIŠKIH NOGOMETASEV

V preteklih dneh so jeseniški nogometaši odigrali dve tekmi in obakrat slavili zmago. V sredo so na igrišču v Podmežakli odigrali tekmo za pokal maršala Tita za področje Gorenjske in premagali moštvo Lesc z rezultatom 4:2, polčas 2:2. Gole za Jesenice so dosegli: Lamberger 2 ter Sulejman in Pihler po enega.

V nedeljo so igrali prav tako na igrišču v Podmežakli, in sicer so v nadaljevanju slovenske območne nogometne lige zahod premagali vodilno moštvo na lestvici Elan iz Novega mesta z rezultatom 2:1, polčas 2:0. Igralci obeh moštev tokrat niso mogli pokazati svojih nogometnih kvalitiet, saj je tekma potekala v pravem nalivu in na blatnem in razmočenem igrišču.

Jeseničani so bili v prvem polčasu bolj širši in zasluženo povedli z 2:0. Igralci Elana so v nadaljevanju igrali zelo ofenzivno in le nekaterim dobrim obrambnim potezam in morda tudi slabim pogojem na igrišču se Jeseničani lahko zahvalijo, da igralci Elana niso izenačili.

Za Jesenice so igrali: Spahič, Hadži-osmanović, Blagojevič, Ibrahimović, Ignjatović, Troha, Catak, Omanović, Džamastagić, Lamberger (Trkulja) in Pihler.

Po petih kolic na lestvici vodi Stal z osmimi točkami, Jeseničani pa so s petimi točkami na sedmem mestu. V prihodnjem kolu, ki bo 7. oktobra, bodo gostovali pri moštvu Ljubljane.

V nedeljski predtekmi so mladinci Jesenic premagali sovratnike Elana z rezultatom 4:2, polčas 1:0. Gole za Jesenice so dosegli: Mitrovič 2 ter Husič in Zokič po enega. Pionirji Jesenic so v okviru gorenjske lige premagali Reteče z rezultatom 3:0.

J. R.

SMUČARSKI SKOKI

V soboto, 22. septembra je bilo v Ljubljani v Mostecu letošnje republiško prvenstvo na plastičnih skakalnicah v kategoriji mlajših mladincev. Na tekmi na šestdesetmetrski skakalnici se je zbralo okoli štirideset mlajših mladincev, kolikor jih zdaj, skupaj s pionirji, ki so imeli pravico nastopa, premoremo v Sloveniji.

V tej kategoriji so letos najmočnejši skakalci ljubljanske Ilirije, ki so to ob dodatni prednosti domačega objekta, tudi izdatno potrdili, zmagal pa je Janus. Tekmovalci Zirovnice-Jesenice, ki so se s skakalnicami srečali prvič, niso imeli posebne možnosti za vidnejše uvrstitve. Še največ sta dosegla pionirja Gasperin, ki je bil 16. in Petek, ki je bil 19. Kaltenekar je bil dvajseti, Legat 25., Košelnik 30. in Modrijan 32.

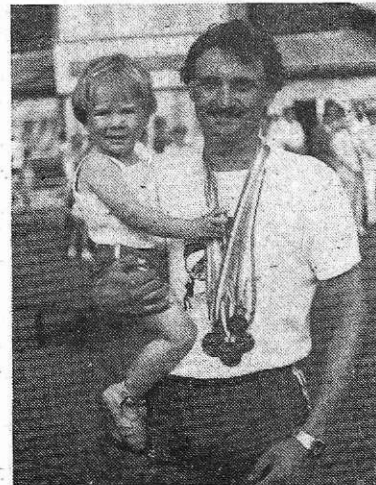
Štirje cicibani TVD Partizana Žirovnica so se dan kasneje udeležili meddruštvene tekme v Moravah. Med mlajšimi cicibani (po novem so to pionirji »C«) je zasedel Zupan iz Zapuž šest mesto, Kokalj iz Begunj pa deveto. Izvrstna sta bila spet starejša cicibana, oziroma pionirja »B« Ravnik iz Zatrebnice in Terek iz Lesc, ki sta osvojila prvo in drugo mesto.

M. G.

PREDSTAVLJAMO VICE PRVAKE SVETA

Pretekli teden smo predstavili tri od petih članov državne reprezentance, ki je na svetovnem prvenstvu v padalstvu osvojila srebrno kolajno v skupinskih skokih na cilj. Danes predstavljamo še Benjamina Šmida in Romana Božiča, oba trenerja Draga Benčiča — »Kengsa« in Srečka Medvena pa bomo v prihodnji številki.

BENJAMIN ŠMID, star 23 let, poročen in ima dve leti starega sina. Stanuje na Bledu. Končal je šolanje na Fakulteti za obramboslovje (FSPN) in poučuje na Centru srednjih šol v Radovljici. S padalstvom se je pričel ukvarjati leta 1978, doslej pa je opravil 1435 skokov, kar je najmanj med srebrno peterico. Vzrok je v eno in polletni odsotnosti s tekmovališča. Leta 1982 se je z leško ekipo osvojil naslov državnih prvakov, nato pa zbolel za meningitisom. Po dolgotrajnem zdravljenju je letos prvič nastopil na republiškem prvenstvu in se dobro uvrstil. To mu je dalo poleta, da se je za državno prvenstvo še vestneje pripravil. Uspeh je bil za povratnika presenetljiv: tretje mesto v figurah, drugo mesto v skokih na cilj, drugo v generalni razvrstitvi in drugo v skupinskih skokih na cilj z drugo leško ekipo, prva ekipa ALC pa je bila zmagovalca.

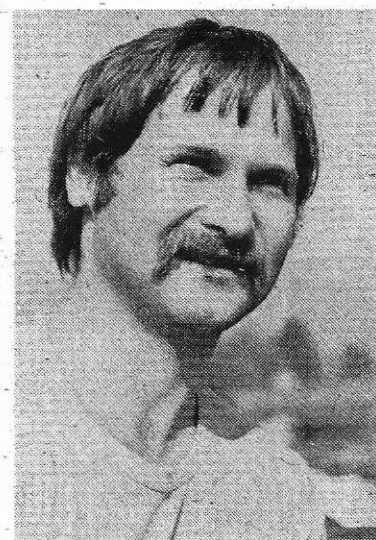

Benjamin Šmit s sinom in kolajnama z letošnjega državnega prvenstva (foto L. Mesarič)

Uvrstitev v reprezentanco mu je prinesla srebrno kolajno na svetovnem prvenstvu. Že pred letom je bil med najboljšimi »cilaši«. Na pripravah državne reprezentance v Taškentu v Sovjetski zvezi, bile so še pred državnim prvenstvom, je na tekmovalni vzponovropskih držav zmagal v skokih na cilj s samimi ničlami in tako presenetil Sovjete in tudi svetovnega prvaka Nikolaja Ušmajeva. Zato upravičeno upa na ponovni vzpon prihodnje leto, ker je bolezen v celoti premagal.

FRANC LAJOVIC — LAJKO PRVAK V AKROBATSKEM LETENJU

Uspeh Franca Lajovice-Lajka na državnem prvenstvu v akrobatskem letenju je ostal kar malce v senci ob sijajnem uspehu leških padalcev na svetovnem prvenstvu. Prav pa je povedati nekaj tudi o novem državnem prvaku Lajku, ki si je ta naslov pridobil v izredno težkih pogojih. Ves nalet za trening je moral pridelati najprej v delavnici za proizvodnjo, motorno akrobatsko letenje pa ima izredno visoko ekonomsko tarifo.

Franc Lajovic (foto L. Mesarič)

Prvenstvo je bilo na letališču pri Ohridu, sodelovalo pa je 15 tekmovalcev iz vseh republik in pokrajin, razen Črne gore. Tudi po kvalitetni strani so bili zbrani vsi najboljši, kar jih še aktivno leti na akrobatskem letalu. Sodelovala sta oba doslej najuspešnejša pilota, Ljubljancin Matija Škrlec in Zagrebčan Svetozar Trifunović. Oba sta že nekajkrat osvojila naslov državnega prvaka v akrobatskem letenju. Sodelovali so tudi odlični aktivni vojaški piloti iz Zadra, tekmovali pa so za aeroklub Zadar.

Zato je dosežek Lajovice toliko bolj izreden in govori tudi o kvaliteti njegovega letenja, posebno še, ker je to prvi amaterski letalec, ki je osvojil naslov državnega prvaka. Doslej so v tej zahtevni disciplini zmagovali samo poklicni piloti, ki jim je bilo akrobatsko letenje tudi del poklica.

Roman Božič (foto L. Mesarič)

ROMAN BOŽIČ je najmlajši v reprezentanci. Star je 22 let, rojen na Jesenicah, zdaj stanuje na Bledu in je samski. Po poklicu je orodjar in zaposlen v VERIGI Lesce. Skakati je pričel leta 1979. Doslej je opravil 1631 skokov. Letos je postal že drugi mladinski državni prvak, prav tako pa tudi državni prvak med člani v disciplini skokov na cilj. Vse zmage lažje ekipe na tekmovalnih doma in v tujini so dosežene tudi z njegovimi izrednimi skoki na cilj. Zaradi mladosti in občutka za vodenje padala, ima Roman Božič še velike možnosti za uveljavitev na velikih tekmovalnih. Tudi figure so njegova specialnost. Doseženi časi pa so pri vseh Jugoslovanih nizke mednarodne vrednosti, ker potrebnih pogojev za vadbo te discipline v Jugoslaviji nimamo. Ni letala, ni primernih padal, niti velikih vetrovnikov, v katerih vadijo aerodinamična gibanja padalci v vzhodnih in zahodnih državah.

Letošnja tekmovalna sezona je praktično za padalce zaključena. Uspehi so nadpovprečni. Že po novem letu se bodo spet trudili za nove uveljavitve. Prihodnje leto bo svetovno prvenstvo v skupinskih likovnih skokih v Zagrebu. To je najzahtevnejša disciplina v padalstvu, leška prva ekipa pa je že zdaj daleč najboljša v Jugoslaviji. Zal se s tujimi ekipami še ne bo mogla kosati za kolajne tako kot v skokih na cilj. Za fanje vemo, da bodo dali vse od sebe za čim boljši dosežek.

Vse bi bilo veliko lažje, če ne bi bilo treba še veliko ur delati v prostovoljni delavnici za pridobivanje finančnih sredstev. Zal jih kolajne vice šampionov sveta ne oproščajo dela. Takih vrhunskih športnikov, ki si morajo s fizičnim delom pridobiti pravico do treninga in tekmovalni, v Jugoslaviji nima noben šport, še manj pa prek naših meja. Vse kvalitete te ekipe na svetovnem prvenstvu so bile namreč čisto profesionalne. V glavnem so to vojaške ekipe, ki jim je skakanje poklic in edino vsakodnevno delo. Zato je treba uspeh naših padalcev ceniti toliko bolj.

L. M.

KOŠARKARJI LEPO PROSLAVILI JUBILEJ

Trideset let je in ni dolga doba v razvoju nekega športa. Vendar gre za spoštljiv jubilej. Če k temu dodamo, da so v tem obdobju dosegali športniki tudi dobre rezultate, potem je to lep dogodek, ki zasluži družbeno pozornost. Seveda pri tem mislimo na tridesetletnico Košarkarskega kluba Jesenice. V predlogu za ustanovitev kluba, ki je bil naslovljen na Športno društvo Jesenice in ki ga je podpisal kapetan moštva, trener in tehnični vodja Franci Benedičič, so takrat zapisali:

»Mladi na Jesenicah se zanimajo tudi za košarko, zato je nekaj mladih ljudi pristopilo k organiziranju košarkarske sekcije v okviru ŠD Jesenice. V košarkarsko sekcijo nameravamo vključiti čim več delavske mladine in učencev, ne glede na starost. V sekciji hočemo red, disciplino, redne treninge in tovarštvo. Sodelovati hočemo z vami in delati intenzivno po vaših direktivah za napredek športa na kovinarskih Jesenicah. Tovariško vas pozdravljamo in vas prosimo, da vključite našo sekcijo v sklop vašega športnega društva z vsemi obveznostmi in dolžnostmi.«

Od takrat — prvi predsednik KK Jesenice je bil Uroš Zupančič — pa do danes se je v vrstah košarkarjev zvrstilo veliko število igralcev, funkcionarjev in trenerjev. Sploh ne bomo storili napake, če rečemo, da je KK Jesenice upravičel vse tisto, in še več, kot je bilo zapisano v ustanovni listini. Le bežen pregled nam to potrjuje. Dekleta so osvojila kar šestkrat naslov republiških prvakinj. Bile so nepremagljive na slovenskih tleh. Fantje so imeli manj uspeha, vendar pa so v republiškem prvenstvu zasedli tretje, pa četrti in tudi peto mesto, kar je vsekakor dokaz pridnosti, volje in znanja.

Ob tem kratkem pregledu uspehov ne smemo pozabiti, da so jeseniška dekleta in fantje dosegali takšne rezultate kljub temu, da so imeli na Jesenicah — v primerjavi z drugimi — precej slabše pogoje za delo. Normalno telovadnico za košarkarje smo na Jesenicah dobili šele pred nekaj leti. V številnih drugih krajih, celo vaseh, so imeli prej takšne objekte kot na železarskih Jesenicah. Zato so tudi hitreje napredovali. To se je še kako pokazalo v zadnjih letih, ko so jeseniška dekleta sicer še vedno v prvi republiški ligi, fan-

tje pa zaradi hude konkurence in boljših pogojev, ki jih imajo drugi, že nekaj let niso v družbi najboljših slovenskih moštev. Nastopajo v drugi slovenski ligi.

V počastitev tridesetletnega jubileja se je ob koncu prejšnjega tedna zvrstilo precej tekem, ki so jih igrali od najmlajših do veteranov.

Med ekipami osnovnih šol je zmagala ekipa ŠSD OŠ Prežihov Voranc Jesenice, pred ekipo ŠSD OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica ter ekipo ŠSD OŠ 16. december Mojstrana.

Člani Jesenic so se pomerili z bolj izkušenimi igralci Triglava iz Kranja in srečanje izgubili z rezultatom 54:85 (32:39). Tudi dekleta so naletela na bolj razpoloženo ekipo Rogaske in srečanje izgubile s 64:79 (31:39).

Ob tej priložnosti so veteranke in veterani Jesenic odigrali prijateljska srečanja z vrstniki iz Škofje Loke, s katerimi so vodili ogrožene bitke za točko pred desetimi, petnajstimi in dvajsetimi leti.

Najprej so se pomerili mlajši veterani. Jeseničani so bili boljši in so zmagali z 78:72 (49:43). Strelci za mlajše jeseniške veterane so bili: Božič 28, D. Pirih 16, Vahnik 12, P. Pirih 8, Mišič 6, Mihelič 5 ter Bizjak in Svetlin po 2.

V dvoboju veterank Jesenic in Škofje Loke so zmagale gostje, saj so v njihovih vrstah nastopile tudi igralke, ki so aktivno tekmovala še lansko sezono, pri Jeseničankah pa je bila večina igralcev, ki ni imela v rokah žoge deset in več let. Škofjelokanke so zmagale z 28:19 (14:13). Koše za jeseniške veteranke so dosegle: Polka-Benedičič 5, Polka-Lakota 4, Vujačević-Morič in Drinovec-Katnik po 3, Volarič-Ozebek in Bertonec-Jošir po 2. Nastopile so še Koren-Vizovič, Vudrič-Cenček in Drinovec-Vavpotič.

V dvoboju veteranov Jesenic in Škofje Loke so slavili Jeseničani z 49:36 (26:11). Koše za Jeseničane so dosegli: Svetlin 10, Kristan 8, Sodja 7, Kučina in Dragojevič po 6, Lipicer 4 ter Pogačnik in Demšar po 2.

Ob jubileju čestitamo KK Jesenice za dosedanje delo z željo, da bi nadaljevali s takšno prizadevnostjo, še posebej pa, da bi bil odnos do košarke na Jesenicah manj mačehovski, kot že večkrat v teh tridesetih letih.

D.

PRVI NASTOP NAMIZNOTENIŠKIH IGRALCEV PRIMERNO USPEŠEN — PRESENETILA ŠAVORJEVA

Po dobrih pripravah za letošnjo sezono so mladi jeseniški igralci namiznega tenisa tokrat prvič stopili za zeleno mizo. Otvoritvena republiška kvalifikacijska turnirja, ki sta zelo pomembna za nadaljevanje nastopa na republiških selekcijskih turnirjih, sta bila preteklo soboto, 22. septembra, v Radljah ob Dravi za pionirke in v Ljubljani za pionirje.

V Radljah je nastopilo 50 igralcev SRS, med njimi štiri jeseniške igralke. Lep uspeh je tokrat dosegla Lenčka Šavor z osvojitvijo drugega mesta in se tako uvrstila v prvo jakostno deseterico SRS. Ker je v tej skupini na osnovi doseženih rezultatov v pretekli sezoni tudi Jeseničanka Barbara Markež, imamo torej v prvi jakostni skupini kar dve igralki.

Lep uspeh je dosegla tudi Mojca Smolej, ki je osvojila 5.—8. mesto in se s tem uvrstila v drugo jakostno deseterico SRS. Mojca igra namizni tenis šele eno leto, zato je ta uspeh toliko bolj pomemben. Od nje pričakujemo v bližnji prihodnosti še pomembne uspehe. Skoraj nič manj pomemben uspeh je dosegla tretja igralka Urška Samar, ki igra manj kot eno leto, z uvrstitvijo na 9.—10. mesto. Uvrstila se je v tretjo jakostno skupino. Za Tino Zupančič je bilo to tekmovalje in pretežko in se ni mogla uvrstiti.

V Ljubljani je nastopilo 100 pionirjev SRS, med njimi kar sedem Jeseničanov. Konkurenca je bila sorazmerno močna, zato je dosežen uspeh Roberta Ferbežarja z uvrstitvijo na 5.—8. mesto zelo zadovoljiv. Medtem ko je Goran Djukič, ki je bil na osnovi doseženih uspehov v pretekli sezoni neposredno uvrščen v prvo jakostno skupino, bo Ferbežar igral v drugi jakostni skupini. Zmago Pem, Blaž Demšar in Željko Šmitran so zasedli 17.—32. mesto in se uvrstili v tretjo oziroma četrto jakostno skupino. Ostali trije igralci: Matej Križnar, Klemen Markež in Grega Rožič so zasedli mesta od 33.—64. Če pa bo kdo od njih uvrščen v četrto deseterico SRS, bo odločil republiški kapetan.

Z doseženimi uspehi tako pionirji kot pionirjeve smo lahko povsem zadovoljni.

Barbara Markež in Goran Djukič sta nastopila te dni v reprezentanci SRS na mladinskih igrah treh dežel v Celovcu. Pionirke SRS so premagale igralke iz Furlanije—Juljske krajine in igralke s Koroške z 9:0. Markeževa ni izgubila nobene igre. Pionirji SRS so prav tako premagali igralce iz Italije 9:1 in Koroške 5:0. Djukič je izgubil samo eno igro.

(Š)

L.M.